

5

NOWE
Słowa na
start!

Agnieszka Marcinkiewicz, Joanna Ginter

Zeszyt ćwiczeń

DO JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY PIĄTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Twoje mocne strony

NOWE Słowa na start!

Ćwiczenia są skorelowane z podręcznikiem *NOWE Słowa na start!* dla klasy 5 i zostały opracowane na podstawie programu nauczania „*NOWE Słowa na start!* Program nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej” autorstwa Marleny Derlukiewicz.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujemy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2024
ISBN 978-83-267-4939-1

Koordinacja prac: Katarzyna Wojciechowska.

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Wojciechowska, Karolina Cierzan, Karina Kosicka.

Nadzór artystyczny: Kaia Pichler. **Opieka graficzna:** Ewa Kaletyn.

Projekt okładki: Maciej Galiński. **Projekt graficzny i opracowanie graficzne:** Ewa Kaletyn, Maciej Galiński.

Realizacja projektu graficznego: Ewa Pietras.

Ilustracje: Marcin Franczak.

Fotoserwis: Paulina Łukaszewska.

Wykaz źródeł tekstów: Grimm Wilhelm i Jakub, *Baśnie dla dzieci i dla domu*, przeł. Eliza Pieciul-Karmińska, t. 2, Media Rodzina, Poznań 2010; Kasdepke Grzegorz, *Wujkowiśna*, „Świerszczyk” 2015, nr 21; Kielbowicz Magdalena, *Plan B*, „Świerszczyk” 2016, nr 19; Kłopotek Anna, *Wygadane zwierzątka*, „National Geographic Odkrywcą” 2017, nr 4; Mateo José Manuel, Pedro Javier Martinez, *Emigracja*, przeł. Marta Jordan, Wydawnictwo Widnokrąg, Piaseczno 2013; Orłowska-Stanisławska Joanna, *Księgi pełne tajemnic*, „National Geographic Odkrywcą” 2013, nr 11; Overbeck Bix Cynthia, *Genialny lotnik*, „National Geographic Odkrywcą” 2018, nr 1/2; Rutkowski Paweł, *Małpa w internecie*, „Wiedza i Życie” 2001, nr 7; Strzałkowska Małgorzata, *Awaria*, „Świerszczyk” 2016, nr 19; Szulc Joanna, *Złoty eliksir*, „National Geographic Odkrywcą” 2018, nr 1/2; Torbus Andrzej K., *Zasypianka wigilijna [w:] „Świerszczyk”*; *Wielka księga*, Wydawnictwo Egmont Polska Sp. z o.o., Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa 2015; Tuwim Julian, *Płak [w:] tegoż, Wiersze*, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” 1986 Text © Fundacja im. Juliana i Ireny Tuwim, Warszawa 2006; Widłak Wojciech, *Miska [w:] „Świerszczyk”*; *Wielka księga*, Wydawnictwo Egmont Polska Sp. z o.o., Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa 2015; Załoga Małgorzata T., *Tajna wiedza medyka*, „National Geographic Odkrywcą” 2014, nr 12.

Zdjęcia pochodzą ze zbiorów: BE&W: Alamy s. 89 (Węgierka), Alamy/amana Images inc. s. 50 (pływaczki); East News: Agencja SE/Adam Nocoń s. 43 (daskordkarz), Lehtikuva Oy s. 21; Getty Images/iStock/cobalt s. 89 (klapki); Shutterstock s. 10, 11 (malująca, naukowiec, lekarz, lekucje), 13, 15, 18, 27, 31, 34, 36, 39, 43 (chemicy), 44, 45 (jeziro), 47, 48, 50 (spioch, dziewczynka z dzbankiem), chłopiec z parasolem), 53, 55, 58, 62, 70, 74, 75, 81, 83, 87, 89 (śliwki, Japonka, Chiriczek, gra), 91, 100, 103, 105, 107, 114, 124, 126, 127, 136, 137; Thinkstock/Getty Images/iStock: Aleksander s. 45 (las), JackF s. 11 (dzieci na podwórku).

Wydawnictwo dołożyło wszelkich starań, aby odnieść posiadaczy praw autorskich do wszystkich utworów zamieszczonych w podręczniku. Pozostałe osoby prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Nowa Era Sp. z o.o.
Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl
Centrum Kontaktu: 58 721 48 40

Spis treści

Korzystaj z dodatkowych materiałów ukrytych pod kodami QR zamieszczonymi w publikacji.

● Bliżej języka

Głoski, litery, sylaby. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	4
Czasownik. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	7
Rzeczownik. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	12
Temat i końcówka	16
Przymiotnik. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	20
Liczebnik	24
Przysłówek. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	30
Przyimek i spójnik. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	35
Wypowiedzenia. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	39
Zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	42
Podmioty szeregowy i domyslny	46
Przydawka	49
Dopełnienie i okolicznik	52
Związki wyrazów w zdaniu	57
Zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	60
Sprawdź, czy potrafisz	64

● Ortografia dla każdego

Pisownia wyrazów z częstką <i>by</i>	65
Pisownia wyrazów z <i>ę</i> i <i>q</i> w zakończeniu	67
Pisownia wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i> . Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	71
Pisownia wyrazów z <i>rz</i> i <i>ż</i> . Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	75
Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i> . Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	78
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	82
Pisownia wyrazów małą i wielką literą. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	86
Sprawdź, czy potrafisz	90

● Interpunkcja

Dwukropek	91
Kropka a liczby. Zapisywanie dat	94
Wykrzyknik	97
Przecinek w zdaniu pojedynczym. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	99
Wielokropek	101
Przecinek w zdaniach złożonych	103
Sprawdź, czy potrafisz	108

● Szkoła mówienia i pisania

Opowiadanie twórcze z dialogiem	109
E-mail	115
Sprawozdanie z wydarzenia	117
Sprawozdanie z filmu lub ze spektaklu	120
Opis krajobrazu	124
Opowiadanie odtwórcze	128
Urozmaicenie opowiadania	132
Dedykacja	135
Sprawdź, czy potrafisz	138

● Zadania do tekstów

Zestaw 1 – zadania do tekstów	139
Zestaw 2 – zadania do tekstów	145
Zestaw 3 – zadania do tekstów	150

Głoski, litery, sylaby.

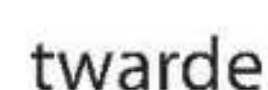
Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

1 Uzupełnij podany schemat odpowiednimi głoskami.

SPÓŁGŁOSKI

2 Podziel poniższe wyrazy na głoski, litery i sylaby.

orzech – _____
 podział na głoski podział na litery podział na sylaby

bardziej – _____, _____, _____
podział na głoski podział na litery podział na sylaby

kradzież – _____ , _____ , _____
podział na głoski podział na litery podział na sylaby

dżdżownica – _____, _____, _____
 podział na głoski podział na litery podział na sylaby

3 Oddziel sylaby w podanych wyrazach, wstawiając pionowe kreski w odpowiednich miejscach. Pamiętaj, że w niektórych przykładach jest kilka możliwości podziału. W takich wypadkach zdecyduj się tylko na jedną z nich.

ROZ|ZŁO|SZCZO|NY

ROZPROMIENIONY

PROWADZIŁBYM

KARAWANA

- 4 Dopisz do podanych słów wyrazy różniące się od nich tylko miękkością jednej z głosek.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S567X7

maleć – _____

głos – _____

obraż – _____

odpowiedź – _____

nic – _____

siad – _____

miecz – _____

misa – _____

- 5 Wpisz brakujące słowa. Podkreśl spółgłoski miękkie.

– _____ by się uśmieał.

– O którym _____

mówisz?

– Nie dziel skóry na _____!

– A gdzie ten _____?

- 6 Zapisz wyrazy, które kojarzą Ci się z podanymi grupami słów i zawierają co najmniej jedną głoskę miękką. Otocz ją pętlą.

walc } _____
muzyka }
kroki }

czytanie } _____
biblioteka }
pisarz }

waluta } _____
moneta }
kupowanie }

herbatniki } _____
cukiernia }
słodyczne }

Afryka } _____
zwierzę }
dźwiganie }

scena } _____
kobieta }
śpiew }

- ★ 7 Przeczytaj podany tekst, a następnie uzupełnij tabelę. Niektóre wyrazy mogą pojawić się w obu kolumnach tabeli.

Dowiedz się
więcej
docwiczenia.pl
Kod: S578VH

Znaleźć pokarm to jedna trudność. Inną jest stawienie czoła pogodzie. Podczas swojej podróży rudacek może trafić na grad, błyskawice, a nawet porywiste wiatry. Czasem jednak ma szczęście. Silny wiatr wiejący od tyłu może pomóc mu lecieć. W dobry dzień ptak jest w stanie przebyć nawet 37 kilometrów.

Cynthia Overbeck Bix [czytaj: syntia owerbek biks], *Genialny lotnik*, fragment

Wyrazy ze spółgłoskami miękkimi oznaczanymi	
kreseczką nad literą	za pomocą litery <i>i</i>

- 8 Wstaw w luki właściwe litery oznaczające spółgłoski miękkie.

Wczoraj w Pozna____u doszło do sensacyjnego wydarze____a. Na niebie pojawił się tajemniczy obiekt latający.

Pozna____ wstrzymał oddech. O dziesiątej rano nad Sołaczem ujrano coś, co zmro____ło mieszkańcom krew w żyłach. Na zdję____ach widać ogromny statek powietrzny w kształcie talerza. Mimo mro____nej pogody świadkowie wydarze____a stali jak wryci – aż do zniknięcia spodka po dwóch godzinach. Zobacz niezwykłą galerię zdję____!

Czasownik. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 46–52

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Czasownik odmienia się przez

• czasy: _____,

• liczby: _____,

• osoby: _____,

Czasowniki w czasie _____ oraz

niektórych formach czasu _____

odmieniają się przez rodzaje: w liczbie pojedynczej

– _____,

a w liczbie mnogiej – _____

i _____.

2 Zapisz czasowniki nazywające czynności wykonywane przez ukazane postacie.

1. Mama _____.

4. Dziadek _____.

2. Tata _____.

5. Córka _____.

3. Babcia _____.

6. Syn _____.

3 Wpisz w puste miejsca podane czasowniki we właściwej formie.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5JNZE

– Dwa dni temu (ugotować) _____
zupę kalafiorową. Wczoraj (usmażyć) _____
naleśniki. Jutro (przygotować) _____
sałatkę jarzynową. Teraz (piec) _____ kurczaka.

4 Przeredaguj fragment bloga tak, aby mówił o wydarzeniach, które będą się odbywały w przyszłości. Zastosuj czasowniki w czasie przyszłym prostym i złożonym.

Muzyka i ja

> Ulubione zespoły
> Teksty piosenek
> Zdjęcia z koncertów

MENU

★ Wpisy

! O mnie

📁 Archiwum

13 września 2018 roku

Zaprosiłam do siebie Aşkę i Majkę. Pokazałam im zbiory fotografii z autografami moich ulubionych wokalistów. Przygotowałam kilka ciekawostek o każdym z nich. Dałam też dziewczynom do obejrzenia różne pamiątki z koncertów. Razem przesłuchałyśmy najnowsze płyty. Puściłam największe hity – na pewno się im spodobały. Potem wybrałyśmy najlepsze kawałki i urządziłyśmy sobie karaoke.

🗨 komentarze:

- 5 Wymyśl dwa zabawne zdania, które można umieścić w ciastkach z wróżbą. Jedno wypowiedzenie powinno zawierać czasownik w czasie przyszłym prostym, a drugie – w czasie przyszłym złożonym.

Przykład: *W niedzielę nie pójdziesz do szkoły.*

- 6 Uzupełnij dialogi. Użyj wskazanych czasowników w czasie przeszłym. Określ ich rodzaj.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5ZUTY

- Dziś (telefonować) _____ (r. _____)
w sprawie adopcji tego labradora.
– Świetnie! Wreszcie będzie miał opiekunów.

- (Mówić) _____ (r. _____) coś o tej
najnowszej grze?
– Gracze (chwalić) _____ (r. _____) ją
na większości blogów.

- Czy dawniej do ozdoby domów ludzie też (stosować)
_____ (r. _____) materiały naturalne?
– Tak, wiele dekoracji (robić) _____
(r. _____) z roślin.

7 Odmień przez tryby czasownik opisujący czynność ukazaną na fotografii.

bezokolicznik: _____

- tryb oznajmujący, czas terażniejszy
liczba pojedyncza

1. _____
2. _____
3. _____

liczba mnoga

1. _____
2. _____
3. _____

- tryb oznajmujący, czas przeszły
liczba pojedyncza
rodzaj męski, żeński, nijaki w 3. os.

1. _____, _____
2. _____, _____
3. _____, _____

liczba mnoga

rodzaj męsko- i niemęskoosobowy

1. _____, _____
2. _____, _____
3. _____, _____

- tryb rozkazujący
liczba pojedyncza

1. –
2. _____
3. _____

liczba mnoga

1. _____
2. _____
3. _____

- tryb przypuszczający
liczba pojedyncza
rodzaj męski, żeński, nijaki w 3. os.

1. _____, _____
2. _____, _____
3. _____, _____

liczba mnoga

rodzaj męsko- i niemęskoosobowy

1. _____, _____
2. _____, _____
3. _____, _____

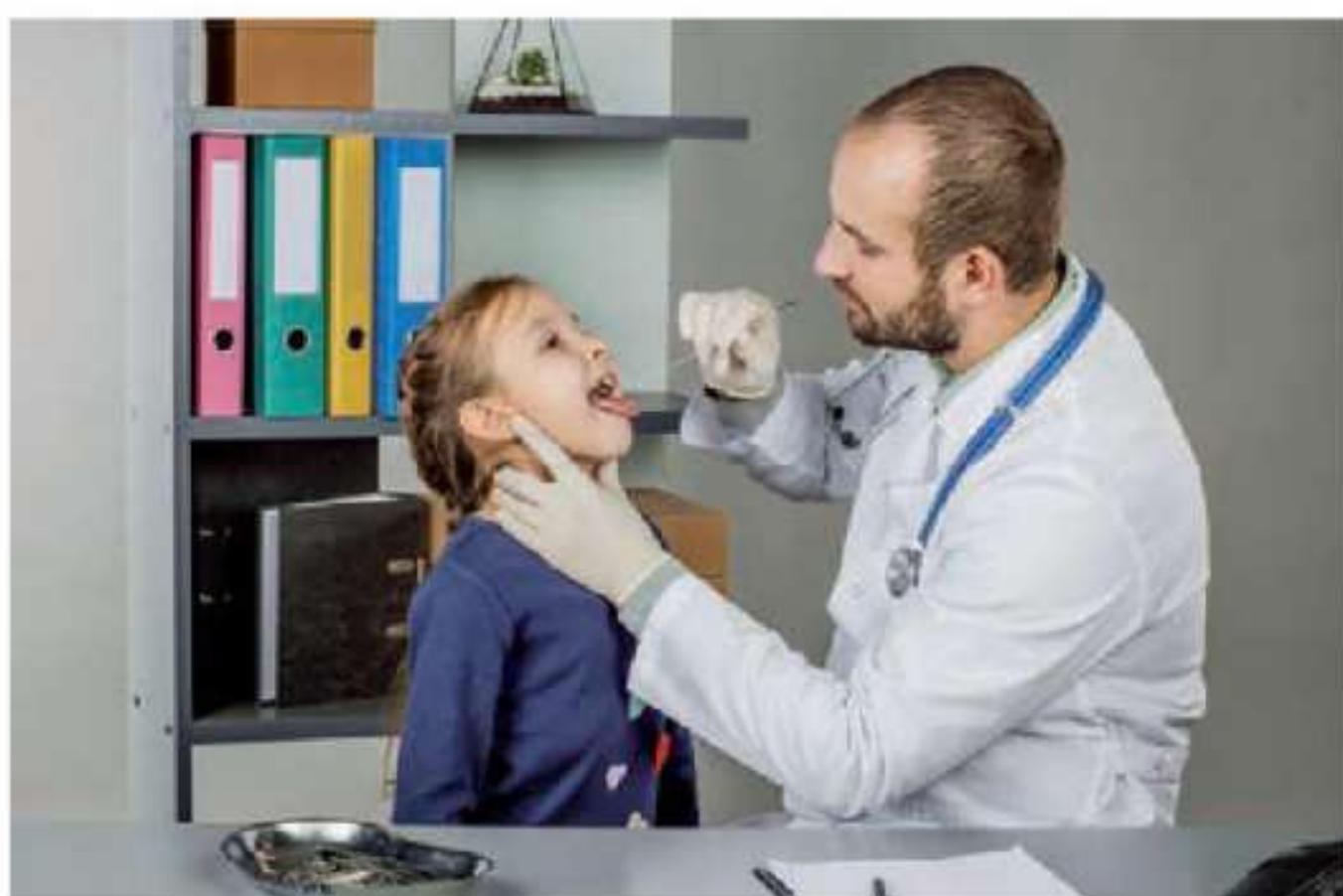
- 8 Uzupełnij wypowiedzi postaci ukazanych na fotografiach. Zastosuj odpowiedni tryb czasownika.

(zacząć) _____ w tym miejscu.

(odkryć) _____ coś niesamowitego!

(otworzyć) _____ szerzej?

(policzyć) _____ bez mojej pomocy.

- 9 Napisz krótki dialog między postaciami przedstawionymi na zdjęciu. Użyj czasowników w różnych trybach.

Rzeczownik. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 75–78

Moja notatka

1 Zapisz pytania podanych przypadków.

M. (kto? co?) *książę*

D. () *księcia*

C. () *księciu*

B. () *księcia*

N. () *z księciem*

Ms. () *o księciu*

2 Odmień przez przypadki i liczby dwa z podanych rzeczowników.

łyżka, duch, skarpetka, wiadro

liczba pojedyncza

M. _____,

D. _____,

C. _____,

B. _____,

N. _____,

Ms. _____,

W. _____,

liczba mnoga

M. _____,

D. _____,

C. _____,

B. _____,

N. _____,

Ms. _____,

W. _____,

- 3 Pomyśl o dowolnym rzeczowniku. Odmień go przez przypadki.

- 4 Odgadnij rebus. Następnie ułóż siedem zdań, a w każdym z nich wykorzystaj odgadnięty rzeczownik w innym przypadku.

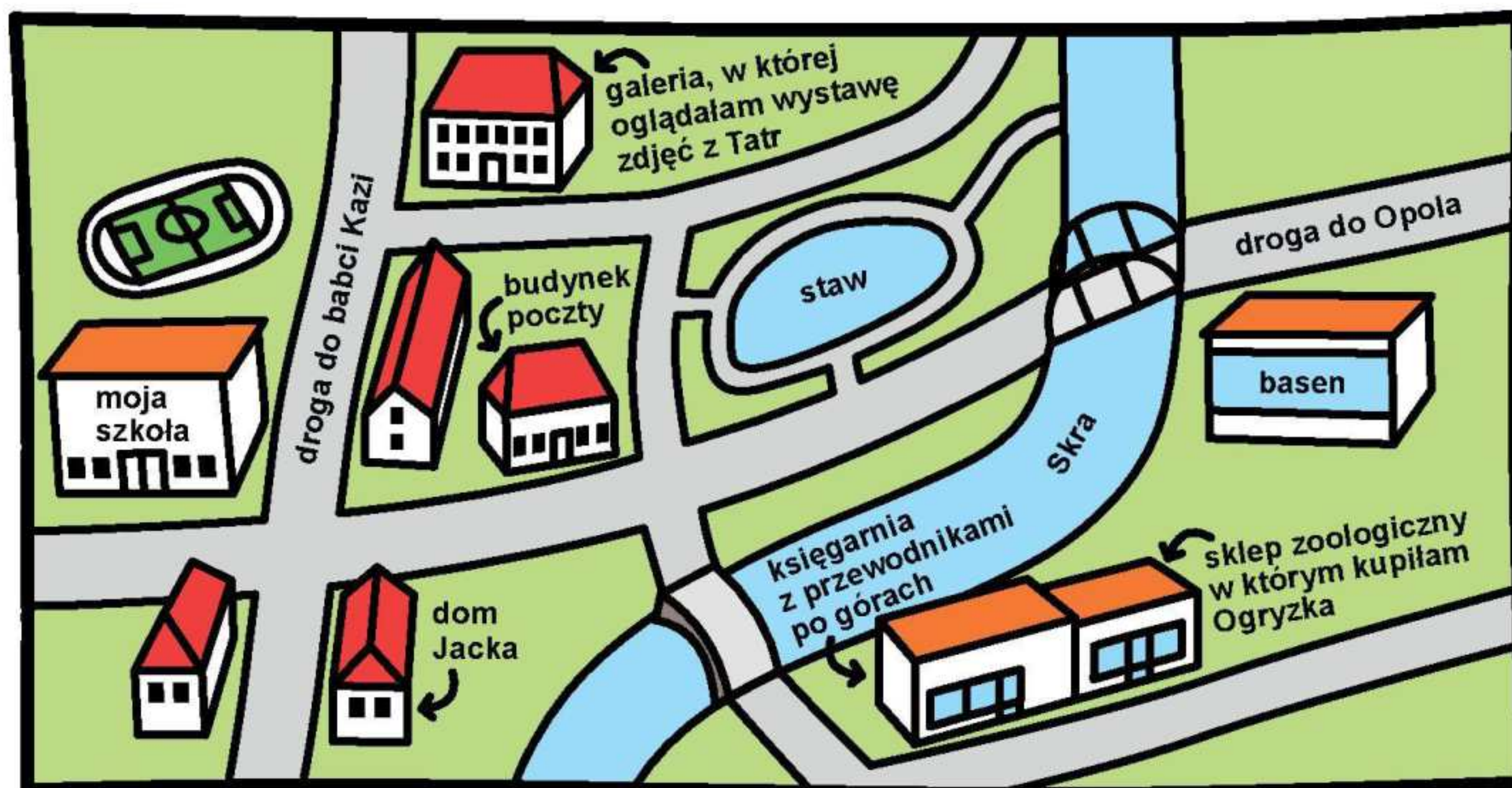

- 5 Podpisz fotografie odpowiednimi rzeczownikami, a następnie każdemu z nich przyporządkuj właściwy rodzaj.

1 rodzaj męski 2 rodzaj żeński 3 rodzaj nijaki

- 6 Wypisz rzeczowniki własne z planu, który Wiktoria narysowała w swoim pamiętniku. Określ, czego nazwą jest każdy z nich.

Dobra rada

Jak odnaleźć w tekście rzeczowniki własne? Wystarczy pamiętać, że zawsze zapisuje się je wielką literą.

Przykłady:

Zosia, Gdynia, Bieszczady, Warta

- 7 Wstaw odpowiednie formy podanych wyrazów. Określ przypadek rzeczowników.

– W wakacje zwiedziłam (planetarium) _____ (_____)

w Toruniu.

– Tylko jedno? Ja widziałam dwa (planetarium) _____ (_____)!

– Byłam też w (obserwatorium) _____ (_____) meteorologicznym.

– A ja tyle widziałam, że założyłam na moim profilu galerię z wizyt w różnych (obserwatorium) _____ (_____): meteorologicznym, astronomicznym i morskim.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5DSQK

Sztuka mówienia

- 8 Zamień ustnie w podanym tekście wyróżnione rzeczowniki na liczbę mnogą. Napisz, co może sprawiać trudności przy takiej zamianie.

W **archiwum** na **forum** mieszkańców znalazłam wpis o planach budowy **akwarium**.
W **centrum** umiejscowiono **fokarium**. Pomysł przedstawili uczniowie **technikum**.

- 9 Wpisz w puste miejsca rzeczowniki nazywające przedmioty przedstawione na fotografiach.

Do wykonania wycinanki trzeba było użyć aż trojga różnego typu

_____.

Na weselu zagrała kapela góralska z dwojgiem

_____.

Marysia zabrała na wakacje tylko jedną parę

_____.

Dostaliśmy z bratem w prezencie dwoje solidnych

_____.

- 10 Uzupełnij wypowiedzi rzeczownikami, które nie mają liczby mnogiej.

Zabrakło mi

_____.
mąka/ziarno

Idę kupić

_____.
bułka/pieczewo

Zjesz obiad z

_____?
frytka/ryż

Temat i końcówka

Podręcznik, s. 88–89

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

W każdym wyrazie, który się _____, występuje **temat i końcówka**.

_____ to stała część wyrazu, która zostaje po oddzieleniu końcówki. Powtarza się podczas odmiany.

_____ to część wyrazu, która zmienia się w trakcie jego odmiany.

2 W podanych wyrazach oddziel pionową kreską końcówkę od tematu.

but	torba	fotel	róża
buta	torbą	fotelu	róży
butem	torby	fotelem	różę

3 Odmień przez przypadki w liczbie pojedynczej poniższe rzeczowniki. Zapisz poszczególne formy z podziałem na tematy i końcówki według wzoru.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5WZXA

tat-a

telefon-ø

kąt-ø

M. _____

M. _____

M. _____

D. _____

D. _____

D. _____

C. _____

C. _____

C. _____

B. _____

B. _____

B. _____

N. _____

N. _____

N. _____

Ms. _____

Ms. _____

Ms. _____

W. _____

W. _____

W. _____

- 4 Odmień podane czasowniki zgodnie ze wskazaniami. Oddziel końcówki od tematu poziomymi kreskami.

gotować w czasie teraźniejszym

lp.

lm.

1. osoba _____

1. osoba _____

2. osoba _____

2. osoba _____

3. osoba _____

3. osoba _____

prosić w czasie przeszłym

1. osoba _____, _____

1. osoba _____, _____

2. osoba _____, _____

2. osoba _____, _____

3. osoba _____, _____

3. osoba _____, _____

- 5 Uzupełnij podpisy do zdjęć brakującymi formami: *zagraliśmy* i *zagrałyśmy*. Następnie połącz ze sobą elementy, tak aby powstały trzy prawdziwe zdania.

_____ na koncercie noworocznym.

_____ w meczu finałowym.

_____ w przedstawieniu szkolnym.

-iśmy

Kończówki

w czasownikach użyje grupa osób, wśród których są

wyłącznie dziewczynki.

tylko chłopcy.

-yśmy

zarówno dziewczynki, jak i chłopcy.

Dla dociekliwych

- 6 Korzystając ze słownika języka polskiego, ustal, kiedy rzeczownik *marsz* przyjmuje w dopełniaczu końcówkę *-u*, a kiedy – końcówkę *-a*. Następnie ułóż po jednym zdaniu z tymi formami.

marszu – _____

marsza – _____

- 7 Podpisz zdjęcia odpowiednimi wyrazami i oddziel końcówki od tematów. Zaznacz parę wyrazów, w której temacie zachodzi oboczność.

- 8 W podanych wyrazach oddziel końcówki od tematów. Zapisz, jakie oboczności zachodzą w temacie tych słów.

M. pies
D. psa
C. psu
B. psa
N. psem
Ms. psie
W. psie

oboczności: _____

lp.
1. biorę
2. bierzesz
3. bierze
oboczności: _____

lm.
1. bierzemy
2. bierzecie
2. biorą

- 9 Do każdego z wyrazów dopisz inną formę, w której zaszła podana oboczność. Oddziel w wyrazach końcówki od tematów.

ó : o – stóg: _____

k : c – notatka: _____

ą : ę – wziął: _____

g : dz – podłoga: _____

ch : sz – mucha: _____

t : ci – młot: _____

rz : r – karzeł: _____

e : ø – minister: _____

- 10 Jakich przyborów brakuje w piórniku? Uzupełnij zdania odpowiednimi wyrazami. Oddziel w nich końcówkę od tematu i wypisz oboczności, jeżeli są w danej parze.

Z piórnika wyciągnięto: ołówek-ø, _____, jeden

_____ i dwie _____.

W piórniku brakuje: ołówk-a, _____, jednego

_____ i dwóch _____.

Oboczności: e : ø, _____, _____,

_____.

Przymiotnik.

Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 117–121

Moja notatka

- 1 Zapisz trzy różne przymiotniki określające przedmioty wskazane na ilustracji. Na jakie pytanie odpowiada każdy z tych wyrazów?

- 2 Odmień podany przymiotnik wraz z rzeczownikiem.

liczba pojedyncza

liczba mnoga

M. ciekawa opowieść

D. _____

C. _____

B. _____

N. _____

Ms. _____

W. _____

M. _____

D. _____

C. _____

B. _____

N. _____

Ms. _____

W. _____

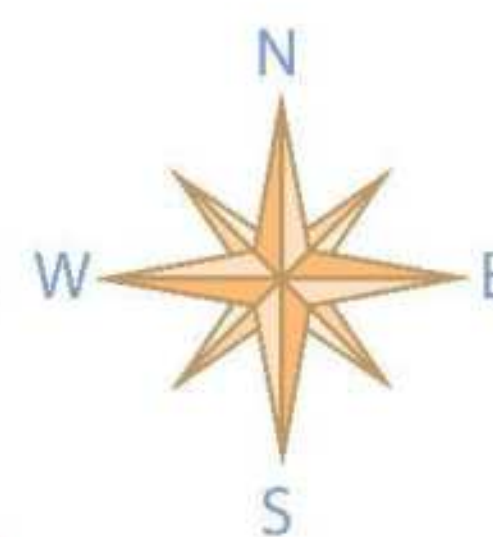
- Użyj dwóch wybranych form powyższego wyrażenia w zdaniach.

- 3 Na podstawie mapy pogody ułóż wypowiedź prezenterki.
Wykorzystaj co najmniej dwa przymiotniki określające pogodę.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5TKYZ

- 4 Uzupełnij opis miejsca przymiotnikami we właściwej formie.

Na fotografii widać _____ budynek, którego dach jest pokryty _____ dachówkami. Ściany domu mają _____ kolor.
Na pierwszym planie znajduje się _____ staw z niezwykle _____ wodą. Do budynku można przejść po _____ mostku. Wszystko to otoczone jest _____, _____ roślinnością.

- 5 Wstaw w luki odpowiednie formy przymiotnika i rzeczownika w liczbie mnogiej.

(cudzy giermek) _____ wiwatowali na moją cześć.
(chyży rycerz) _____ dzielnie walczą ze smokami.
Reksio i Lasse to moi ulubieni (zwierzęcy bohater) _____.
(ochoczy strażnik) _____ nie skarżą się na brak snu.
(uroczy pirat) _____ zawinęli do portu.

- 6 Podkreśl w tekście przymiotniki wraz z określanymi przez nie rzeczownikami. Zapisz każde z tych wyrażeń w mianowniku liczby mnogiej.

Dowiedz się
więcej
docwiczenia.pl
Kod: S5J1A4

Skrupulatny detektyw przybył na miejsce. Świadek – nieduży mężczyzna – powiedział, że usłyszał pojedynczy głośny dźwięk. Uparty detektyw długo przesłuchiwał mężczyznę. Czy jego zeznania naprowadzą policjanta na świeży trop? Ten bystry człowiek już coś podejrzewa...

Dobra rada

Pamiętaj, że przymiotnik dostosowuje swoją formę do określanego rzeczownika.

Przykłady:

piękna (r.ż) aktorka (r.ż.), piękny (r.m.) dzień (r.m.)

- 7 Uzupełnij zdania podanymi przymiotnikami w stopniu wyższym lub najwyższym.

stary, wysoki, niski, młody

- Kościół Mariacki w Krakowie ma dwie wieże. Z _____ wieży (82 m) grany jest co godzinę hejnał, a w _____ (69 m) mieszczą się dzwony kościelne.
- _____ ogród zoologiczny w Polsce, założony w 1865 roku, znajduje się we Wrocławiu. Nieco _____ jest zoo w Poznaniu – założone w 1874 roku.

8 Wpisz wyróżnione przymiotniki w stopniu równym, wyższym lub najwyższym.

A. – Instruktor właśnie pozwolił mi wejść do _____ wody!

– Ja pływam od dawna, dlatego mogę ćwiczyć w głębszej wodzie.

– Ja chodzę na basen od sześciu lat. Teraz ćwiczę już piłkę wodną –
w _____ części basenu.

B. – Marzę o tym, żeby mieć zawsze _____ ubrania.

– Ale nigdy nie będziesz nosiła bardziej eleganckich strojów od królowej. Ona ma
_____ stroje w całej krainie.

C. – To jest bardzo dobry proszek do prania. Po plamach ani śladu.

– Cóż, tamten jest _____ – dodatkowo pięknie pachnie.

– Ale to ten jest _____. I wcale dużo nie kosztuje!

Sztuka mówienia

9 Przeczytaj tekst, zastępując wyróżnione przymiotniki wyrazami bliskoznacznymi.

Ten aktor ma ładny głos. Często gra role **ładnych** królów lub rycerzy.
Na scenie nosi wówczas **ładne** stroje. Otaczają go **ładne** przedmioty.

Dla dociekliwych

10 Odszukaj w dostępnych źródłach brakujące informacje, a następnie uzupełnij zdania przymiotnikami w odpowiednim stopniu.

_____ rzeką świata jest Amazonka, a _____ –

D-River [czytaj: de-riwer] w Stanach Zjednoczonych.

_____ kontynent to Australia.

Rosja pod względem powierzchni jest _____ krajem niż Kanada.

Moja notatka

- 1 Jakie liczebniki wyróżniamy? Uzupełnij schemat, wpisując pod przykładami liczebników odpowiednie określenia.

pięć

piąty

LICZEBNIK

pięcioro

- 2 Przyjrzyj się fragmentowi rozkładu jazdy pociągów. Wykorzystaj podane informacje w notatce. Wszystkie liczby zapisz słownie. Podkreśl jedną linią liczebniki główne, a dwiema liniami – porządkowe.

ODJAZDY									
ODJAZD		DO STACJI			PRZEZ		PRZYJAZD		PERON
1	0	0	0	TORUŃ	BYDGOSZCZ	1	3	4	2
									1

Pociąg do Torunia odjeżdża o godzinie _____ z peronu

_____. Na miejsce dotrze o godzinie _____

_____. Podróż będzie trwała prawie _____ godziny.

Mam miejsce _____ w _____ wagonie,

w _____ przedziale, który dzielę z _____

innymi pasażerami. Zabieram ze sobą _____ plecak i _____

walizki.

- 3 Odmień podany liczebnik główny z rzeczownikami przez przypadki i rodzaje.

r.m.-os.

M. *czterej koledzy*

D. _____

C. _____

B. _____

N. _____

Ms. _____

W. _____

r.nm.-os.

M. *cztery koleżanki*

D. _____

C. _____

B. _____

N. _____

Ms. _____

W. _____

- 4 Uzupełnij podpisy podanymi wyrazami w odpowiedniej formie. Następnie określ, który z wpisanych liczebników jest porządkowy, a który – zbiorowy.

dwoje, trzeci, czworo, pierwszy

Moja Miła opiekuje się _____

kociąt. (liczebnik _____)

Bolesław Chrobry to _____

król Polski. (liczebnik _____)

Nasza Ewa zajęła _____

miejsce! (liczebnik _____)

Rodzice Jurka mają _____

żrebiąt. (liczebnik _____)

- 5 Uzupełnij brakujące formy odmiany liczebnika porządkowego oraz rzeczownika.

liczba pojedyncza		
r.m.	r.ż.	r.n.
M. <i>czwarty syn</i>	M. <i>czwarta strona</i>	M. <i>czwarte dziecko</i>
D. _____	D. _____	D. <i>czwartego dziecka</i>
C. _____	C. _____	C. _____
B. <i>czwartego syna</i>	B. _____	B. _____
N. _____	N. _____	N. _____
Ms. _____	Ms. _____	Ms. _____
W. _____	W. <i>czwarta strono</i>	W. _____
liczba mnoga		
r.m.-os.	r.nm.-os.	
M. <i>czwarci synowie</i>	M. <i>czwarte strony</i>	
D. _____	D. _____	
C. _____	C. <i>czwartym stronom</i>	
B. _____	B. _____	
N. <i>czwartymi synami</i>	N. _____	
Ms. _____	Ms. _____	
W. _____	W. _____	

- Ułóż pięć zdań. Wykorzystaj w nich wskazane formy wyrażen: *czwarty syn* w D., *czwarta strona* w B., *czwarte dziecko* w Ms., *czwarci synowie* w C., *czwarte strony* w N.

- 6 Obejrzyj fotografię i wpisz odpowiedni liczebnik zbiorowy. Następnie odmień go wraz z towarzyszącym mu rzeczownikiem.

M. _____ *żrebiąt*
 D. _____
 C. _____ *żrebiętom*
 B. _____
 N. _____
 Ms. _____ *żrebiątach*
 W. _____

- ★ 7 Zakreśl pętlą poprawne formy. Określ przypadek liczebnika.

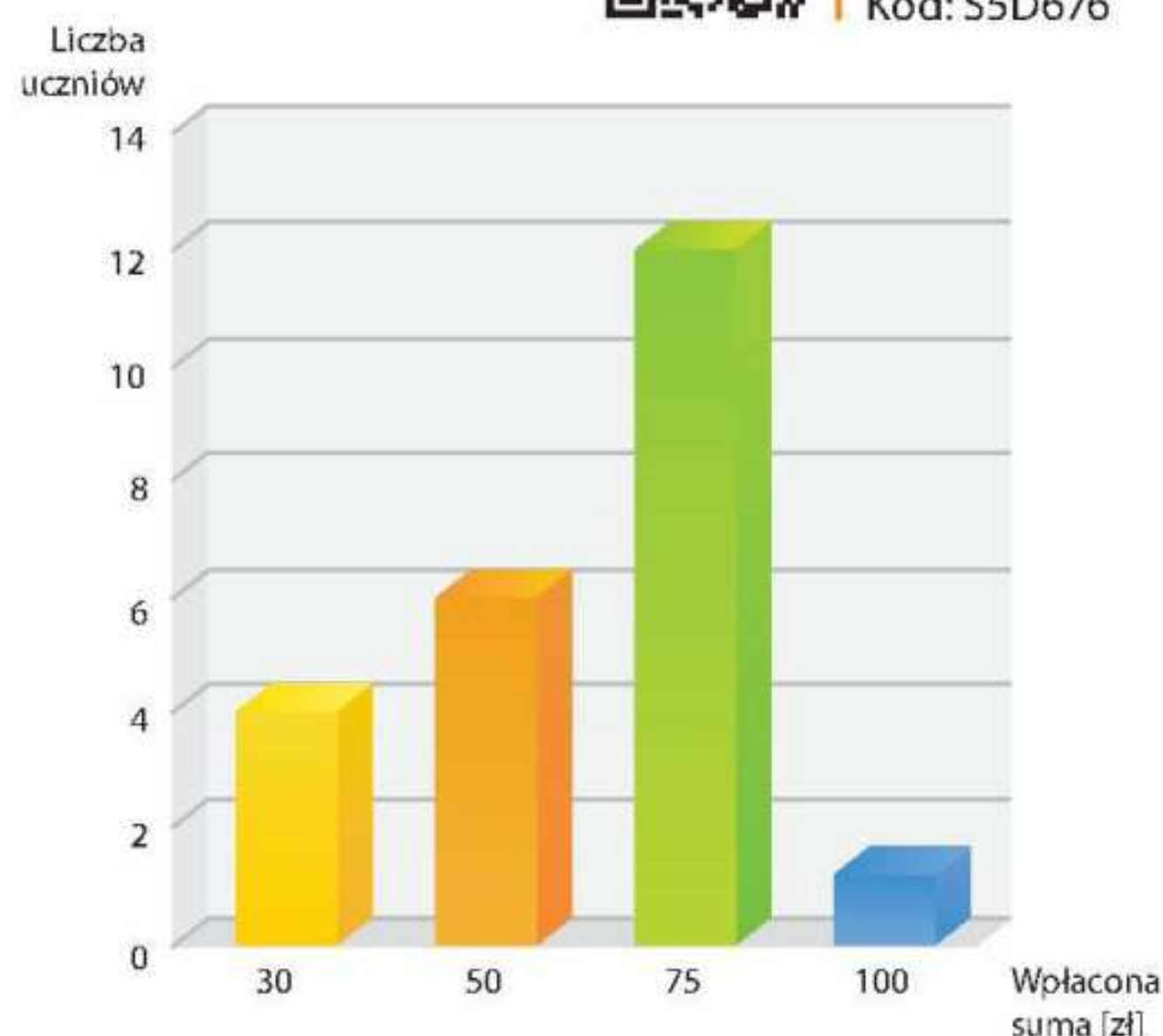
- Przyglądam się *trojgu cielętom* / *trojgu cieląt*. _____
- Dzięki tym *czworgu nożyczek* / *czworgu nożyczkom* pokonał rywali. _____
- Uratował życie *dwojgu tonących* / *dwojgu tonącym*. _____
- Myślał o *siedmiorgu drzwiach* / *siedmiorgu drzwi*. _____
- Rozmawiałam o *sześciorgu kociętach* / *sześciorgu kociąt*. _____

- ★ 8 Na podstawie zamieszczonego wykresu uzupełnij zdania. Liczby zapisz słownie.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5D676

Czworo uczniów wpłaciło po _____
 _____ złotych. Najwięcej, bo
 _____ uczniów przekazało
 po _____ złotych.
 Tylko _____ osoba wpłaciła najwyż-
 szą sumę, to znaczy _____ złotych. Pozo-
 stałych _____ uczniów wpłaciło
 po _____ złotych.

- 9 Na podstawie ilustracji wpisz w puste miejsca odpowiednie liczebniki.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S5Z388

– Kiedy zwiedzaliśmy zamek, zostałem sam
w komnacie z _____ drzwi.
Dopiero ostatnie, _____ drzwi
prowadziły do wyjścia.

– Znalazłam w stodole suczkę
z _____ szczeniąt. Udało się
znaleźć dom dla wszystkich
_____ szczeniaków.

Sztuka mówienia

- 10 Odpowiedz pełnymi zdaniami na pytania dotyczące najdłuższych rzek świata. Skorzystaj z podpowiedzi w nawiasach. Liczby zapisz słowami, a następnie głośno je przeczytaj.

- Ile wynosi długość Amazonki? (7040 kilometrów)

- Ile kilometrów długości ma Nil? (6695 kilometrów)

- 11 Zapisz słownie ceny podanych towarów.

- chleb razowy: 3,80 zł _____
- piłka nożna: 29,90 zł _____
- bawełniana koszulka: 14,90 zł _____
- woda mineralna: 1,75 zł _____

12 Uzupełnij zdania datami zapisanymi słownie.

- Wenecki podróżnik Marco Polo przybył do Chin w _____ roku.
- Portugalczyk Vasco da Gama odkrył drogę morską do Indii w _____ roku.
- Norweski badacz Roald Amundsen zdobył biegun południowy w _____ roku.

Dobra rada

Kiedy podajesz datę, pamiętaj, że informację o dniu można przekazać na dwa sposoby. Mówi się: *dziś jest* (który dzień?) *szósty grudnia*, ale to działa się (którego dnia?) *szóstego grudnia* lub to wydarzy się (którego dnia?) *szóstego grudnia*. Rok 2024 odczytuje się jako *dwa tysiące dwudziesty czwarty*, forma *dwutysięczny* dotyczy tylko roku 2000.

Dla dociekliwych

13 Uzupełnij zdania właściwymi liczebnikami. Następnie określ, czy wpisane przez Ciebie liczebniki są główne, porządkowe, czy zbiorowe.

- Paweł zawsze **wtrąca swoje trzy grosze**. – liczebnik *główny*
odzywać się, nie będąc pytany
- Chciałabym z tobą porozmawiać **w** _____ **oczy**. – liczebnik _____
na osobności
- Ona ma chyba _____ **zmysł!** – liczebnik _____
zdolność dostrzegania tego, czego nie widzą inni
- **Z** _____ **złego** wolę jechać w korku samochodem, niż stać
z kilku złych możliwości wybrać lepszą
w zatłoczonym tramwaju. – liczebnik _____

Przysłówek.

Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 173–174

Moja notatka

- 1 Zapisz pytania, na które odpowiadają wyróżnione słowa.

Co za dużo, to **niezdrowo**. _____

Niedaleko pada jabłko od jabłoni.

Zrób dziś, co masz zrobić **jutro**.

- 2 Podkreśl w tekście przysłówki. Zapisz nad nimi pytania, na które odpowiadają.

✉

Nowa wiadomość

✖

Wiadomość

Widok

Załączniki

Narzędzia

Pomoc

📧

🗑️

🔗

Aa

Aa

🔧

✉

Wyślij

📧

Od:

and785@ne.pl

📧

Do:

kris_tof@ne.pl

📧

Temat:

projekt historyczny

Cześć!

Przesyłam Ci w załączniku materiały na temat bohaterskich dowódców. Trudno było mi coś znaleźć, wczoraj długo szukałem w sieci, ale na szczęście się udało! Niespodziewanie znalazłem kilka ciekawostek. Dobrze będzie je wykorzystać. Spotkamy się jutro niedaleko sali komputerowej.

Pozdrawiam

Andrzej

- 3 Przekształć wypowiedzi, tak aby zastąpić podkreślone przymiotniki przysłówkami.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5K69J

Potrafię mocno
uścisnąć dłoń.

- 4 Podpisz fotografie. Użyj przysłówków określających sposób wykonania czynności.

A.

B.

A. _____

B. _____

- 5 Ułóż krótki dialog między postaciami ukazanymi na ilustracji. Użyj co najmniej dwóch przysłówków.

- 6 Wypisz z tekstu związki wyrazowe z przysłówkiem według wzoru. Zapisz pytania, na które odpowiadają poszczególne przysłówki.

Ewa szybko pobiegła na przystanek. Niedługo rozpocznie się koncert jej ulubionego zespołu. Dziewczynka pośpiesznie wysiadła z autobusu. Zdążyła! Udało się jej nawet stanąć blisko sceny.

pobiegła → ^{jak?} szybko

_____ → _____

_____ → _____

_____ → _____

- 7 W podanym tekście zastąp powtarzający się wyraz wybranymi przysłówkami. Następnie powiedz, czym się różni e-mail w oryginalnej wersji od przekształconej wiadomości. Uzasadnij swoją odpowiedź.

wspaniale, ogromnie, fantastycznie, kapitalnie, cudownie, uroczo, pięknie, rewelacyjnie, niezmiernie, mocno, nieprawdopodobnie, cudnie, ślicznie

(1) _____ (3) _____ (5) _____
 (2) _____ (4) _____ (6) _____

Wiadomość

W wiadomości

Odpowiedz wszystkim

Odpowiedz

Prześlij dalej

Usuń

Przenieś do folderu

Utwórz regułę

Inne akcje

Zablokuj nadawcę

Bezpieczne listy

Nie - spam

Kategoryzuj

Flaga monitorująca

Oznacz jako nieprzeczytane

Znajdź

Pokrewnie

Zaznacz

Od: pawx@x01.pl
 Do: and785@ne.pl
 Dł: _____
 Temat: wycieczka

Wysłano 12-10-2016

Cześć, Andrzej,

dawno do Ciebie nie pisałem, ale byliśmy na wycieczce szkolnej. Było naprawdę fajnie (1). Fajnie (2) się bawiliśmy. Rozgrywaliśmy dużo gier terenowych, w które wszyscy fajnie (3) się angażowali. Za to wieczorami codziennie mieliśmy dyskotekę. Nie masz pojęcia, jak fajnie (4) gra tutejszy zespół! Nie poznałbyś dziewczyn! W dzień wszystkie w dżinsach, za to wieczorem... naprawdę fajnie (5) się poubierały. Przesyłam Ci kilka zdjęć – zobacz, jak było fajnie (6)! Więcej Ci opowiem, gdy się spotkamy.

Pozdrowienia

Paweł

Dobra rada

Stopniują się przysłówki utworzone od przymiotników.

Stopniowanie	Stopień równy	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
proste regularne	płytko	płycej	najpłycej
proste nieregularne	źle dobrze	gorzej lepiej	najgorzej najlepiej
opisowe	delikatnie	bardziej (mniej) delikatnie	najbardziej (najmniej) delikatnie

- 8 Wpisz formy stopnia wyższego i najwyższego podkreślonych przysłówków. Który z tych przysłówków stopniuje się nieregularnie?

– Dobrze się przygotowałam na bal przebierańców – ten kostium łatwo uszyć.

– Mój kostium _____ przygotować. A nie _____ po prostu wypożyczyć?

– Wypożyczenie przychodzi nam _____, ale uważam, że _____ przygotować przebranie samodzielnie.

- 9 Utwórz stopień wyższy i najwyższy podanych przysłówków. Podkreśl jedną linią te, które stopniują się regularnie, a dwiema liniami – te, które stopniują się opisowo.

krzywo – _____

jasno – _____

zimno – _____

trudno – _____

ślisko – _____

szorstko – _____

kolorowo – _____

- 10 Uzupełnij zdania, wykorzystując informacje zawarte w podpisach pod fotografiami. Użyj przysłówków we właściwym stopniu.

bardzo, wolno, szybko

Gepard potrafi biec z prędkością 115 kilometrów na godzinę.

Zając osiąga prędkość do 70 kilometrów na godzinę.

Leniwiec porusza się z prędkością 0,16 kilometra na godzinę.

Zając porusza się _____ szybko – dwa razy _____ od olimpijskiego krótkodystansowca. Ale _____ ze wszystkich zwierząt lądowych potrafi biec gepard. Natomiast _____ porusza się leniwiec.

Dla dociekliwych

- 11 Zastąp wyróżnione słowa jednym przysłówkiem.

- Piszę **jak kura pazurem**. _____
- Ruszam się **jak mucha w smole**. _____
- Rosnę **jak na drożdżach**. _____
- Siedzę **jak mysz pod miotłą**. _____

- 12 Ułóż dwa zdania o swoim ulubionym bohaterze z książki lub filmu. Zastosuj w każdym z wypowiedzeń co najmniej jeden przysówek w stopniu wyższym lub najwyższym.

Przyimek i spójnik. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 175–176

Moja notatka

1 Odpowiedz na podane pytania.

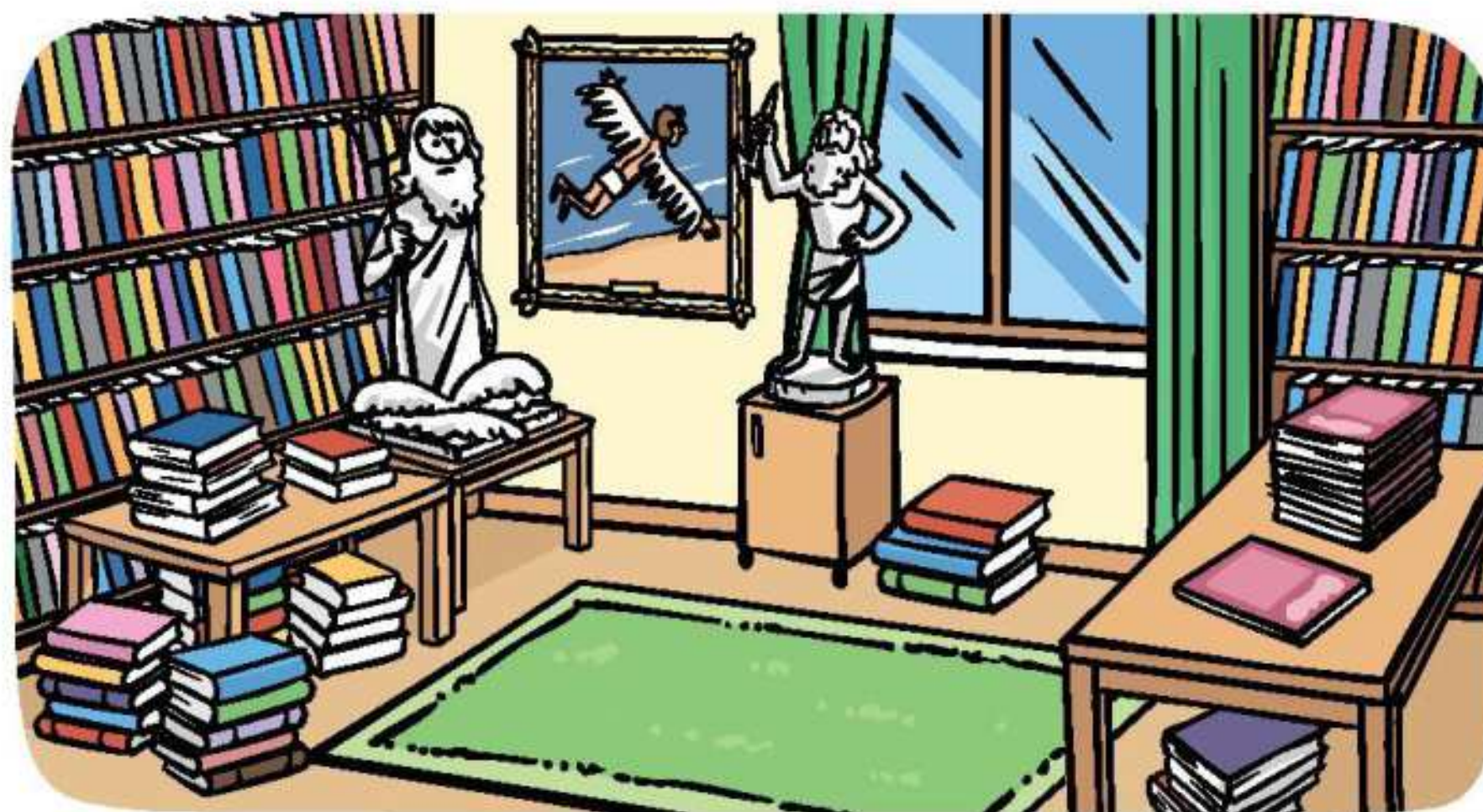

- Jaką funkcję pełni spójnik?

- Po co używamy przyimków?

- Co to jest wyrażenie przyimkowe?

2 Przyjrzyj się ilustracji przedstawiającej gabinet profesora. Zwróć uwagę na usytuowanie przedmiotów wobec siebie. Następnie zapisz wyrażenia przyimkowe pomocne w opisie tego pomieszczenia.

Zobacz
ilustrację
docwiczenia.pl
Kod: S5FBFF

- 3 Ułóż podpisy do fotografii. W każdym z nich użyj innego przyimka.

- 4 Uzupełnij tabelę podanymi wyrażeniami przyimkowymi. Podkreśl przyimki.

*na spacer, wzdłuż drogi, na dwunastą, za szkołą, w poniedziałek,
po chleb, nad morzem, na zakupy, za godzinę*

Określenia		
miejsca	czasu	celu

- 5 Uzupełnij tekst właściwymi formami rzeczowników podanych w nawiasach. Zapisz, jaki przypadek ma każdy z tych wyrazów. Uzupełnij wniosek.

Zimorodek siedzi na (gałąź) _____, tuż nad (lustro) _____
wolno płynącej rzeki. To samiec. Nerwowo popiskuje i rozgląda się na (boki)
_____. Gdy dostrzega przefruwającą obok (samica) _____,
rzuca się za nią w pogoń. Po chwili zatrzymuje się w (lot) _____ i... wraca
na swoją (gałąź) _____. [...] Kiedy łączą się w (para) _____,
wspólnie wygrzebują norę na urwistym (brzeg) _____ rzeki i tam
na (świat) _____ przychodzą młode.

Anna Kłopotek, *Wygadane zwierzaki*, fragment

- Na przypadek rzeczownika w zdaniu ma wpływ _____.

- 6 Przekształć zdania pojedyncze w złożone za pomocą spójników: że, gdyż, żeby. Pamiętaj o przecinku tam, gdzie to konieczne.

*Przykład: Alek nie poszedł do szkoły z powodu przeziębienia.
Alek nie poszedł do szkoły, ponieważ był przeziębiony.*

- Nagle wszystkie gazety zaczęły pisać o przyjeździe artysty.

- Bardzo się cieszymy z wyjazdu na wycieczkę.

- Myślimy o wyjeździe za granicę.

- 7 Zamień spójniki w podanych zdaniach na inne, tak aby sens zdania się nie zmienił.

- Tomek marzy o nowym rowerze, ale nie uzbierał jeszcze tyle pieniędzy.

- Agnieszka pojedzie do cioci na wieś lub odwiedzi wujka nad morzem.

- Nie interesują mnie filmy fantastyczne ani horrory.

- Kładę się wcześniej spać, więc jestem wypoczęty.

- Codziennie ćwiczę, bo chcę być wysportowany.

- Jem dużo warzyw oraz piję wodę mineralną.

- Unikam słodczy, lecz czasem schrupię jakieś ciastko.

Dla dociekliwych

- 8 W podanym ciągu liter odszukaj co najmniej cztery spójniki. Wybierz dwa z nich i ułóż z nimi zdania dotyczące Twoich zainteresowań.

ODZATEMDONIBEZANIPODDLATEGO

- 9 W języku polskim istnieją spójniki, które zawsze występują razem. Wypisz z podanych przysłów pary takich spójników, a następnie podaj przykłady innych tego typu zestawień. Skorzystaj z dostępnych źródeł informacji.

Przykład: Dopóty dzban wodę nosi, dopóki mu się ucho nie urwie. dopóty..., dopóki

- Im dalej w las, tym więcej drzew. _____
- O ile sąd późniejszy, o tyle sprawiedliwszy. _____

- 10 Napisz kilka zdań o swoim najlepszym przyjacielu lub swojej najlepszej przyjaciółce. Użyj co najmniej dwóch różnych przymków i spójników.

Wypowiedzenia. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 188–190

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Ze względu na cel wypowiedzi zdania
dzielimy na:

- _____, na przykład:

- _____, na przykład:

- _____, na przykład:

Wypowiedzenia, w których nie ma orzeczeń, na przykład: _____
_____ nazywamy _____.

2 Określ, w jakim celu wypowiada się każda z postaci. Wpisz w puste miejsca odpowiednie znaki interpunkcyjne.

– Nie dojadę do mety _____

– Postaraj się _____

– Pomożesz mi _____

- 3 Zapisz pięć rad dla osoby, która chciałaby się nauczyć jeździć na nartach. Zastosuj zdania rozkazujące.

Przykład: Wzmocnij swoje ciało!

- 4 Podziel podane wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań. W tym celu wstaw w kratki przy zdaniach literę Z, a przy równoważnikach – R.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S5VFM1

☐ Nie święci garnki lepią.

☐ Mądry Polak po szkodzie.

☐ W zdrowym ciele zdrowy duch.

☐ Trafiła kosa na kamień.

☐ Nie wywołuj wilka z lasu.

☐ Koniec języka za przewodnika.

- 5 Podpisz ilustracje. Użyj tylko równoważników zdań. Następnie przekształć równoważniki zdań w zdania.

- 6 Zamień podane równoważniki zdań na zdania. W każdym wypowiedzeniu zastosuj inny czasownik.

UWAGA! Zapisy do szkoły językowej od marca. Małe grupy. Zniżki dla dzieci i młodzieży.

- 7 Przekształć poniższe zdania w równoważniki zdań.

- 8 Zatytułuj ilustrację. Użyj równoważnika zdania.

Zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 217–219

Moja notatka

- 1 Napisz, czym różnią się zdania nierozwinięte od rozwiniętych.

- 2 Które z podanych wypowiedzi to zdania pojedyncze nierozwinięte, a które – rozwinięte? Wstaw w kratki odpowiednie litery. Następnie do każdego ze zdań rozwiniętych dodaj jeszcze jedno określenie.

R – zdanie pojedyncze rozwinięte

N – zdanie pojedyncze nierozwinięte

☐ Bez przyjaciół bardzo się nudzę.

☐ Zabawnie się śmiejesz.

☐ Nudzę się.

☐ Śmiejesz się.

☐ Pada.

☐ Przestań!

☐ Od kilku godzin pada deszcz.

☐ Przestań krzyczeć!

- 3 Na podstawie fotografii dodaj określenia do podmiotu i orzeczenia, tak aby powstały zdania rozwinięte.

(jacy?) _____,
 _____ naukowcy prze-
 prowadzają (co?) _____.

(jaki?) _____ chłopiec
 skacze (jak?) _____
 (na czym?) _____.

- 4 Wpisz w puste miejsca wyrazy określające podmioty i orzeczenia.

- Nauczyciel (czego?) _____ pochwalił (kogo?) _____.
- Mama (czyja?) _____ spotkała (kogo?) _____.
- (jaki?) _____ muzyk zagrał (komu?) _____ (co?) _____.
- (jaka?) _____ ciocia podarowała (komu?) _____ (co?) _____.

- 5 Rozwiń zdania pojedyncze, wstawiając w luki określenia.

- Idę _____.
- _____ spóźnił się _____.
- _____ pada _____.
- _____ czekam _____.
- _____ usiadł _____.

Wykonaj
 ćwiczenie
 docwiczenia.pl
 Kod: S5BHR5

- 6 Wzbogać podane ogłoszenie dodatkowymi określeniami, tak aby łatwiej można było odnaleźć zgubę.

Zaginął kot. Był widziany na ulicy. Ma oczy, uszy i wąsy. Reaguje na imię.

Dla dociekliwych

- ★ 7 Poszukaj trzech tytułów książek, czasopism, filmów lub innych utworów, które mają formę zdań pojedynczych. Określ, jakimi zdaniami są Twoje propozycje – nierozwiniętymi czy rozwiniętymi.

- 8 Rozwiń podane zdania na kilka sposobów – tak, jak mogłyby to zrobić wskazane osoby.

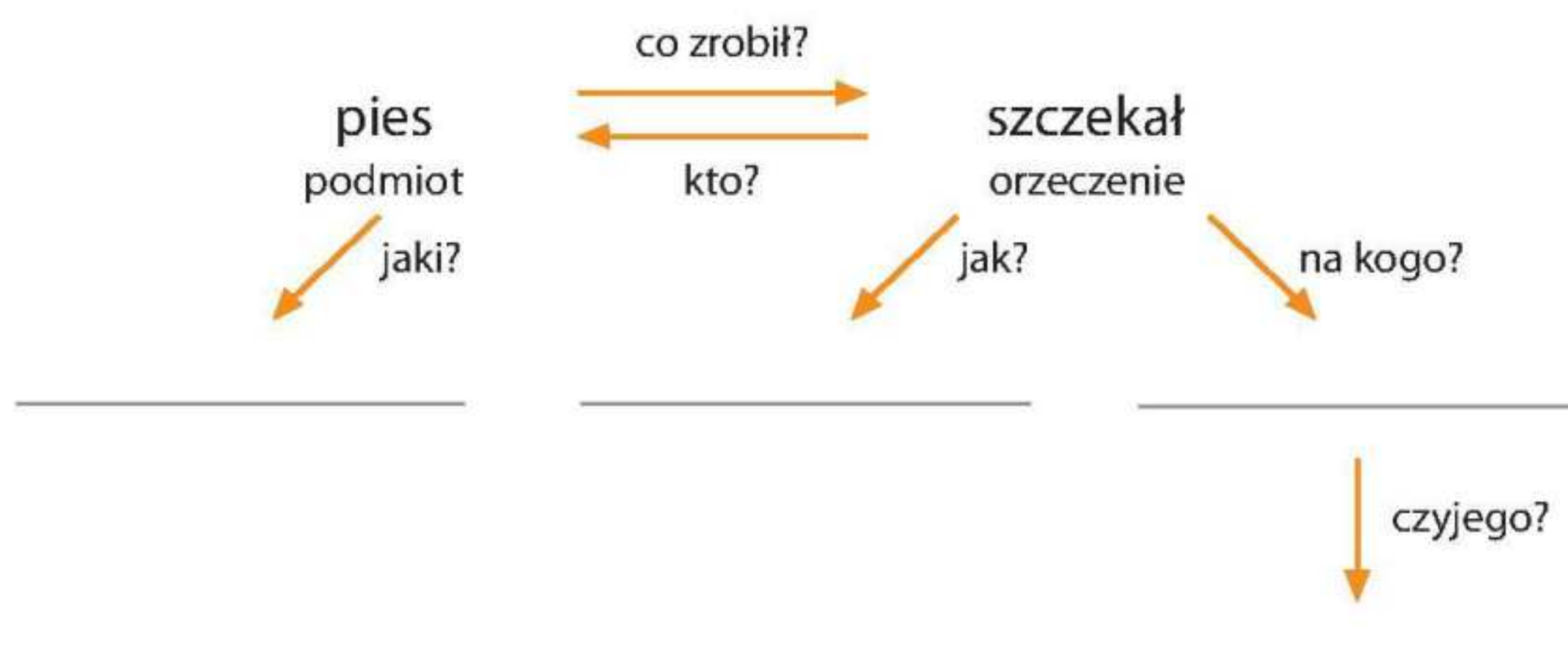
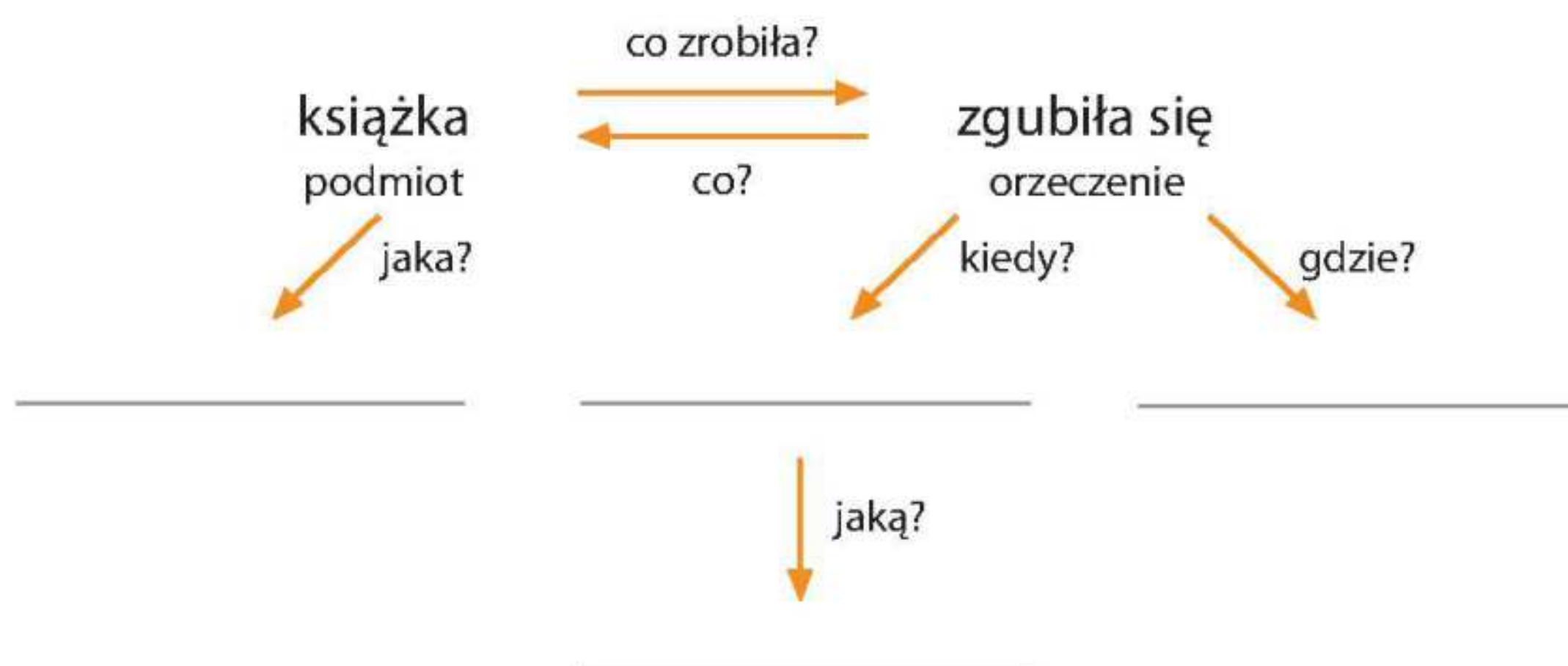
Wąż leży.

- wypowiedź ogrodniczki: _____
- raport policjanta: _____
- opinia hydraulika: _____
- informacja od zaklinacza węży: _____

Ptaka śpiewa.

- obserwacje ornitologa (naukowiec badający ptaki): _____
- narzekanie niewyspanej sąsiadki: _____
- zachwyt muzyka: _____
- zaniepokojony weterynarz: _____

- 9 Wstaw w luki określenia, tak aby powstały zdania pojedyncze rozwinięte. Zapisz te zdania w wyznaczonych miejscach.

Sztuka mówienia

- 10 Które miejsce spośród ukazanych na fotografiach warto – Twoim zdaniem – odwiedzić w czasie wakacji? Uzasadnij swój wybór dwoma zdaniami pojedynczymi rozwiniętymi.

Podmioty szeregowy i domyślny

Podręcznik, s. 236–237

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

- Niekiedy czynność wyrażana przez orzeczenie ma więcej niż jednego wykonawcę. Wówczas podmiot składa się z kilku wyrazów. Nazywamy go _____.
- Czasami podmiot nie jest wyrażony wprost. Możemy się go jednak domyślić dzięki innym zdaniom lub formie orzeczenia. Taki podmiot jest nazywany _____.

Dobra rada

Pamiętaj, że podmiot szeregowy wymaga zazwyczaj użycia czasownika w liczbie mnogiej.

Gdy składnikami podmiotu szeregowego są rzeczowniki oznaczające osoby różnej płci, orzeczenie otrzymuje formę męskoosobową.

Przykłady:

Na biurku (~~leży~~) leżą ołówek, długopis i notes. → Im.

Kasia, Magda, Marek i Ewelina (~~poszły~~) poszli do kina. → Im., r.m.-os.

2 Podkreśl w każdym zdaniu właściwą formę czasownika.

Syn i córka wyjechał/wyjechała/wyjechali/wyjechały na biwak.

Sukienka i koszula wisi/wiszą w szafie.

Motyl i biedronka wleciał/wleciała/wleciały/wlecieli do pokoju.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5CJF7

- 3 Na podstawie fotografii zamień podmioty w zdaniach na podmioty szeregowy.

W ogrodzie rosną warzywa.

Zwierzęta pozują do zdjęcia.

- 4 Zastąp każdy podmiot szeregowy jednym wyrazem.

- Mama i tata zabrali nas wczoraj do teatru.

- Lalki, miśki i klocki Ali zajmowały pół pokoju.

Dla dociekliwych

- 5 Odszukaj w dowolnych źródłach, np. w internecie lub encyklopedii, odpowiedzi na podane pytania. Rozwiązania zapisz pełnymi zdaniami. Nazwij rodzaj podmiotu.

Jakie zwierzęta znajdują się w herbie Głogowa?

Które kraje przystąpiły do Unii Europejskiej w 2007 roku?

Jakie zwierzęta mieszkają na Antarktydzie?

- 6 Uzupełnij zdania podmiotami. Zwróć uwagę na płeć przedstawionych osób oraz formy czasowników w funkcji orzeczenia.

			
podmiot pojedynczy	_____	_____	_____
	poszły do szkoły.	poszli do szkoły.	poszły do szkoły.
	_____	_____	_____
	poszły do szkoły.	poszli do szkoły.	poszli do szkoły.
podmiot szeregowy	_____	_____	_____
	poszły do szkoły.	poszli do szkoły.	poszli do szkoły.

- 7 Na podstawie form orzeczeń określ, kto jest podmiotem w każdym zdaniu.

podmiot: ja

- 8 Wyjaśnij, dlaczego w drugim zdaniu z każdej pary nie powinno się użyć podmiotu domyślnego.

Kot usiadł przy Pawle. Objął go ramieniem.

Kasia spoglądała na rzekę. Była brudna.

Moja notatka

- 1 Podkreśl w wypowiedzi wszystkie przydawki. Następnie napisz, czym została wyrażona każda z nich.

- 2 Zapisz pytania dotyczące podkreślonych przydawek.

Przykład: Pierwszą stolicą Polski było Gniezno.
Którą stolicą Polski było Gniezno?

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S5LRFZ

- Jacek ma w domu trzy przewodniki po Warszawie.

- Mikołaj przeczytał tę ciekawą historię w książce Zbyszka.

- 3 Przekształć podane zdania, tak aby wyróżnione przydawki były wyrażone przymiotnikami. Skorzystaj ze wzoru.

Przykład: Mama kupiła mi wygodny sweter **z wełny**.
Mama kupiła mi wygodny **wełniany** sweter.

- Lubię spacerować ulicami **Poznania**.

- Wybrałem się na przejażdżkę rowerową wzdłuż brzegu **morza**.

- 4 Podpisz fotografie zdaniami zawierającymi przydawki wyrażone we wskazany sposób.

wyrażenie przyimkowe

liczebnik

reczownik

przymiotnik

- 5 Podkreśl w podanych zdaniach przydawki. Rozbuduj te wypowiedzenia o co najmniej jedną dodatkową przydawkę.

- Wysoki dąb rósł nieopodal szkoły.
- Zagubiony kotek pisał.
- W opuszczonym domu ktoś krzyczał.

- ★ **6** Uzupełnij zdania właściwymi przydawkami, tak aby powstały frazeologizmy. Czym zostały one wyrażone?

- Dobrze opanowałem sztukę pisania, mam _____ pióro.
(przydawka wyrażona _____)
- Trzeba dostrzec ukryte znaczenie tej sprawy, jej _____ dno.
(przydawka wyrażona _____)
- Szanse na znalezienie tego kolczyka są marne, to szukanie igły w stogu _____.
(przydawka wyrażona _____)
- Bartek nigdy nie wybucha, ma nerwy _____.
(przydawka wyrażona _____)

Dla dociekliwych

- 7 Otocz pętlą w podanym tekście wszystkie przydawki. Ich liczba wskaże Ci, co oznacza sformułowanie *połknąć bakcyła*.

Na moje jedenaste urodziny rodzice przygotowali niezwykłą niespodziankę. Zabrali nas do parku rozrywki. Dostaliśmy całodzienny karnet. Mogliśmy korzystać ze wszystkich atrakcji. Największym wyzwaniem okazała się dzika rzeka z wodospadem. To były najfajniejsze urodziny!

10 przydawek – połknąć bakcyła, czyli polubić coś bardzo

9 przydawek – połknąć bakcyła, czyli zachorować

8 przydawek – połknąć bakcyła, czyli zmienić swoje zachowanie na gorsze

- ★ **8** Na podstawie podanego dialogu wyjaśnij, jak brak przydawek wpływa na zrozumienie wypowiedzi.

– *Przynieś mi żabki.*

– *Mamo, ale skąd mam teraz wziąć żabki? Staw jest zamrożony.*

– *Przynieś mi żabki do firanek.*

Dopełnienie i okolicznik

Podręcznik, s. 275–278

Moja notatka

1 Uzupełnij tabelę.

	Dopełnienie	Okolicznik
Na jakie pytania odpowiada?		
Czym jest wyrażone/ wyrażony?		

2 Wstaw w luki dopełnienia odpowiadające na pytania zapisane w nawiasach.

Karolina: Chcę porozmawiać (z kim?) z ciocią. Może przyjedzie (do kogo?) _____ na majówkę. Co (o czym?) _____ myślisz, tato?

Tata: Świetny pomysł! Na pewno bardzo się (komu?) _____ spodoba.

Ciocia Magda: Chętnie się (z kim?) _____ zobaczę. Dziękuję ci bardzo (za co?) _____ . Czy mogę prosić (kogo?) _____ ?

Karolina: Tato, ciocia chciałaby (z kim?) _____ rozmawiać.

3 W każdym z podanych zdań występują dwa dopełnienia. Podkreśl je, a następnie zapisz pytania, na które odpowiadają te wyrazy.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S5RC2M

- Ania myje ręce mydłem. _____ , _____
- Magda namalowała obrazek farbami akwarelowymi. _____ , _____
- Wczoraj kupiłem mojemu psu nową zabawkę. _____ , _____
- Wysłałam już Zosi informacje o wycieczce. _____ , _____

- 4 Dokończ podpisy pod fotografiami, tak aby odpowiedzieć na pytania zamieszczone w nawiasach. Podkreśl dopełnienia.

Strona główna		Znajomi	Ustawienia	Wyloguj
Profil	Zdjęcia	Tablica	Informacje	Blog
 Tu moja starsza siostra _____ _____ _____. (co?) (czym?)	 Z okazji Dnia Matki mój brat _____ _____ _____. (komu?) (co?)			
 Dziadek _____ _____. (co?) (czym?)	 A tu ja _____ _____. (w co?) (z kim?)			

- ★ 5 Uzupełnij pytania podanymi rzeczownikami w odpowiedniej formie, a następnie ułóż przeczące odpowiedzi według wzoru. Określ przypadek, w którym wystąpiły dopełnienia. Co zauważasz?

Przykład: Kupisz (sukienka) sukienkę? – B. Nie kupię sukienki. – D.

- Słyszysz (melodia) _____? _____
- Odwołałeś (wizyta) _____? _____

6 Podkreśl w napisach okoliczniki. Napisz, jakimi częściami mowy są wyrażone.

A.

B.

C.

D.

A. _____

C. _____

B. _____

D. _____

Dobra rada

Wyrażenia przyimkowe mogą pełnić w zdaniu funkcję zarówno dopełnienia, jak i okolicznika. Aby określić, jaką częścią zdania jest wyrażenie przyimkowe – okolicznikiem czy dopełnieniem – musisz zadać odpowiednie pytanie.

Przykłady:

Jutro pójdę (z kim?) z moim bratem (dokąd?) do kina.
z bratem – dopełnienie, *do kina* – okolicznik

7 Odpowiedz na pytania pełnymi zdaniami. Podkreśl okoliczniki w swoich wypowiedziach.

Przykład: Kiedy przygotujesz prezentację? → Jutro przygotuję prezentację.

- Dokąd pojedziesz w wakacje?

- Po co idziesz do sklepu?

- Jak szczotkujesz zęby?

- 8 Uzupełnij podpisy pod fotografiami. Zwróć uwagę na wskazówki w nawiasach. Podkreśl okoliczniki.

Obecnie klienci _____
(sposób)

_____ wspaniale
(czas)

robią zakupy _____
(sposób)

bawiłam się _____
(miejsce)

- 9 Podaj wyrazy przeciwstawne do zamieszczonych słów. Następnie ułóż trzy zdania pojedyncze z zapisanymi przez siebie przysłówkami w funkcji okoliczników. W każdym z utworzonych wypowiedzi podkreśl okoliczniki.

blisko – _____

wcześnie – _____

szybko – _____

krótko – _____

- 10 Wstaw w wyznaczonych miejscach podane wyrazy w odpowiedniej formie. Podkreśl dopełnienia linią prostą, a okoliczniki – falistą.

kolega, wieczór, dobrze, gra, szkoła

- Jacek samodzielnie napisał program komputerowy. Ostatnio stworzył także ciekawą _____ . Jutro _____ w nią zagramy.
- Umówiłem się z _____ przed _____ .
Będziemy się _____ bawić.

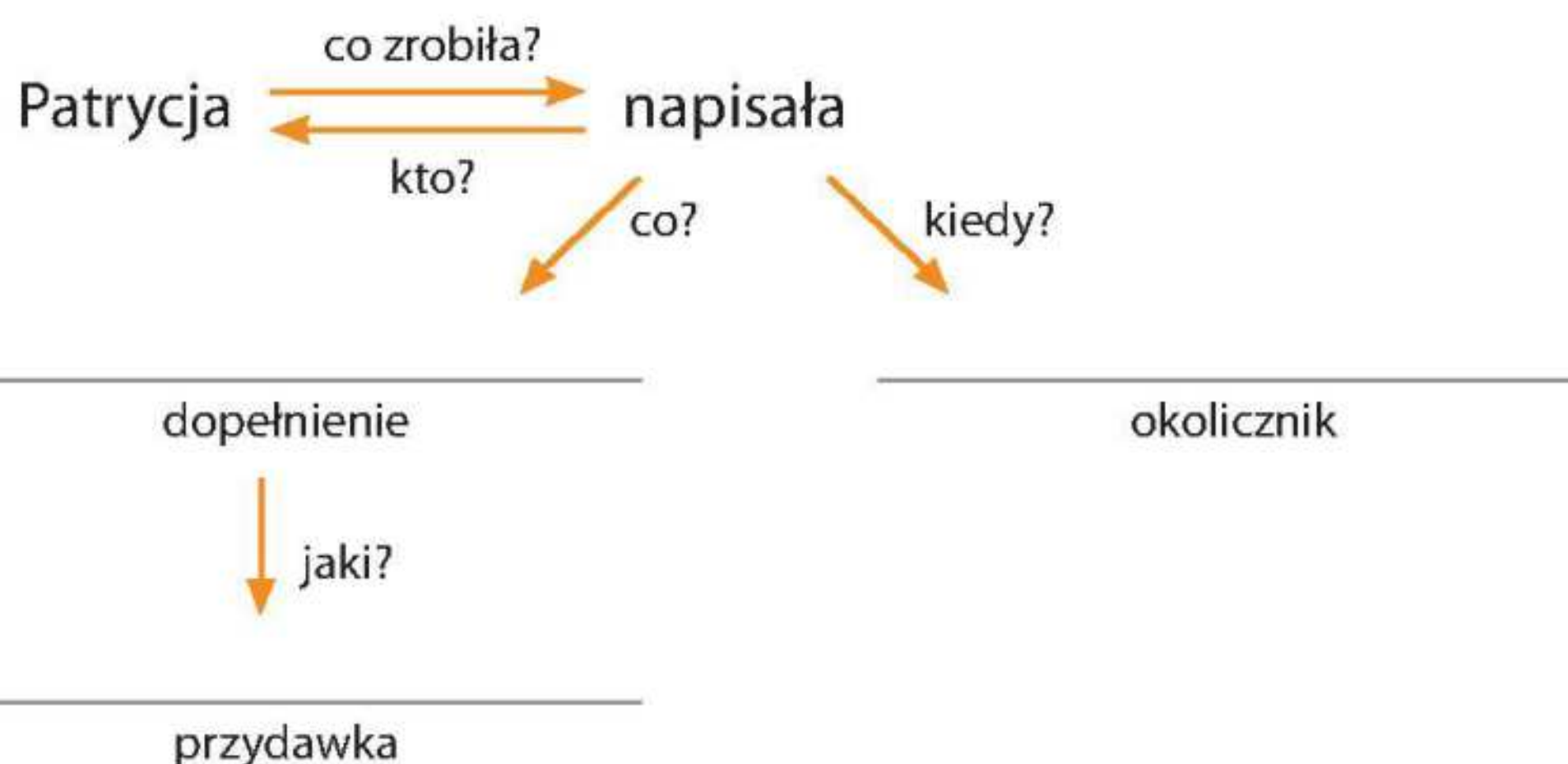
- ★ 11 Uzupełnij wykresy odpowiednimi częściami zdania. Zapisz nowo utworzone wypowiedzenia.

Przykład:

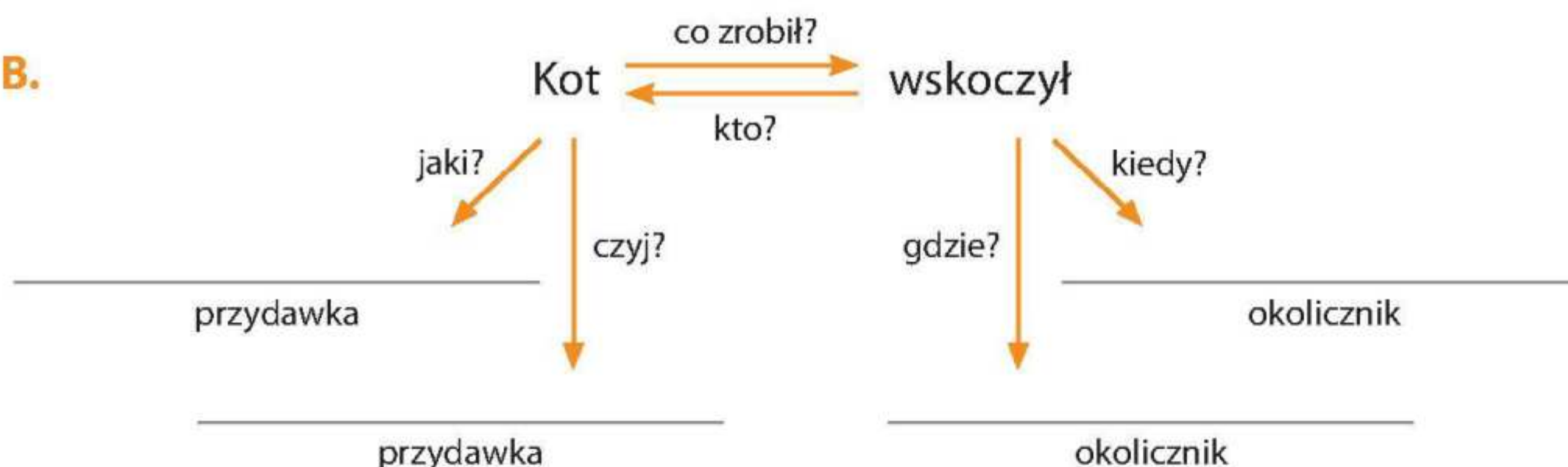

Brat Marka przyszedł do mnie wczoraj.

A.

B.

- ★ 12 Utwórz zdania z rozsypanek wyrazowych. Podkreśl wypowiedzenie, które zawiera informację o sposobie wykonania czynności.

napisała

niedawno

Ania

list

natychmiast

na

niego

Weronika

odpowiedziała

Związki wyrazów w zdaniu

Podręcznik, s. 299–301

Moja notatka

- 1 Uzupełnij notatkę.

Zwykle związek wyrazów (na przykład:

_____) składa się z wyrazu

_____ (_____)

i _____ (_____).

Wyraz _____ uzupełnia treść wyrazu

_____, a więc jest jego określeniem.

- 2 Dopisz do podanych wyrazów słowa, które odpowiadają na pytania umieszczone w nawiasach. Czym są te słowa – wyrazami określającymi czy określanymi?

spać (jak?) _____

przyjdź o (o której?) _____

obejrzymy (co?) _____

telefon (jaki?) _____

- 3 Podkreśl wyraz określany w podanych związkach.

kręta rzeka, zjadłem kanapkę, wiem o tym, pójdziesz do szkoły,
zgubiłaś klucze, wzruszyć ramionami, czerwoną różą, pociąg z Krakowa,
krem do rąk, ręcznik papierowy, trudna decyzja, ferie zimowe

- 4 Ułóż dwuzdaniowy dialog między dziewczętami. Zakreśl wyrazy pozostające ze sobą w związku.

- 5 Z podanego zdania wypisz związek główny oraz związki poboczne.

Wybitna aktorka filmowa otrzymała główną nagrodę za pierwszoplanową rolę w filmie kostiumowym.

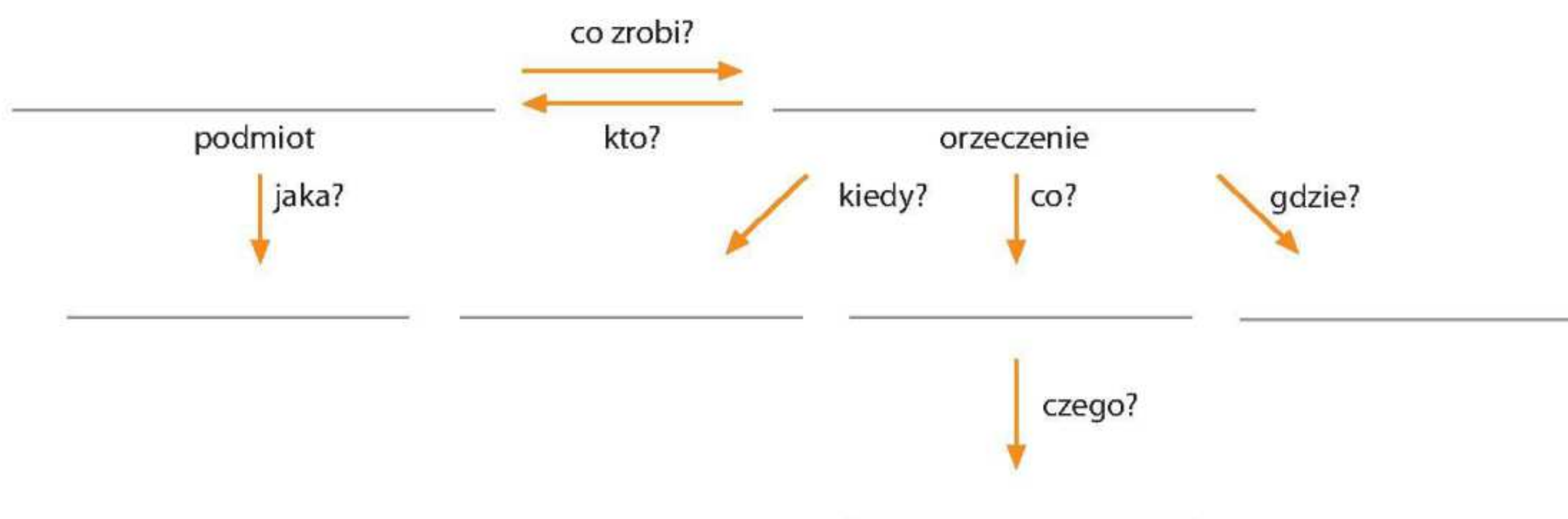
Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S5PSXC

- 6 Podpisz podane fotografie w taki sposób, aby w podpisie znalazł się tylko związek główny. Następnie rozwiń utworzone przez Ciebie zdania, dodając określenia tworzące związki poboczne.

- ★ 7 Uzupełnij wykres podanego zdania. Otocz pętlą związek główny.

Szanowna komisja ogłosi tu dzisiaj wyniki konkursu.

Dla dociekliwych

- 8 Wpisz w puste miejsca pytania o rzeczownik oraz właściwe formy rzeczowników podanych w nawiasach. Jakiego przypadku od rzeczownika wymaga każdy z tych czasowników?

dostarczyć (_____) (dowody) _____ – rzeczownik w _____
pytanie przypadek

dostarczyć (_____) (przesyłka) _____ – rzeczownik w _____
pytanie przypadek

wlać (_____) (woda) _____ – rzeczownik w _____
pytanie przypadek

wlać litr (_____) (woda) _____ – rzeczownik w _____
pytanie przypadek

- 9 Wymyśl na podstawie ilustracji krótką opowieść złożoną ze zdań pojedynczych. W każdym ze zdań podkreśl na czerwono związek główny, a zielonymi pętlami otocz związki poboczne.

Zdania złożone współrzędnie i podrzędnie

Podręcznik, s. 315–317

Moja notatka

1 Uzupełnij schemat.

2 Podkreśl orzeczenia w zdaniach. Następnie zakreśl pętlą te wypowiedzenia, w których występuje więcej niż jedno orzeczenie.

Pistacjowy domek

Domownicy
Fotografie
Zainteresowania
Archiwum ▶

Mój kot często wygrzewa się w słońcu na parapecie. Czasem śpi, a czasem pilnie obserwuje ptaki. Na parapecie kot nie tylko odpoczywa, lecz także czyści sobie futerko. Kiedy już znudzi mu się leżenie, zeskakuje na podłogę. Podchodzi do mnie i delikatnie uderza łapką. W ten sposób informuje, że chce się ze mną pobawić. Bardzo to lubię.

32 komentarze

3 Podkreśl orzeczenia. Ponumeruj zdania składowe w podanych wypowiedzeniach.

- Tomek uwielbia nurkować i poświęca temu zajęciu każdą wolną chwilę.
- Chcieliśmy pójść do kina, ale zabrakło biletów na wybrany przez nas film.

4 Ułóż dokończenia podanych wypowiedzi.

- Nie potrafiłam rozwiązać tego zadania, ale _____.
- Damian przegrał zakład, więc _____.
- Ania zjadła obiad i _____.

5 Dokończ zdania, tak aby powstały wypowiedzenia złożone odpowiadające na podane pytania. Zwróć uwagę na interpunkcję.

- Pójdę do sklepu zoologicznego (po co?)
_____.
- Pójdę do sklepu zoologicznego (którego?)
_____.
- Pójdę do sklepu zoologicznego (kiedy?)
_____.

6 Połącz podane wypowiedzenia w pary, z których można utworzyć zdania złożone. Przepisz je i uzupełnij brakującymi spójnikami oraz przecinkami.

Na koloniach
obejrzymy jaskinię
Raj

Musimy pojechać
do Białowieży

nie zobaczył na
szlaku niedźwiedzia.

już kupiłem
latarkę.

Mój tata był
w Tatrach

spotkać żubry
żyjące na
swobodzie.

gniazdują bociany.

Na bagnach nad
Biebrzą żerują
łośie

7 Przekształć podane wypowiedzenia w zdania złożone podrzędnie. Zdanie podrzędne powinno odpowiadać na pytanie w nawiasie.

- Napisałem notatkę na podstawie książki (której?) pożyczonej od kolegi.

- Nasz projekt o ochronie przyrody zajął pierwsze miejsce w szkole (dlaczego?) dzięki zaangażowaniu wszystkich w pracę.

- Udekorowaliśmy naszą klasę (z jakiego powodu?) ze względu na jutrzejsze spotkanie ze znanym podróżnikiem.

8 Co mogłyby powiedzieć zwierzęta ukazane na fotografiach? Ułóż ich wypowiedzi. Wykorzystaj podane wyrazy.

A.

DLATEGO

B.

PONIEWAŻ

C.

KTÓRY

A. _____

B. _____

C. _____

9 Wskaż zdanie, które odpowiada podanemu wykresowi.

- A. Byłem zmęczony i poszedłem spać.
- B. Zapomniałem, gdzie zostawiłem klucze.
- C. Kiedy zadzwonił telefon, było już za późno.
- D. Długo się zastanawiałam, ale niczego nie wymyśliłam.

Dobra rada

Przy tworzeniu wykresu zdania złożonego podrzędnie musisz ustalić, które z wypowiedzi jest nadrzędne, a które – podrzędne. Pamiętaj, że spójnik stoi zazwyczaj na początku zdania podrzędnego.

10 Zapisz przy każdym zdaniu złożonym podrzędnie odpowiedni numer wykresu.

- ☐ Kiedy zrobiło się cieplej, poszedłem do parku.
- ☐ Nagle zza drzew wyskoczył pies, który bardzo głośno szczekał.
- ☐ Wszystkie ptaki zerwały się z gałęzi, ponieważ się wystraszyły.
- ☐ Pomyślałem, że właściciele psów często myślą tylko o sobie.
- ☐ Przecież to człowiek i jego pies powinni uszanować ciszę w parku, gdyż to oni przyszli „w gości”!

- 1. _____
dlaczego? _____
- 2. _____
co? _____
- 3. _____
który? _____
- 4. _____
kiedy? _____

11 Podpisz ilustrację zdaniem złożonym podrzędnie. Narysuj wykres.

Sprawdź, czy potrafisz

1 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

- Wyraz *spóźnienie* zawiera
 - A. jedną spółgłoskę twardą i dwie spółgłoski miękkie.
 - B. dwie spółgłoski twarde i jedną spółgłoskę miękką.
 - C. jedną spółgłoskę twardą i trzy spółgłoski miękkie.
 - D. dwie spółgłoski twarde i trzy spółgłoski miękkie.

2 Odmień przez przypadki rzeczownik *zamczysko*. Oddziel końcówki od tematu.

M. _____, D. _____, C. _____,

B. _____, N. _____, Ms. _____, W. _____

3 Uzupełnij zdania właściwymi liczebnikami.

- Kupiłam (4) _____ jabłka. – liczebnik główny
- Potrzeba nam (2) _____ obrońcy. – liczebnik porządkowy
- Tomek jest najstarszy z (5) _____ rodzeństwa. – liczebnik zbiorowy

4 Przekształć podany równoważnik zdania w zdanie.

Odjazd pociągu za pięć minut. _____

5 Napisz dwa zdania z podmiotami szeregowym i domyślnym.

6 Przeczytaj podane wypowiedzenie i uzupełnij notatkę.

Pasażerowie przyglądali się na dworcu nowemu pociągowi.

W podanym zdaniu dopełnieniem jest _____. Wyraz *nowemu* pełni funkcję _____. Wyrażenie przymkowe _____ jest w zdaniu _____.

Pisownia wyrazów z częstką *by*

Podręcznik, s. 53

Moja notatka

- 1 Przeczytaj wypowiedzi, a następnie uzupełnij notatkę.

Chciałabym pójść na koncert.

Ja bym wybrała się do kina.

Wydawać by się mogło, że to prosta decyzja.

Cząstkę *by* piszemy:

- łącznie z czasownikami w formie _____ oraz z większością _____,
- rozdzielnie po _____ i przed _____.

- 2 Wpisz w puste miejsca cząstki *by*, *bym*, *byś*, *byście* łącznie lub rozdzielnie.

Wykonaj ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S5R2Q2

– Tomku, chętnie zagrał _____ w naszej drużynie, prawda? To była _____ dla ciebie ogromna szansa.

– Tak, pozwólcie mi udowodnić, że ze mną _____ nie przegrali! Dał _____ z siebie wszystko!

– Zobacz, mój syn podaje piłkę! Chciał _____ być na jego miejscu... Gdy _____ tylko miał czas na treningi.

3 Dokończ zdania. Zastosuj czasowniki z częstkami *bym, byś, by, byśmy, byście*.

- Gdybym był bogaty, *kupiłbym* sobie żaglowiec.
- Gdyby rodzice kupili nam psa, _____.
- Gdyby wasza wychowawczyni się zgodziła, _____.
- Jeśliby zima trwała wiecznie, _____.
- Gdyby udało ci się znaleźć skarb, _____.
- Gdybym mogła podróżować w czasie, _____.

4 Podkreśl w wypowiedziach części *bym, byś, by, byśmy, byście*. Napisz własny post na podany temat. Wykorzystaj częśćkę *bym*.

▶ Forum ▶ O marzeniach
Strona główna 🔑 Zaloguj

Chciałabym porozmawiać z Wami o marzeniach. Kogo najbardziej byście chcieli poznać? Z kim chętnie byście rozmawiali?

★★★★ pola2604

cytuj

Fajny temat. Ja to bym chciała poznać żeglarza, który opłynął świat dookoła. Sama o tym marzę, więc w kolejny rejs moglibyśmy się wybrać razem.

★★★★ weronka015

cytuj

Chętnie poznałabym astronautę. Mój brat chciałby zostać astronautą, więc moje marzenie mogłoby się spełnić.

★★★★ pola2604

cytuj

★★★★

cytuj

Pisownia wyrazów z ę i ą w zakończeniu

Podręcznik, s. 84–87

Moja notatka

1 Uzupełnij schematy.

Widzieliście
zwinniejszego
akrobatę?

LITERĘ Ę PISZEMY W ZAKOŃCZENIACH

LITERĘ Ą PISZEMY W ZAKOŃCZENIACH

Nie wymyślą
niczego
lepszego!

2 Popraw tekst tak, aby zawierał polskie litery.

15:09

Nowa wiadomość

Od:

Bardzo za Wami
tesknie. Kiedy
przyjade, to na
pewno wszystkich
odwiedze. Gorąco
pozdrawiam całą
rodzinę.

3 Czym zajmują się poszczególne osoby? Zapisz odpowiednie formy czasowników.

Ja _____
czesać
ludzi.

Ja _____
piec
ciasta.

A ja _____
malować
obrazy.

4 Wpisz w puste miejsca wyrazy w odpowiedniej formie.

– Pojadę jutro z (tata) _____ do sklepu zoologicznego. Chciałabym kupić (papuga) _____. Byłabym dla niej dobrą (opiekunka) _____.

– Widziałem (wiewiórka) _____ pod (brzoza) _____.
– A ja słyszałem (kukułka) _____ gdzieś nieopodal!

Dla dociekliwych

5 Dokończ rymowanki odpowiednimi formami czasowników w czasie przeszłym.

- Czarny dzięcioł z chęcią pień (ciąć) _____.
- (pęknąć) _____ strąk, a bąk się (złęknąć) _____.
- Usłyszawszy straszną wieść, krępy pająk (wrzasnąć) _____: Cześć!.

- 6 Wstaw w luki właściwe litery: *ę* lub *q*.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5UF XU

- 7 Uzupełnij dialog wypowiedziami Zosi. Zastosuj w nich odpowiednie formy podkreślonych wyrazów.

– Cześć, Zosiu! Co robisz? Może wyберzesz się ze mną i z Maćkiem do kina?

– Maćku, słyszałeś? Nie? Zosia powiedziała, że nie może. Siedzi nad matematyką.

– Spytaj Zosię, czy w takim razie pójdzie z nami do kina w niedzielę.

– Słyszałam, co powiedział Maciek. Przykro mi, ale

– W niedzielę też nie ma czasu. Pilnuje młodszego brata, bo jej rodzice wychodzą do teatru.

- 8 Zapisz krótką rozmowę między postaciami ukazanymi na ilustracji. Użyj wyrazów z *ę* lub *q* w zakończeniach.

Dobra rada

Pamiętaj, że *ą* piszemy w zakończeniach rzeczowników i przymiotników tylko w liczbie pojedynczej (w bierniku lub narzędniku), natomiast *om* to końcówka celownika liczby mnogiej.

Przykłady:

Służę dobrą radą. N. lp.

Zawdzięczam to obojgu rodzicom. C. lm.

- 9 Wstaw w puste miejsca podane rzeczowniki w odpowiedniej formie.

Film zyskał uznanie dzięki wspaniałym _____ aktorów. } ROLA
Aktorka olśniła widzów główną _____ w tym filmie.

Wzgórze było porośnięte zieloną _____. } TRAWA
Przyglądała się pożółkłym _____.

Przed _____ samochodu przebiegła rodzina dzików. } MASKA
Na wystawie przyglądaliśmy się afrykańskim _____.

Wzruszyłam się tą _____. } BAŚŃ
Przysłuchiwałam się wszystkim czytany _____.

- 10 Podpisz fotografie nazwami młodych zwierząt zawierającymi *ę*. Następnie uzupełnij zdania tymi wyrazami w odpowiednich formach.

Simba i Nala to para sympatycznych
_____ z filmu *Król Lew*.

Bardzo lubię oglądać filmy, w których
występują _____.

Pisownia wyrazów z ó i u.

Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 140–143

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę właściwymi przykładami.

Ó piszemy:

- gdy wymienia się na o, e lub a:

- w zakończeniach: -ów, -ówka, -ówna:

- w niektórych wyrazach, mimo że nie wymienia się na o, e lub a:

U piszemy:

- w rzeczownikach zakończonych na -unek, -us, -usz, -uch, -ura, -ulec:

- w czasownikach kończących się na -uj, -uje: _____
- na początku większości wyrazów i na końcu: _____
- w wyrazach, których pisowni nie objaśnia żadna reguła: _____

2 Podkreśl jedną linią rzeczowniki z ó, a dwiema liniami – rzeczowniki z u. Otocz pętlą słowa z ó wymiennym.

Rumiany chórzysta Gustaw śpiewa w zespole ludowym Kurpie. Lubi piosenkę *Podkówki rumaka*, ale jego ulubioną pieśnią jest utwór pod tytułem *Przepiórka i jaskółka nad źródłem*. Natomiast córka Gustawa, Zuzanna, uwielbia muzykę popularną, szczególnie zespół Róże Południa.

Dla dociekliwych

3 Dopisz wyrazy z ó lub u kojarzące się z podanymi słowami.

- szczyt, łańcuch, przełęcz, lawina – *góra*
- zielony, mizeria, kroić, szklarnia – _____
- jajko, kogut, rosół, kurnik – _____
- tort, świece, śpiew, życzenia – _____

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5H6P7

4 Wpisz w puste miejsca odpowiednie formy podanych czasowników. Użyj czasu teraźniejszego.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5KBSK

- Czy ty, Tomku, przypadkiem nie (blefować) _____?
- Ja nie (żartować) _____, naprawdę zagram w tym spektaklu!
- (Pracować) _____ nad rolą już kilka tygodni.
- W takim razie serdecznie ci (gratulować) _____ i (rezerwować) _____ bilet.

- Kasia, Marta i Paweł (kibicować) _____ naszej drużynie.
- Zawsze nas (dopingować) _____.
- (Żałować) _____, że tym razem nie mogę przyjść.
- Mój tato (sfilmować) _____ mecz. Będziesz mogła obejrzeć.
- (Dziękować) _____.
- Powodzenia.

Dobra rada

Jeżeli nie chcesz popełniać błędów w pisowni wyrazów z ó niewymiennym, postaraj się zapamiętać skojarzenia tych wyrazów z kształtem litery ó.

Przykłady:

żółw – ma okrągłą skorupę; góra – jej szczyt może być okrągły; król – nosi okrągłą koronę

- 5 Do wyróżnionych słów dopisz wyrazy wyjaśniające pisownię ó. Podkreśl w tekście wyrazy z ó niewymiennym.

siódmy – siedem, _____

- 6 Wstaw zakończenia: -usz, -uszek, -ura, -unek we właściwej formie. Przepisz te wyrazy.

Zosia zgubiła złoty łańc_____. Szukała go wszędzie – pod fig_____ lwa, wśród starych rach_____, rys_____, pak_____ i kłęb_____ wełny, a nawet w kapel_____ leżącym na krześle. Nagle potknęła się o stojący na ziemi dzban_____, z którego wypadła zguba.

- 7 Podpisz fotografie odpowiednimi wyrazami z ó. Następnie połącz wpisane słowa z wyrazami uzasadniającymi ich pisownię.

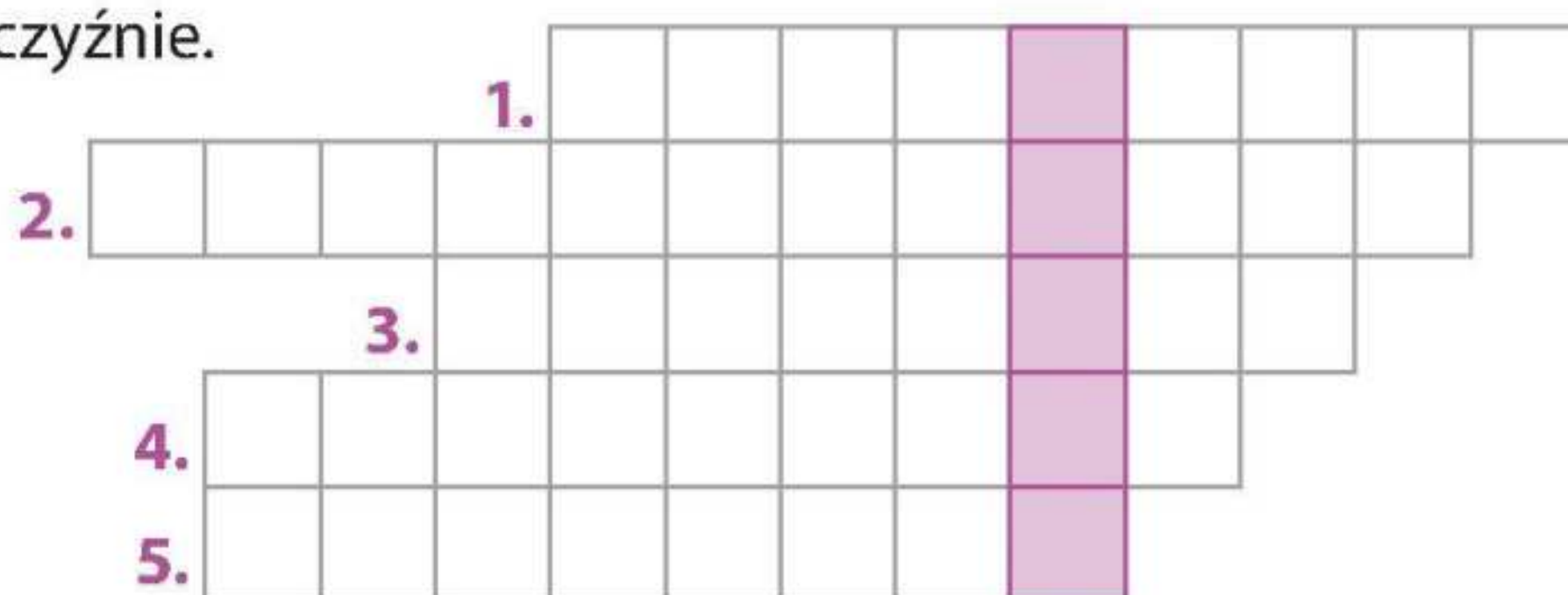

wieczór

brzezina, wieczory, ogrody, wschody

- 8 Wpisz w krzyżówkę wyrazy o takim samym zakończeniu. Następnie otrzymanym hasłem uzupełnij wniosek.

1. Sympatycznie o starym mężczyźnie.
2. Niewielki łakomczuch.
3. ... i główka to szkolna wymówka.
4. Mały leń.
5. Kożuch dla dziecka.

Wniosek:

W zakończeniach _____ zawsze piszemy *u*.

- 9 Uzupełnij wypowiedź literami ó i u.

_____ wielbiam chodzić do teatr_____.
Mam nawet swoich _____ bionych aktor____w. Często
przeoglądam repert____ar, orient____ję się, o czym jest dane przedstawienie,
i kup____ję bilet. Ostatnio wybrałam się na „Kopci____szka”. Sala była pełna
widz____w. Gdy podniosła się k____rtyna, _____jrzałam
_____rzekającą scenografię.

Pisownia wyrazów z *rz* i *ż*.

Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 193–195

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Rz piszemy, gdy wymienia się na *r*, na przykład: *morze*, bo _____.

Ż piszemy, gdy wymienia się na *g*, *dz*, *h*, *z*, *ź* lub *s*, na przykład:

wstążka, bo _____,

mosiężny, bo _____,

drużyna, bo _____,

zamrożony, bo _____,

zagrożenie, bo _____,

niższy, bo _____.

2 Wstaw w puste miejsca litery *rz* lub *ż*.

Moim ulubionym sportem zimowym jest zje_____dżanie na nartach. Razem z innymi narcia_____ami od samego rana ustawiamy się w kolejce do wyciągu. To dobra pora na rozg_____ewkę. Potem ju_____tylko ośnie_____one gó_____yste stoki. Naprawdę lubię p_____ebywać na świe_____ym powiet_____u.

- 3 Wstaw brakujące litery rz lub ż, a następnie wpisz wyrazy we właściwe miejsca.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5YUU4

baga____ami, p____edziale, pasa____erami, Dwo____ec, p____yjaciel,
Wcia____, mo____emy, uwie____yć, ____ubry, p____esiadamy,
Białowie____y, P____ygoda, p____yjechał, T____ymajcie

Artykuły

Zdjęcia

Moje wyprawy

Mapy

Linki

Archiwum ▼

grudzień (7)

listopad (13)

październik (9)

____ pełen ludzi z _____. Pociąg
_____. Znalazłem miejsce w _____,
razem z innymi _____, a na kolejnej stacji wsiadł
mój _____. _____ nie _____
_____, że niedługo zobaczymy _____!
W Białymstoku _____ się do autobusu
do _____. _____ już na nas czeka.
_____ kciuki!

22 komentarze

- 4 Wyróżnione wyrazy uzasadniają pisownię z ż lub rz. Dopisz słowa zawierające ż lub rz.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5SHW4

Przykład: Nie **mogę** się nadziwić, że wąż **może** połknąć zwierzę
nawet cztery razy większe od swojej głowy.

- Krynica **Morska** to miejscowość położona nad _____.
- Potrafię skakać bardzo **wysoko** – _____ ode mnie skacze tylko Filip.
- Nieszczelna instalacja **groziła** wybuchem, więc _____ zgłoszono
straży pożarnej.

- 5 Zapisz nazwy zawodów zakończonych na *-arz* lub *-mistrz*, które kojarzą się z podanymi nazwiskami.

Andrzej Godzinowy – _____

Kazimierz Chochla – _____

Jerzy Tabletko – _____

Ambroży Pędzel – _____

Dla dociekliwych

- 6 Odgadnij wyrazy, które są wyjątkami od pisowni *rz* po spółgłoskach: *b, p, d, t, g, k, ch, j, w*.

- zielona roślina w koszyku wielkanocnym – UPNSBAZK – _____
- mieszka w ulu – CAPSZOŁZ – _____
- jedno z popularnych zbóż – EISANCZP – _____
- może być owalny lub kwadratowy – TZKSŁTA – _____
- całość – WKOSZYST – _____

- 7 Ułóż wyrazy z sylab zgodnie ze wzorem. Wyjaśnij pisownię *ż* lub *rz*.

B2 D3 A4 – _____

A1 B2 – _____

B2 C1 A4 – _____

D1 A2 C3 – _____

A4 A3 B1 D1 – _____

A3 A2 – _____

	1	2	3	4
A	MAŁ	ŻU	RY	KO
B	TA	ŻE	ŻA	HA
C	BER	LE	CHA	MA
D	RZE	RZY	LAZ	GA

- 8 Uzupełnij wyrazy zakończeniami *-erz* lub *-eż*.

nietop_____

papi_____

strz_____

odmi_____

pęch_____

tanc_____

panc_____

przeci_____

równi_____

Pisownia wyrazów z *ch* i *h*. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Ch piszemy:

- gdy wymienia się na ____:
mucha – muszka, paluchy – paluszki,
- na _____ wyrazu: *pech, groch,*
orzech, uśmiech,
- po literze ____: *schować się, schłodzić,*
schwytać,
- w większości wyrazów, gdy na nic się nie wymienia: *chemia, zachwyt.*

H piszemy:

- gdy wymienia się na _____, _____, ____: *druhna – drużyna, wahać – waga, błahy*
– błazen,
- w większości wyrazów, gdy na nic się nie wymienia: *herb, hardy.*

2 Podkreśl wyrazy z *h* linią prostą, a wyrazy z *ch* – linią falistą. Otocz pętlą wyrazy z *ch* lub *h* wymiennym.

Hania miała dwa koty – Hultaja i Chucherka. Hultaj był chudym chuliganem, który wciąż hałasował i psocił – a to chwycił pamiątkowy, haftowany obrus, rozlewając herbatę, a to wbijał haczyki pazurów w zdobione hawajskimi wzorami firanki. Natomiast Chucherko był strachliwym leniuchem, który najczęściej siedział bez ruchu na oknie, schowany za zasłoną, i wahał się, co ma zrobić.

- 3 Przepisz podkreślone słowa. Obok każdego z nich zapisz wyraz, w którym *ch* lub *h* wymienia się na inną literę.

– Na strychu słuchać hałasy. To chyba duchy... Czy znajdzie się druh, który pójdzie tam ze mną?

– Taka blaha sprawa, a ty od razu wpadasz w popłoch. Pewnie to wiatr dmucha i gałęzie uderzają w blachę.

- 4 Wstaw w luki wyrazy, których pisownię uzasadniają podkreślone słowa.

– U nas wciąż leje. Dobrze, że mamy zadaszony taras – dzięki (czemu?)
 _____ nie pada nam na
 głowę. A mój pies wczoraj wywęszył
 ciastka, które mama ukryła w kreden-
 sie – ten psiak ma znakomity (co?)

– Ha, ha, ha, to śmieszne – można pęk-
 nąć (z czego?) ze _____
 A na Saharze susza, jest tak (jak?)
 _____, ponieważ od
 dawna nie padał deszcz. W dodatku
 to bardzo piaszczysty teren. Nigdy nie
 widziałem tak dużej ilości (czego?)

- 5 Z poziomych rzędów diagramu wykreśl czasowniki z *ch*.
Każdy z nich zapisz obok odpowiedniego wyrazu
uzasadniającego jego pisownię.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5UWEH

1.	P	U	Ś	M	I	E	C	H	N	Ę	S	I	Ę	I
2.	S	Z	C	O	D	D	Y	C	H	A	H	G	D	Y
3.	W	U	C	I	C	H	Ł	W	Y	R	A	Z	I	E
4.	G	Ł	U	C	H	N	Ą	P	O	K	R	E	W	N
5.	Y	M	W	W	Ą	C	H	A	Y	M	I	E	N	I
6.	A	S	S	Ł	U	C	H	A	I	Ę	N	A	S	Z

1. śmieszny – _____	4. ogłuszyć – _____
2. dyszy – _____	5. węszyć – _____
3. cisza – _____	6. słyszeć – _____

Dla dociekliwych

- 6 Przeczytaj fragment menu i odgadnij nazwy dań. Następnie uzupełnij zamówienie
wyrazami z *ch* lub *h*.

• Menu •

- Zupa z łuskanych okrągłych ziarenek, hit festynów, podawana z pajdą codziennego pożywienia.
- Burza sałat z morskimi żyjątkami małymi i jednym wielkim o ogromnych szczypcach.
- Kawał mięsa wieprzowego rozbijany, w bułce obtaczany, w sosie z warzywa o korzeniu białym, a ostrym i szczypiącym, z różnorakimi dodatkami.

Poprosimy zupę (jaką?) _____ z (czym?) _____, sałatkę
z (czego?) _____ i krewetek, kotlet (jaki?) _____ w sosie
(jakim?) _____ z dodatkami.

- 7 Wpisz w wyznaczone miejsca odpowiednie przymiotniki z *ch*. Następnie wyjaśnij pisownię tych wyrazów. Skorzystaj z zamieszczonego przykładu.

Przykład: Zimowe kurtki są najczęściej puchowe. (bo puszyste)

- Szkło łatwo się tłucze – jest _____. (bo _____)
- Dzień, w którym nic się nie udaje, jest _____.
(bo _____)
- Rzecz, na której nie ma ani jednej kropli wody, jest _____.
(bo _____)

- ★ 8 Wstaw w wyznaczone miejsca *ch* lub *h*, tak aby powstały rebusy. Obok zapisz wyrazy, które są rozwiązaniami rebusów.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5VZD9

pr = ____

k = ____

n = k

m = ____

f = ____

pł = ____

- 9 Ułóż zdanie, które będzie się składało z czterech wyrazów rozpoczynających się kolejno od liter: *ch*, *h*, *ch*, *h*.

Przykład: Chytry Heniek chwali się helikopterem.

Pisownia *nie* z różnymi częściami mowy. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 280–281

Moja notatka

1 Uzupełnij tabelę nazwami odpowiednich części mowy.

Nie piszemy	
łącznie	rozdzielnie

Dobra rada

Pamiętaj, że wyrazy zakończone na *-anie* i *-enie*, które nazywają czynności, są rzeczownikami i z przeczeniem *nie* należy je pisać łącznie.

Przykłady:

Prosimy o niedokarmianie zwierząt i nied deptanie trawników.

2 Wstaw w puste miejsca wskazane części mowy z przeczeniem *nie*.

- Sprzedam _____ rower. (przysłówek)
- Prosimy o _____ eksponatów! (rzeczownik)
- Zakaz wnoszenia ostrych, _____ przedmiotów! (przymiotnik)
- _____ ze zwierzętami! (bezokolicznik)

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S52ZMT

- 3 Do wyjścia z labiryntu prowadzi droga złożona tylko z wyrazów, które z *nie* pisze się łącznie. Zaznacz właściwą trasę, a następnie wpisz w odpowiednie kolumny tabeli wszystkie słowa z labiryntu.

Wyrazy z <i>nie</i> pisany łącznie	Wyrazy z <i>nie</i> pisany rozdzielnie

- 4 Przepisz zdanie. Zwróć uwagę na pisownię słów poprzedzonych cząstką *nie*.
Niedawniej jak wczoraj nie śmiały nie duży piesek niespodziewanie zaszczekał.

Dla dociekliwych

5 Wpisz do wyjaśnień haseł cząstkę *nie* łącznie lub rozdzielnie. Następnie uzupełnij krzyżówkę wyrazami bliskoznacznymi. Litery z ponumerowanych kratek utworzą hasło.

1. _____ łatwiej – _____	4. _____ realistycznie – _____
2. _____ prawda – _____	5. _____ próżnuje – _____
3. _____ ładny – _____	

1.					1	9	3		
2.	8				7				
3.	4						5		
4.									2
5.							6		

Hasło:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Dlaczego wyraz „_____” nie jest dobrym przykładem łącznej pisowni *nie* z przymiotnikami? _____

6 Zapisz podane wyrazy z przeczeniem *nie*. Następnie użyj tych słów w zdaniach.

lekko – _____ czekać – _____

ład – _____ siódmy – _____

Dobra rada

Nie piszemy łącznie z rzeczownikami, przymiotnikami oraz przysłówkami odprzymiotnikowymi w stopniu równym, a oddzielnie – ze wszystkimi innymi wyrazami.

- 7 Dopisz do przymiotników wyrazy przeciwstawne zawierające cząstkę *nie*. Następnie zapisz stopień wyższy i najwyższy utworzonych słów.

Przykład: uczciwy – *nieuczciwy, nie uczciwszy, nie najuczciwszy*

sprawiedliwy – _____

brzydki – _____

duży – _____

- 8 Wstaw w puste miejsca przysłówki w stopniu wyższym. Poprzedź je cząstką *nie*.

Ania czuje się dziś *nie lepiej* niż wczoraj.

Jacek je _____ niż Piotrek.

Tomek wszedł _____ niż Franek.

Marek zapłacił _____ niż Ala.

Pisownia wyrazów małą i wielką literą. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 319–323

Moja notatka

- Przyjrzyj się ilustracji i powiedz, jaką zasadę pisowni zastosowano. Wymień cztery inne przykłady, kiedy wyrazy piszemy wielką literą.

- Odgadnij nazwy miast zaznaczonych na mapie i zapisz je przy odpowiednich cyfrach.

WAWZAARS, ZNAPOŃ, OPANZAKE, KÓKRAW, ŃSGDAK

-
-
-
-
-

3 Uzupełnij tabelę odpowiednimi wyrazami z tekstu.

Pewna krakowianka mieszka w dzielnicy Zwierzyniec. Nazywa się Anna Malinowska i ma psa Zbója oraz chomika Minię. Ania chciałaby polecieć na Księżyc albo na Marsa, marzy o spotkaniu z Marsjaninem. Fascynują ją krakowskie legendy. Bardzo lubi opowieść o panu Twardowskim. Inną pasją Ani są wędrowki po polskich górach – ze swoją przyjaciółką z Wrocławia często wyjeżdża w Tatry i w Sudety. Zdobyły już najwyższy polski szczyt – Rysy. W przeciwieństwie do wielu swoich znajomych Ania nie lubi jeździć nad Bałtyk.

Nazwy planet i ich mieszkańców	
Nazwy miast i dzielnic	
Przymiotniki pochodzące od nazw państw i miast	
Nazwy mieszkańców miast	
Nazwy gór, szczytów i mórz	

4 Podaj nazwy państw i uzupełnij zdania na podstawie wskazówek.

POJANIA – _____
 Sushi [czytaj: suszi] to jedna z ulubionych potraw
 (nazwa mieszkańców) _____.

PANHISZIA – _____
 Jedną z typowych (przymiotnik)
 _____ potraw jest paella
 [czytaj: paeja].

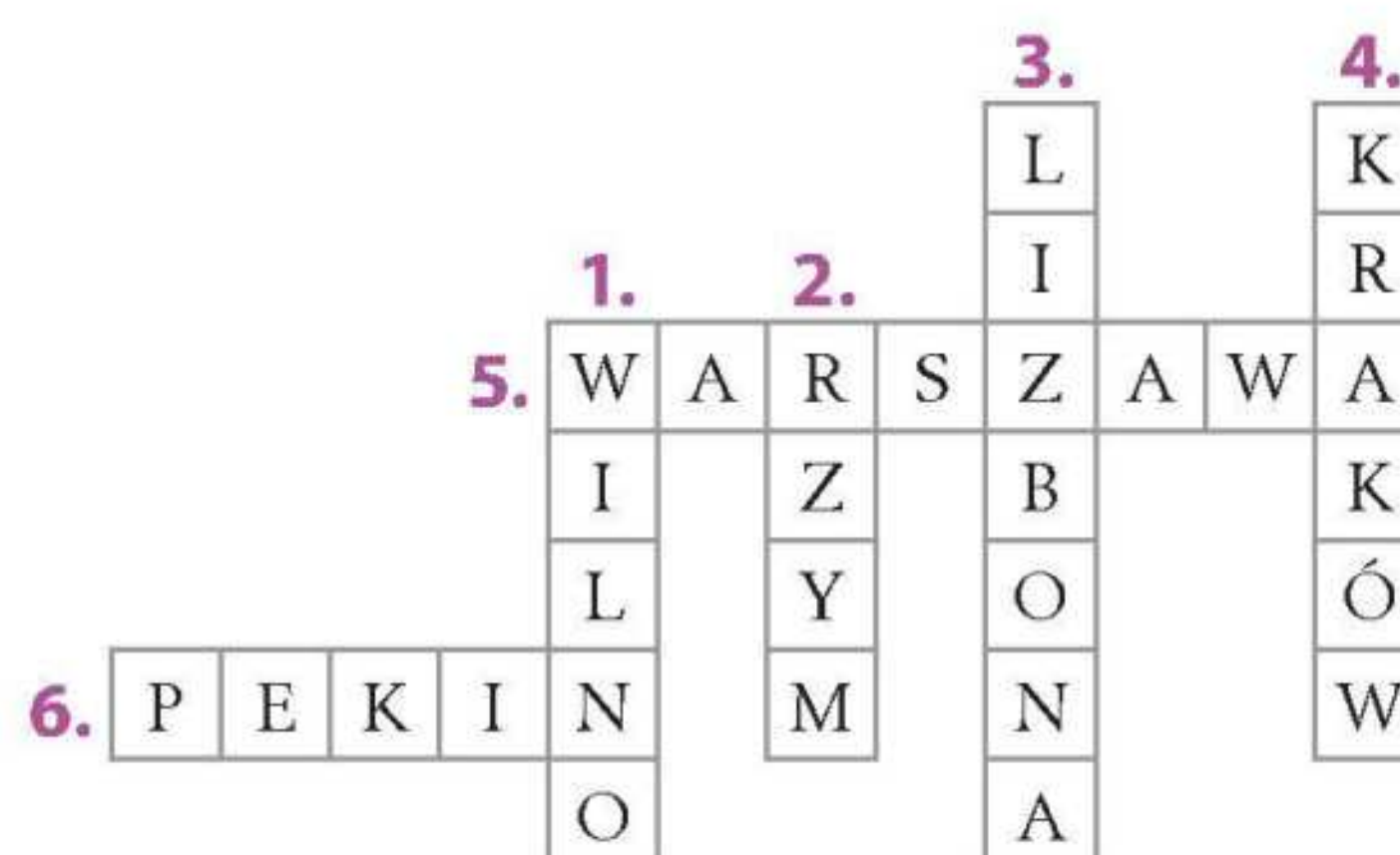
- 5** Ułóż wyjaśnienia do haseł krzyżówki zawierające nazwy państw lub mieszkańców miast.

Pionowo:

1. _____
2. _____
3. *Stolica Portugalii.*
4. _____

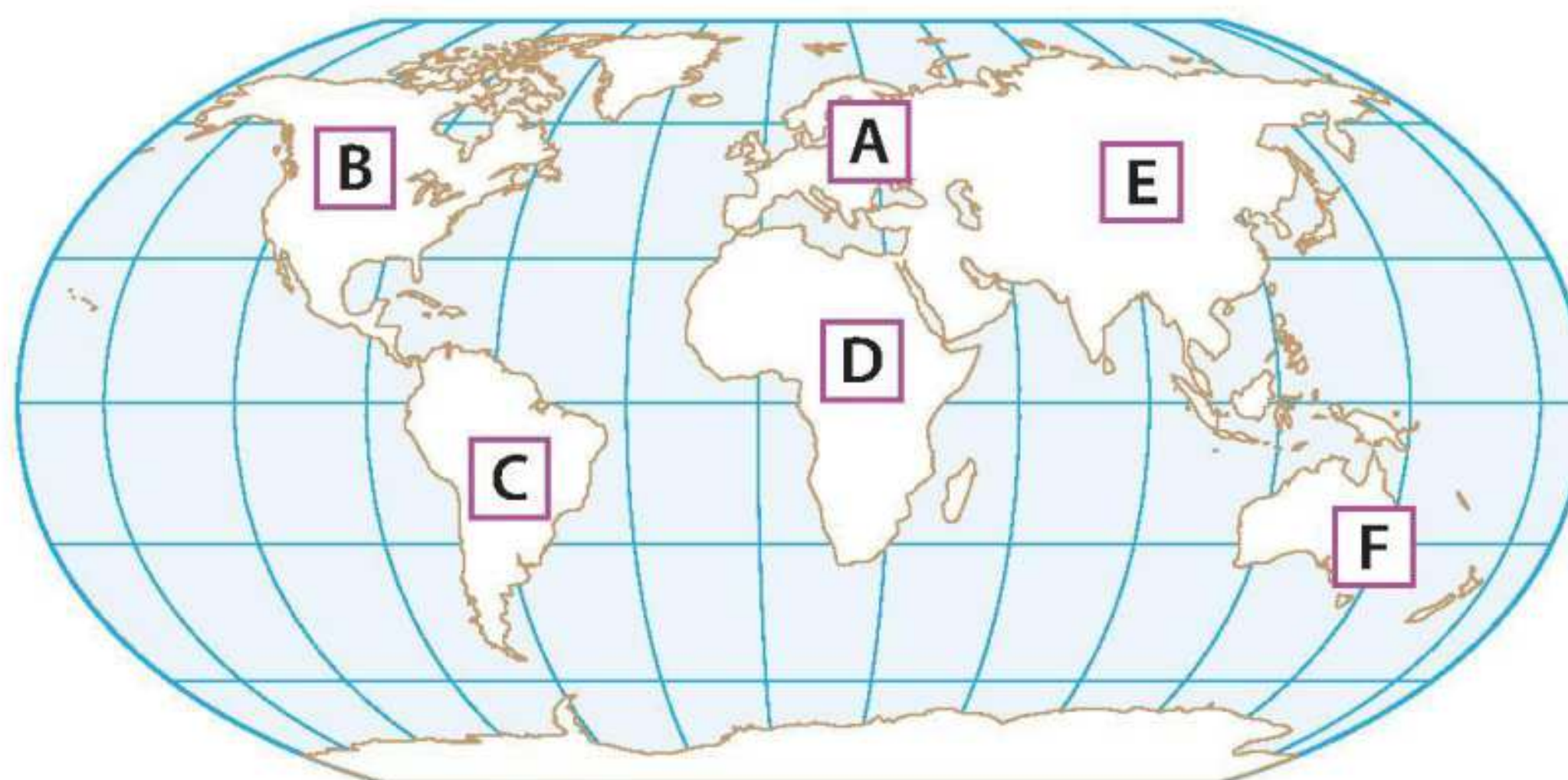
Poziomo:

5. _____
6. _____

Dla dociekliwych

- 6 Wpisz nazwy wskazanych części świata, a następnie utwórz nazwy ich mieszkańców.

- A _____
 - B _____
 - C _____
 - D _____
 - E _____
 - F _____

7 Wstaw w puste miejsca właściwe litery.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5WUMG

Mieszkam
na (P/p) _____ omorzu i jestem
(K/k) _____ aszubą.

Ja jestem
(Z/z) _____ akopianinem, więc jestem
też (P/p) _____ odhalaninem.

A ja jestem
(K/k) _____ ujawianką – mieszkam we
(W/w) _____ łocławku.

8 Na podstawie fotografii uzupełnij zdania odpowiednimi formami podanych wyrazów.

WĘGIERKA, JAPONKA, CHIŃCZYK

Bardzo mi smakowały _____ od babci.

Czy spodobał się wam strój ludowy tej _____?

Kimono to szata noszona przez _____.

Spakowałam niebieskie _____ do walizki.

Czy widziałeś _____ ćwiczącego tai-chi [czytaj: taj-czi]?

Tym razem to ja wygram w _____!

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Uzupełnij dialog czasownikami z częstką *by* w odpowiedniej formie.

– *Aniu, może (pojechać, 1. os. lm., r.nm.-os.) _____ w sobotę do
mojej babci na wieś?*

– *Bardzo chętnie (odwiedzić, 1. os., lp., r.ż.) _____ twoją babcię.*

- 2 Wstaw w luki odpowiednie formy wyrazów podanych w nawiasach.

Całe szczęście, że zabrałam ze sobą (nieprzemakalna kurtka) _____.

Zatrzymałam się przed (księgarnia) _____.

- 3 Podaj po jednym przykładzie wyrazu, w których *ó* wymienia się na *o*, *e* lub *a*.

- 4 Dopisz rzeczowniki z *rz*, od których zostały utworzone wymienione określenia. Podaj jedną z reguł ortograficznych uzasadniających pisownię *rz* w tych słowach.

rycerski – _____ murarski – _____

- 5 Zapisz wyrazy z *ch* lub *h*, które kojarzą Ci się z podanymi słowami lub wyrażeniami. Jak uzasadnisz pisownię *ch* lub *h* w zaproponowanych przez Ciebie słowach?

poduszka } _____
pierz } _____
miętkość } _____

katar } _____
materiał } _____
wycieranie nosa } _____

- 6 Wstaw w puste miejsca właściwe litery.

Dobrze by było każdy ważny dzień uczcić wycieczką. Na (W/w) _____ielkanoc pole-
cieć na (W/w) _____yspę (W/w) _____ielkanocną, (M/m) _____ikołajki spędzić
na (M/m) _____azurach, w (M/m) _____ikołajkach, a (W/w) _____alentynki
w (P/p) _____aryżu.

Moja notatka

- 1 Napisz, w jakich trzech sytuacjach możemy zastosować dwukropek.

Zdobyłem
mistrzostwo
w tańcach:
fokstrocie, walcu
i tangu.

Sprawdziło się
powiedzenie:
„Trening czyni
mistrza”.

- 2 Na podstawie każdego zdjęcia wypisz nazwy trzech obiektów. Nie zapomnij o dwukropku.

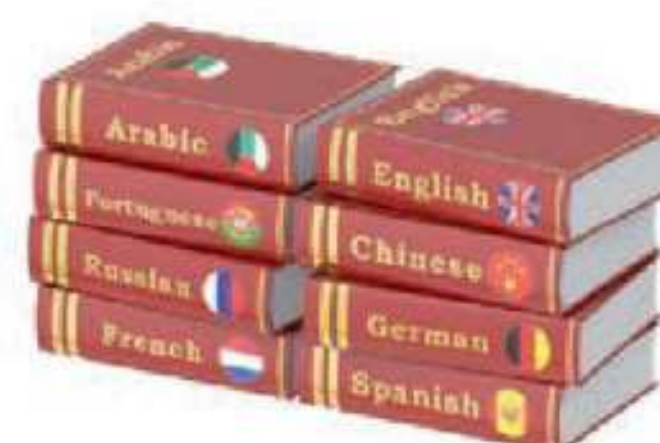
W piórniku znajdują się następujące
przybory _____.

Kupiliśmy w sklepie _____
_____.

U moich kuzynów jest dużo zwierząt
_____.

Uczymy się różnych języków
_____.

- 3 Dokończ zdania, wpisując właściwe informacje. Tam, gdzie to konieczne, postaw dwukropek.

W IV klasie omawialiśmy lektury _____,

_____.

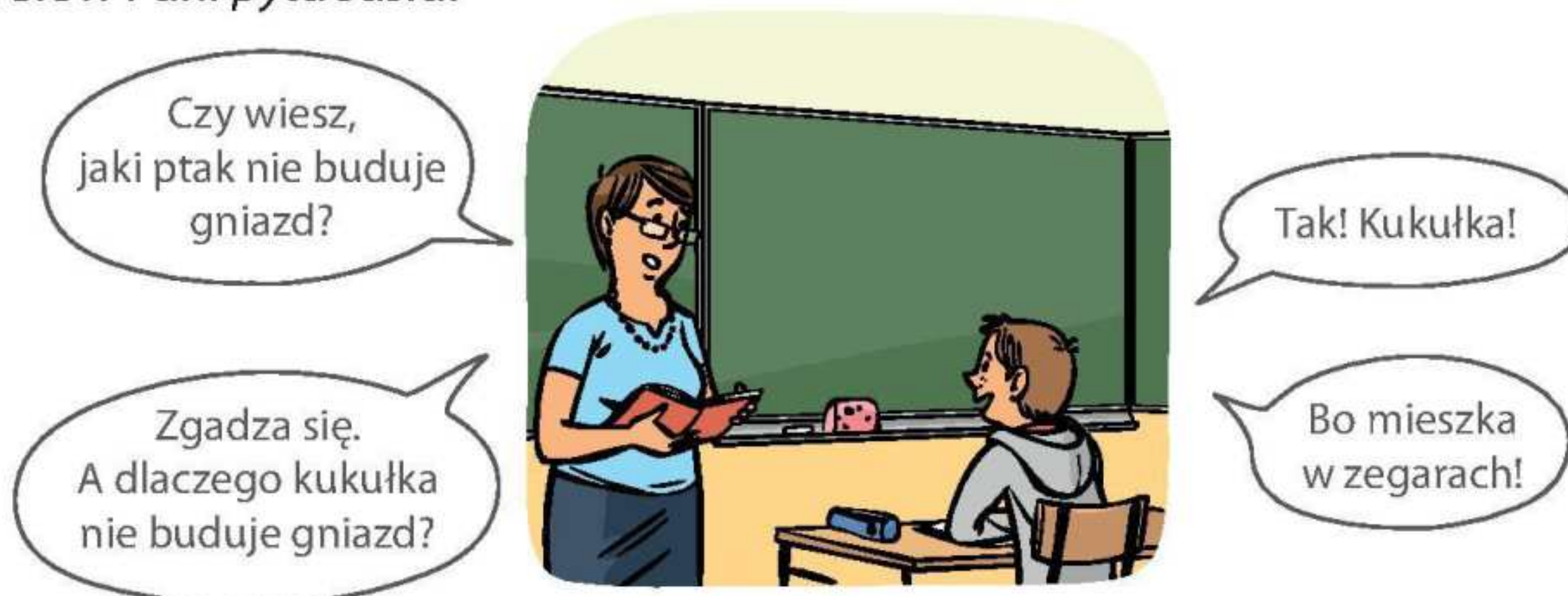
Znam odmienne części mowy _____,

_____.

Problemy ortograficzne może sprawiać użycie liter _____,

_____.

- 4 Na podstawie ukazanej sceny napisz krótkie opowiadanie z dialogiem. Zaczniij od słów *Pani pyta Jasia*.

Pani pyta Jasia _____

- 5 Wstaw brakujące dwukropki.

Bardzo lubię gry warcaby, chińczyka, domino, a najbardziej – szachy.

Przypomnę wam takie przysłowie Gdzie dwóch się bije, tam trzeci korzysta.

Franek radośnie oznajmił Przyjdźcie jutro do naszego zespołu!

Do karmnika przylatują jemiołuszki, rudziki, sikorki, kosy i szczygły.

Dla dociekliwych

- 6 Poszukaj znanych wypowiedzi wymienionych osób. Zacytuj te słowa. Skorzystaj z przykładu.

Przykład: Coco Chanel [czytaj: koko szanel] (projektantka mody) powiedziała: „Być może urodziłaś się bez skrzydeł, ale najważniejsze, żebyś nie przeszkadzała im wyrosnąć”.

Kartezjusz (filozof) _____

Neil [czytaj: nil] Armstrong (astronauta) _____

Maria Skłodowska-Curie (naukowiec) _____

- 7 Odszukaj w słowniku poprawnej polszczyzny – w haśle problemowym *Interpunkcja*, w jakiej funkcji został użyty dwukropek w zacytowanym tekście.

Aby sprawdzić, czy miód płynny jest dobrej jakości, zrób tak: nabierz na łyżkę miód ze słoika i nieco unieś ją nad powierzchnię miodu. Przechyl łyżeczkę i patrz, jak płyn ścieka do słoika. Jeśli strużka na powierzchni miodu układa się w kopczyk, to dobry znak. Jeśli tworzy zagłębienie – miód jest „oszukany”, rozcieńczony wodą.

Joanna Szulc, *Złoty eliksir*, fragment

- ★ 8 Wyjaśnij, dlaczego zastosowano dwukropek w przedstawionych przykładach.

Zaprosiłem kilku kolegów: Antka, Witka, Sławka.

Bardzo podobał mi się film „Zawód: szpieg”

Kropka a liczby. Zapisywanie dat

Moja notatka

1 Podaj przykłady zastosowań kropki.

Kropkę stawiamy:

- w datach zapisanych w całości cyframi arabskimi, na przykład:

- zazwyczaj po cyfrze arabskiej oznaczającej liczebnik porządkowy, na przykład:

2 Zapisz każdą datę z kalendarza na trzy podane niżej sposoby.

- Z cyfrą arabską oznaczającą dzień i nazwą miesiąca zapisaną słownie.
- Wyłącznie z użyciem cyfr arabskich.
- Z nazwą miesiąca zapisaną cyfrą rzymską.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S51KRQ

WRZESIEŃ	
1	początek roku szkolnego
poniedziałek	
imieniny: Bronisława, Idziego	

PAŹDZIERNIK	
8	wycieczka do Centrum Nauki „Experyment”
poniedziałek	
imieniny: Brygidy, Marcina	

MARZEC	
16	urodziny cioci Uli
wtorek	
imieniny: Izabeli, Patryka	

- Podobnie zapisz datę swoich urodzin: _____

Dla dociekliwych

- 3 Uzupełnij kronikę dziejów Polski. W tym celu poszukaj właściwych dat i wstaw je w wyznaczone miejsca. Użyj różnych sposobów zapisu dat.

_____ – we wsi Płowce doszło do bitwy między wojskami króla Władysława Łokietka a oddziałami zakonu krzyżackiego.

_____ – w Lublinie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie podpisały porozumienie, na mocy którego kraje te połączyły się w jedno państwo – Rzeczpospolitą Obojga Narodów. Wydarzenie to jest nazywane unią lubelską.

_____ – odbyła się koronacja Henryka Walezego – pierwszego króla Polski, który otrzymał tron nie po śmierci krewnego, lecz dzięki wyborowi.

- 4 Wpisz w puste miejsca właściwe daty zgodnie ze wskazówkami.

- Dzień Liczby „Pi” przypada _____. (miesiąc zapisany cyfrą rzymską)
- _____ obchodzimy Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego. (miesiąc zapisany cyfrą arabską)
- Dzień Sprzątania Biurka należy świętować _____. (miesiąc zapisany słownie)
- Światowy Dzień Uśmiechu uczymy w 2018 roku _____. (dzień i miesiąc zapisane słownie)

- ★ 5 Rozwiąż zagadki. W wyznaczone miejsca wstaw odpowiednie daty. Nazwy miesięcy zapisz słownie.

- Ania przyszła na świat w 2004 roku, ale jak dotąd tylko kilka razy mogła obchodzić urodziny w dniu, w którym one faktycznie wypadają. Ania urodziła się _____.
- Antek i Staś są bliźniakami, mimo że Antek przyszedł na świat w 2007 roku, a Staś – w 2008 roku. Antek urodził się _____, a Staś – _____.
- Ewa niecierpliwie oczekuje grudnia, choć narzeka, że w dniu jej urodzin i jednocześnie imienin wszystkie dzieci dostają prezenty. Ewa urodziła się _____.

- 6 Zdania w obu zestawach różnią się znaczeniem. Przepisz je, zastępując wyróżnione fragmenty właściwymi wyrażeniami z ramek.

Zestaw I

do piątego kilometra, do pięciu kilometrów

Wyścig będzie trwał **do 5 km.**

Wyścig będzie trwał **do 5. km.**

Zestaw II

jednym z czterech, pierwszy z czterech

Byłem **1 z 4**, którzy ukończyli wyścig.

Byłem **1. z 4**, którzy ukończyli wyścig.

- 7 Zastąp liczebniki podane w nawiasach odpowiednimi liczbami. Tam, gdzie to konieczne, postaw kropkę.

- Mieszkam na piętrze numer (dziesięć) _____, ale winda dojeżdża tylko do (ósmego) _____, więc i tak muszę iść po schodach.
- (siódmego) _____ listopada o godzinie (siedemnastej) _____ idę do dentysty.
- Wyniki (trzeciego) _____ badania są obiecujące – przy (czwartym) _____ na pewno osiągniemy pełny sukces.
- Przeniosłam (pięć) _____ butelek wody. (Szóstej) _____ bym już nie uniosła.

Moja notatka

- 1 Przeczytaj wypowiedź i określ, w jakiej sytuacji został użyty wykrzyknik. Kiedy jeszcze możemy stosować ten znak interpunkcyjny?

- 2 Podane wypowiedzenia kończą się wykrzyknikiem, który podkreśla silne uczucia towarzyszące osobie mówiącej albo oznacza, że wypowiedź jest szczególnie ważna. Wstaw literę E w kratki obok wypowiedzi emocjonalnych, a W – obok wypowiedzi ważnych.

- ☐ Tak bardzo się cieszę!
- ☐ Już to zrobiłam!
- ☐ Nie zapomnij wyrzucić śmieci!
- ☐ Kolacja gotowa!
- ☐ Jaki wspaniały zachód słońca!
- ☐ O nie, mój telefon nie działa!

- 3 Czego nie wolno robić w lesie? Sformułuj trzy inne zakazy.

Przykład: Nie rozpalaj ogniska w niedozwolonym miejscu!

- 4 Zapoznaj się z zamieszczonymi wypowiedziami. Następnie wykonaj polecenia.

Forum ▶ O marzeniach
Strona główna 🔑 Zaloguj

☆☆☆
pola2604

Co za bezguście!!!! Nie rozumiem, jak można się tak ubrać!!
Wygląda jak własna babcia!!!

cytuj

☆☆☆
weronka015

Hej! Ale jesteś nieuprzejma! Nie przyszło Ci do głowy,
że mamy różne gusta? Mnie się podoba – wygląda bardzo
oryginalnie.

cytuj

☆☆☆

cytuj

- Podkreśl wypowiedzenia, które kończą się większą liczbą wykrzykników, niż jest to dopuszczalne. Jak myślisz, dlaczego autor użył ich aż tyle?
- Co sądzisz o wypowiedzi Poli? W wyznaczonym miejscu napisz swoją odpowiedź na jej komentarz. Użyj w niej wykrzykników w odpowiedniej liczbie.

- 5 Przeczytaj zamieszczone notatki prasowe. Każdej z nich nadaj przyciągający uwagę tytuł, który będzie zakończony wykrzyknikiem.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5NRJA

Przed godziną 19.00 strażacy ugasili pożar w Szkole Podstawowej numer 7. Budynek zajął się ogniem, po tym jak – z nieznanych jeszcze przyczyn – zapalił się zaparkowany przy szkole autobus. Na szczęście nikt nie ucierpiał.

Marcin Nowacki z klasy Va zajął pierwsze miejsce w olimpiadzie polonistycznej. Marcin będzie reprezentował naszą szkołę na etapie wojewódzkim. Gratulujemy i trzymamy kciuki!

Przecinek w zdaniu pojedynczym. Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości

Podręcznik, s. 220–221

Moja notatka

- 1 Uzupełnij zdanie na podstawie dialogu.

Przecinek w zdaniu pojedynczym stawiamy również po rzeczownikach występujących w _____, a także po _____: *ach, halo, hej, oj.*

Interpunkcja

- 2 O ilu osobach jest mowa w podanych zdaniach? Obok każdego z nich zapisz w kratce właściwą liczbę.

Do muzeum poszli: mama, tata, ciocia, wujek, Tomek.

Do muzeum poszli: mama, tata, ciocia, wujek Tomek.

Sąsiadki babci i dziadka nie było w domu.

Sąsiadki, babci i dziadka nie było w domu.

- 3 Wpisz w wyznaczone miejsca określenia odpowiadające na pytania: *jakie?, które?* lub *czyje?*. Zwróć uwagę na przecinki.

To były _____ filmy.

Najbardziej lubię _____, _____ ubrania.

Pies pogryzł _____ buty.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5J1DT

- 4 Dokończ prośby osób wskazanych na zdjęciach. Pamiętaj o przecinkach tam, gdzie to konieczne.

Proszę pani _____

Mamo _____

Dla dociekliwych

- 5 Poszukaj właściwych informacji i dokończ zdania. Pamiętaj o przecinkach.

Cztery największe kraje świata to: _____.

Do piątki najdłuższych rzek występujących w Polsce zaliczają się: _____.

_____.

W tęczy występują kolejno kolory: _____.

_____.

- 6 Tam, gdzie to konieczne, wstaw przecinki przed wyróżnionymi spójnikami.

Byłem zmęczony **ale** szczęśliwy.

Był głodny **więc** zły.

Pójdziemy na spacer **albo** do kina.

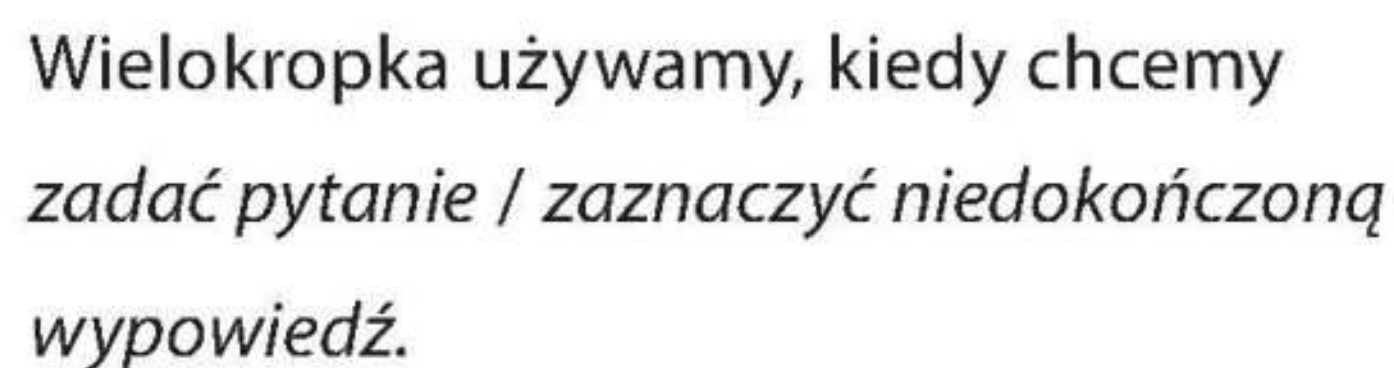
Dostanę albo dalmatyńczyka **albo** labradora.

Nikt z nas nie lubi nieszczerości **ani** zazdrości.

Mój dom znajduje się między szkołą **a** kościołem.

Mam i siostrę **i** brata.

1 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

- Szkoda, że _____
smutek

- 4 Co mógłby powiedzieć chłopiec w przedstawionej sytuacji? Zapisz wypowiedź, w której wykorzystasz wielokropek.

- ★ 5 Co oznacza wielokropek w podanych wypowiedziach? Wpisz X we właściwe rubryki tabeli.

Przykładowe wypowiedzi	Przypominanie sobie czegoś	Chaotyczność myśli	Możliwość dalszego wymieniania
Nie wiem, co zrobić... Chyba tam pójde i ją przeproszę... Ale... to nie moja wina...			
Uwielbiam owoce: jabłka, gruszki, śliwki, pomarańcze...			
Znam tego chłopaka. To jest... To...			

Przecinek w zdaniach złożonych

Podręcznik, s. 318

Moja notatka

- 1 Podaj po jednym przykładzie zdania złożonego współrzędnie oraz podrzędnie. Pamiętaj o właściwym postawieniu przecinków.

- 2 Połącz zdania pojedyncze odpowiednim spójnikiem, tak aby powstały zdania złożone. Pamiętaj o wstawieniu przecinka tam, gdzie to konieczne.

Marta źle się czuła. Wzięła tabletkę przeciwbólową.

Bartek dostał deskorolkę. Bardzo się ucieszył.

Może wyjdę na rolki. Pojeżdżę na rowerze.

Nastawiłem budzik. I tak zasnęłam.

Wyjechałam na długo. Nie zapomniałam o przyjaciółkach.

Ala obejrzała film. Bardzo ją wzruszył.

- 3 Dokończ zdania złożone, dopisując drugie zdanie składowe. Zwróć uwagę, czy jest ono poprzedzone przecinkiem.

Pojechaliśmy do schroniska, _____.

Pojechaliśmy do schroniska _____.

Tata ugotował obiad _____.

Tata ugotował obiad, _____.

Wyjdę na spacer z Bellą _____.

Wyjdę na spacer z Bellą, _____.

- 4 Ułóż i zapisz zdania złożone, które mogłyby wypowiedzieć wybrane przez Ciebie postacie w przedstawionych sytuacjach.

Dla dociekliwych

- 5 Poszukaj odpowiedzi na podane pytania. Zapisz je w formie zdań złożonych.

W jakim celu niektóre kwiaty wydzielają intensywny zapach?

Dlaczego zebra ma białe-czarne pasy?

Skąd bierze się kożuch na mleku?

Dlaczego jesienią liście stają się żółte i czerwone?

- 6 Przekształć zdania pojedyncze w zdania złożone podrzędnie o tej samej treści.

Przykład: Wybrałyśmy się do kantoru w celu wymiany złotych na euro.

Wybrałyśmy się do kantoru, aby wymienić złotówki na euro.

Założyłam bluzkę uszytą przez moją babcię.

Z powodu choroby nie mogłem przyjść na sprawdzian.

Nie odwołaliśmy treningu mimo deszczu.

Poprosiliśmy mamę o zrobienie naleśników.

Posadziliśmy w ogrodzie rośliny rozkwitające wczesną wiosną.

Myślimy o pójściu do kina.

- ★ 7 Na podstawie zamieszczonych zdjęć przygotuj instrukcję, w której wyjaśnisz krok po kroku, jak zrobić pocztówkę z wykorzystaniem popcornu. Użyj zdań złożonych.

- 8 Wstaw przecinki tam, gdzie to konieczne.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5HVL5

Większość przedmiotów jest wykonana z tworzywa które nadaje się do recyklingu. Oznacza to że można je powtórnie wykorzystać.

Z plastiku przetopionego z zakrętek po napojach robi się między innymi polar z którego później szyje się bluzy.

Szkło można przetwarzać w nieskończoność a dzięki temu zużywa się mniej piasku.

Wystarczy oddać do odzysku jedną szklaną butelkę by ograniczyć zużycie energii równe czterem godzinom pracy żarówki.

- 9 Które z podanych wypowiedzeń to zdanie złożone podrzędnie? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Zaczął regularnie biegać oraz zmienił dietę.
- B. Odrobiła pracę domową i poszła na spacer z psem.
- C. To było wyjątkowe popołudnie, które na długo zapamiętam.
- D. Mogli pójść szlakiem niebieskim, ale wybrali trudniejszą trasę.

- 10 Którym spójnikiem zastąpisz w podanym wypowiedzeniu spójnik *lub*, tak aby zdanie nie zmieniło znaczenia? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tym roku nauczę się jeździć na nartach lub poprawię wyniki w pływaniu.

- A. Więc.
- B. Oraz.
- C. Lecz.
- D. Albo.

- 11 W którym zdaniu nie zadbano o poprawną interpunkcję? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Kupił prezent przyjacielowi, aby podziękować mu za pomoc.
- B. Zadzwoił do rodziców i opowiedział im o wygranej w turnieju.
- C. Spotkała koleżankę którą poznała podczas warsztatów tanecznych.
- D. Długo zwlekał z odpowiedzią na pytanie konkursowe, więc stracił czas.

Sprawdź, czy potrafisz

- 1** Uzupełnij podane zdania brakującymi znakami interpunkcyjnymi.

Albo rybki albo akwarium

Indyk myślał o niedzieli a w sobotę łeb mu ścięli

Najpierw klęczy prosi szłocha potem krzyczy dość wynocha

- 2** Wyjaśnij, co oznaczają poniższe zdania. Następnie odpowiedz, dlaczego warto pamiętać o poprawnym stawianiu znaków interpunkcyjnych.

Słuchajcie, dzieci! – _____

Słuchajcie dzieci! – _____

Dostałeś piątkę? – _____

Dostałeś piątkę. – _____

Poznałem kilku kolegów Bartka, Tomka i Adama. – _____

Poznałem kilku kolegów: Bartka, Tomka i Adama. – _____

- 3** Napisz dwa zdania pojedyncze oraz dwa zdania złożone o Twoich wczorajszych zajęciach. Pamiętaj o interpunkcji.

Opowiadanie twórcze z dialogiem

Podręcznik, s. 19–22

Moja notatka

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i przeczytaj wypowiedź. Następnie wymyśl tytuł opowiadania, w którym mogłaby się pojawić ta scenka, i zapisz odpowiedź dziewczynki. Pamiętaj o zasadach poprawnego zapisu dialogu.

Szkoła mówienia i pisanie

- 2 Które z podanych sformułowań mogą znaleźć się we wstępie do opowiadania, a które – w jego zakończeniu? Wstaw w odpowiednie kratki litery W (wstęp) i Z (zakończenie).

- ☐ Był deszczowy wieczór...
- ☐ To wszystko mogło się potoczyć inaczej...
- ☐ Na szczęście wszystko rozstrzygnęło się na naszą korzyść...
- ☐ Od tamtej pory...
- ☐ Opowiem wam niezwykłą historię...
- ☐ Pewnego dnia...
- ☐ Ta historia zaczęła się naprawdę dramatycznie...
- ☐ Tego ranka...
- ☐ To było doprawdy niesamowite doświadczenie...
- ☐ Wszystko zakończyło się szczęśliwie...

- 3 Wstaw w luki odpowiednie orzeczenia, tak aby powstały cztery wersje zdania rozpoczynającego opowiadanie, różniące się od siebie sposobem opowiadania.

	Opowiadanie w 3. osobie	Opowiadanie w 1. osobie
Opowiadanie w czasie teraźniejszym	Tomek jedzie z przyjaciółmi na wycieczkę do Krakowa.	_____ z przyjaciółmi na wycieczkę do Krakowa.
Opowiadanie w czasie przeszłym	Tomek _____ z przyjaciółmi na wycieczkę do Krakowa.	_____ z przyjaciółmi na wycieczkę do Krakowa.

- 4 Uzupełnij dialog właściwymi znakami interpunkcyjnymi.

Hania i Julka spotkały się rano przed szkołą.

Cześć przywitała się Julka. Czy dzisiaj mamy kartkówkę z historii?

Nie wiem. Pani wprawdzie coś o tym wspominała, ale nie powiedziała wprost, że będzie kartkówka odrzekła Hania.

A nauczyłaś się? Umiesz wszystko?

Chyba tak. Ale to się okaże westchnęła Hania.

Ja zupełnie nie jestem pewna powiedziała zmartwionym głosem Julka.

Mylą mi się wszystkie wydarzenia i daty.

Nie martw się na zapas pocieszała ją Hania. Może pani zrezygnuje z tego pomysłu.

Mam taką nadzieję odrzekła Julka.

- 5 Dopisz wymyślone przez siebie komentarze narratora. Pamiętaj o odpowiednich znakach interpunkcyjnych.

– Dlaczego ciągle spóźniasz się do szkoły? _____

– Bo nie mogę się obudzić na czas... _____

– Nie masz budzika? _____

– Mam, ale dzwoni, kiedy śpię. _____

6 Przekształć tekst, tak aby wypowiedzi bohaterów pojawiły się jako osobne dialogi.

Pewnego dnia Leszek i Mieszek siedzieli na polanie w lesie i rozmawiali o łączącej ich przyjaźni.

Leszek powiedział Mieszkowi, że bardzo lubi z nim przebywać i że uważa go za swojego najlepszego przyjaciela. } 1

Mieszek odrzekł, że chętnie się podzieli z przyjacielem wszystkim, co ma. Leszek zapewniał Mieszka, że zawsze może na niego liczyć. } 2

Nagle coś ryknęło. Leszek przestraszył się i szybko wszedł na drzewo. Niestety, Mieszek nie umiał się wspiąć, tylko stał na dole i prosił przyjaciela o pomoc. Ten jednak nie reagował. Wtedy spomiędzy drzew wyszedł niedźwiedź. Mieszek padł na ziemię. Niedźwiedź powąchał go, pomyślał, że jest martwy, i odszedł. Wówczas Leszek zszedł z drzewa i zapytał Mieszka, co mówił do niego niedźwiedź. } 3

Mieszek odrzekł, że usłyszał od zwierzęcia przysłowie: Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie. } 4

1. – *Bardzo lubię z tobą przebywać – powiedział Leszek. – Jesteś moim najlepszym przyjacielem.*

2. – _____

– _____

3. – _____

4. – _____

5. – _____

7 Przeczytaj podany fragment opowiadania i nadaj mu tytuł.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S56CYW

– Drugie śniadanie? – zapytał Bodzio, wskazując trzymane przez Pulpeta plastikowe pudełko.

Spotkali się tuż przed wejściem do szkoły. Zewsząd nadchodzili uczniowie – tych młodszych odprowadzali rodzice, starsi łączyli się w grupki i widać było, że robią wszystko, aby opóźnić moment przekroczenia szkolnego progu.

– Żadne śniadanie, tam jest Obcy – obruszył się Pulpet. – To znaczy Obcy tylko z nazwy, bo ja go dobrze znam i dla mnie już nie jest Obcy.

– Żartujesz! – Bodzia zatkało. – Taki malutki?

– A kto powiedział, że Obcy nie może być malutki?

– Nigdy takiego nie spotkałem!

– A kto powiedział, że tylko ty możesz spotykać Obcych?!

Przyjaciele mierzyli się przez chwilę wzrokiem. Faktem jest, że jak dotąd to Bodzio, a nie Pulpet, wpadał na przybyszów z kosmosu – być może jednak tych mniejszych po prostu nie zauważał. Takie rozwiązanie wydało im się całkiem prawdopodobne.

Grzegorz Kasdepke, *Wujkowizna*, fragment

8 Dokończ podane opowiadanie według własnego pomysłu.

Tego dnia obudziłem się wcześniej rano. „Czas na przygodę!” – pomyślałem. Rodzice już się krzątali: mama przygotowywała śniadanie, a tata nie mógł znaleźć swojej szczoteczki do zębów.

– No przecież pakowałem ją wczoraj! – krzyczał gorączkowo, przeszukując walizkę.
– Musi gdzieś tu być.

Dobra rada

W opowiadaniu bardzo ważny jest wstęp – powinien wprowadzać czytelnika w wydarzenia, a jednocześnie go zaciekawiać.

Przykład:

Marek spokojnie jadł śniadanie – nie wiedział jeszcze, co go czeka.

- 9 Na podstawie ilustracji uzupełnij brakujący fragment opowiadania.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5HP3U

W ten sposób w domu państwa Pawłowskich pojawił się Mruczek.

- ★ 10 Ułóż opowiadanie twórcze z dialogiem, które można by zilustrować przedstawioną fotografią.

Moja notatka

- 1 Napisz, jakie są zalety wysyłania korespondencji drogą elektroniczną, a jakie – komunikowania się w tradycyjny sposób.

Cioci będzie milej, kiedy dostanie życzenia napisane odręcznie.

Ale jak wyślę je e-mailem, to dotrą do niej szybciej.

- 2 Uzupełnij treść e-maila. Wykorzystaj podane informacje. Pamiętaj o zasadach ortografii i interpunkcji obowiązujących w korespondencji elektronicznej.

wyjazd w sobotę, do Krakowa, na cztery dni, zbiórka pod szkołą o 7 rano, 31 maja

Projekt

Wiadomość Widok Załączniki Narzędzia Pomoc

Aa **Aa**

Od: andrew52@kp.pl
 Temat: Wycieczka

Sławku,

 przesyłam Ci informacje dotyczące wycieczki, na którą pojedziemy pod koniec maja – w końcu klasa się dogadała. _____

Dobra rada

Kiedy wysyłasz e-mail do wielu osób naraz, nie umieszczaj ich adresów w polu *DO*, ponieważ wszyscy odbiorcy zobaczą, do kogo jeszcze został wysłany list. Pamiętaj, że niektórzy mogą sobie nie życzyć, by udostępniać innym ich dane. Aby uniknąć nieprzyjemnych sytuacji, możesz wkleić adresy nadawców w pole *UDW*, czyli *ukryte do wiadomości* – wówczas odbiorcy nie będą wiedzieli, do kogo jeszcze trafiła wiadomość.

- 3 Wyobraź sobie, że przewodniczysz samorządowi klasowemu. Napisz e-mail zawierający propozycję zorganizowania wycieczki do kina w Dniu Dziecka.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5JBMG

Dla dociekliwych

- 4 Wyjaśnij, czym jest spam.

- 5 Odgadnij zagadkę. Następnie napisz e-mail do osoby, której dotyczy pytanie. Mama Kasi ma pięć córek: Ewę, Gosię, Hanię, Zosię i... Jak ma na imię piąta córka?

Sprawozdanie z wydarzenia

Moja notatka

- 1 W sprawozdaniu powinny się znaleźć odpowiedzi na sześć pytań. Przypomnij sobie te pytania i zapisz je w tabeli.

Jak napisać sprawozdanie ze spotkania ze znaną pisarką?

Informacja o	Pytanie
uczestnikach	
rodzaju wydarzenia	
miejscu	
czasie	
przebiegu	
celu	

- 2 Uzupełnij tabelę podanymi wyrazami i wyrażeniami.

na zakończenie, przeciętny, ekscytujący, okropny, banalny, atrakcyjny, wspaniały, wyjątkowy, szkaradny, efektowny, następnie, nudny, za chwilę, przepiękny, po kilku minutach, na początku, tandetny

Słownictwo		
informujące o następstwie w czasie	oceniające dodatnio	oceniające ujemnie

3 Przeczytaj sprawozdanie z wycieczki i odpowiedz na zamieszczone pytania.

We wtorek, 11 września 2018 roku, klasa Vb była na wycieczce w Akwarium Gdyńskim, które znajduje się na skwerze Kościuszki w Gdyni.

Zwiedzanie rozpoczęliśmy od I piętra, gdzie obejrzelśmy zbiornik mieszczący największą żywą rafę koralową w Polsce oraz salę wodnych zwierząt świata. Mieliśmy szczęście – trafiliśmy na moment karmienia ośmiornicy olbrzymiej.

Następnie wzięliśmy udział w zajęciach laboratoryjnych: „ABC bałtyckiego ekologa”. Mogliśmy obejrzeć przez mikroskop żyjątka morskie i samodzielnie przygotować roztwory odzwierciedlające różny stopień zasolenia mórz.

Nikt się nie nudził na tej wycieczce. Nie myślałem, że życie w morzach i oceanach może być tak fascynujące!

- Kto uczestniczył w wydarzeniu?

- Gdzie się ono odbyło?

- Kiedy miało miejsce?

- Co to było za wydarzenie?

- Jakie zrobiło wrażenie na autorze sprawozdania?

Dobra rada

Sprawozdanie powinno przedstawiać przebieg wydarzeń w sposób jasny i odwoływać się do najważniejszych faktów. Nie należy umieszczać w nim zbyt wielu komentarzy odnoszących się do własnych odczuć.

Przykłady:

Na początku głos zabrał dyrektor. → dotyczy konkretnego wydarzenia

Moim zdaniem mówił zbyt szybko. → osobista uwaga osoby piszącej

- 4** Uporządkuj plan sprawozdania z uroczystości szkolnej, wstawiając w kratki odpowiednie cyfry.

- ☐ Część artystyczna – taniec zespołu szkolnego.
- ☐ Rozpoczęcie uroczystości 28 kwietnia 2018 roku o godzinie 10.00.
- ☐ Pożegnanie gości.
- ☐ Przemówienie powitalne burmistrza.

- 5** Wykreśl zdania, które nie powinny się znaleźć w sprawozdaniu z wizyty w muzeum.

- Z zaciekawieniem oglądaliśmy eksponaty.
- Z głodu burczało mi w brzuchu.
- Każdy z nas otrzymał plan muzeum.
- Ela była bardzo zmęczona.
- Przewodnik oprowadzał nas po wszystkich salach.
- Szkoda, że cię tam nie było.

- 6** Zredaguj sprawozdanie z wybranego wydarzenia, które odbyło się w Twojej szkole.

[illegible]

Sprawozdanie z filmu lub ze spektaklu

Podręcznik, s. 131–133

Moja notatka

- 1 Napisz, jakie informacje trzeba uwzględnić w sprawozdaniu z filmu lub ze spektaklu.

- 2 Wykreśl z podanego sprawozdania fragmenty, które nie powinny się w nim znaleźć.

W ostatnią sobotę padał deszcz i nie mieliśmy nic ciekawego do roboty, dlatego wybrałem się z rodzicami do Miejskiego Teatru Miniatura na spektakl pod tytułem *Bunt*. Sztuka ta została stworzona przez Jakuba Roszkowskiego na podstawie powieści Władysława Reymonta – zdobywcy Literackiej Nagrody Nobla. Kojarzycie go, prawda? *Bunt* opowiada o psie Reksie, który został zraniony i wyrzucony z gospodarstwa. Reks ukrywa się, poluje, rozmawia z innymi zwierzętami o trudach i niesprawiedliwości, na którą nie zasłużył. Przypomina mi trochę psa z trudną przeszłością, którego sąsiedzi przygarnęli ze schroniska.

Spektakl zrobił na mnie ogromne wrażenie zarówno ze względu na poruszony temat – nie do końca sprawiedliwe wskazanie wyższości ludzi względem innych istot żywych – jak i z powodu zastosowanych środków wyrazu. Nie bardzo wiem, co jeszcze mógłbym o nim napisać. Podobały mi się: wspaniała scenografia, doskonały ruch sceniczny i świetna muzyka skomponowana przez Stefana Wesołowskiego. Jak powiedziała by moja mama, *Bunt* jednocześnie skłania do refleksji i jest wyśmienitą rozrywką oddziałującą na zmysł wzroku i słuchu.

- 3 Które z podanych przysłówków określających to, jak grali aktorzy w filmie lub spektaklu, mogą być użyte w sprawozdaniu, a których należy unikać, ponieważ są właściwe tylko dla języka potocznego? Wpisz je w odpowiednie kolumny. Następnie podaj jeszcze dwa inne wyrazy bliskoznaczne, które można zastosować w sprawozdaniu.

rewelacyjnie, fajnie, fajowo, znakomicie, wybitnie, super, bosko, świetnie

Przysłówki, których można użyć w sprawozdaniu	Przysłówki, których należy unikać w sprawozdaniu

- 4 Uzupełnij fragment sprawozdania różnymi przymiotnikami o pozytywnym znaczeniu.

W każdą sobotę urządzamy sobie z Tomkiem i Damianem filmowe popołudnie. W tym miesiącu pod lupę wzięliśmy filmy, których głównym bohaterem jest małpa. Po *Małpie w hotelu* przyszedł czas na obraz *Kosmaty zawodnik* z 2000 roku w reżyserii Roberta Vince'a [czytaj: roberta winsa].

Tytułowym bohaterem filmu jest trzyletni szympanś Jack [czytaj: dżak], którego amerykański naukowiec, doktor Kendall, uczy języka migowego. Po śmierci doktora Jack trafia przez przypadek do Kanady, gdzie zaprzyjaźnia się z głuchoniemą dziewczynką Tarą i jej starszym bratem – graczem lokalnej drużyny hokejowej. Okazuje się, że Jack ma niezwykły talent do hokeja i wkrótce dołącza do zespołu.

Kosmaty zawodnik okazał się _____ filmem rodzinnym. Najbardziej podobała mi się _____ gra szympanśa – nie był to przebrany człowiek, ale prawdziwe zwierzę, które wykonywało _____ akrobacje. _____ mimika Jacka, jego _____ poczucie humoru, a przy tym _____ przesłanie filmu, zgodnie z którym przyjaźń jest ważniejsza od kariery i pieniędzy – to największe zalety *Kosmatego zawodnika*.

Sztuka mówienia

- 5 Który film lub spektakl nie zrobił na Tobie pozytywnego wrażenia? Sformułuj jego ocenę w dwóch lub trzech zdaniach i napisz, dlaczego tak sądzisz.

- 6 Przypomnij sobie jedno z wyjść do kina lub teatru, na przykład z klasą albo z rodziną. Zbierz odpowiednie informacje na ten temat w tabeli.

Tytuł filmu lub spektaklu	
Reżyser/twórca, najważniejsi aktorzy	
Data wzięcia udziału w projekcji filmowej lub przedstawieniu	
Okoliczności, w których film lub spektakl był przez Ciebie oglądany	
Opis dzieła: główne wydarzenia, temat	
Informacja o zastosowanych środkach wyrazu, np. o muzyce	
Tvoja opinia na temat filmu lub spektaklu	

★ **7** Napisz sprawozdanie z filmu lub ze spektaklu. Wykorzystaj podane wskazówki.

Przybliż
okoliczności,
w których film
lub spektakl był
przez Ciebie
oglądany.

Podaj informacje
o dziele: tytuł,
nazwiska
twórców.

Wymień i krótko
opisz główne
wydarzenia,
tematy, środki
wyrazu.

Zamieść swoją
opinię
o dziele.

Opis krajobrazu

Podręcznik, s. 170–172

Moja notatka

- 1 Zapisz w punktach, jakie informacje powinny się znaleźć w opisie krajobrazu.

- 2 Podkreśl wyrazy, które można wykorzystać w opisie krajobrazu ukazanego na fotografii. Następnie odpowiedz na pytanie.

*groźny, daleki, ponury, barwny, zamglony, bezchmurny,
przejrzysty, górski, jasny, pogodny, tajemniczy, niepokojący,
rozległy, interesujący, malowniczy*

- Jakie uczucia budzi w Tobie ten krajobraz?

- 3 Do każdego rzeczownika dopisz dwa określenia.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S56UUH

Rzeczownik	Określenia
góra	
jezioro	
pole	
rzeka	
łąka	
plaża	

- 4 Uzupełnij opis właściwymi wyrazami w odpowiedniej formie.

Po długiej podróży wreszcie dojeżdżaliśmy do celu. Najpierw zobaczyliśmy biały kościółek na wzgórzu, a później – *bystry / błyskotliwy / mądry* _____ rzekę, przez którą *toczyć się / prowadzić / kierować* _____ most. Przyjrzelśmy się dokładniej górze, na którą mieliśmy wjechać. Okazała się bardziej *gładki / stromy / gruby* _____, niż myśleliśmy. Ale i tak droga była *dogodny / korzystny / dopasowany* _____ – z obu stron szosy *hałasować / szumieć / buczeć* _____ stare, *rozpostarty / rozłożysty / gwiazdzisty* _____ drzewa. Ze wzgórza *roztaczać się / rozwijać się / rozsiewać się* _____ wspaniały widok – z jednej strony *mdły / różnokolorowy / matowy* _____ pola uprawne, a z drugiej *wszechstronny / wyczerpujący / rozległy* _____ przestrzeń jeziora i rozbłyskujące światło / *lampa / energia* _____ słońca. Pomyśleliśmy, że to cudowne miejsce i na pewno wspaniale spędzimy ten czas.

Dobra rada

Kiedy opisujesz krajobraz, zacznij od tego, co jest najbliżej lub najbardziej zwraca Twoją uwagę, a później stopniowo przechodź do elementów krajobrazu, które znajdują się najdalej. Taka kolejność jest zgodna ze sposobem orientowania się człowieka w przestrzeni. Dzięki jej zachowaniu w tekście odbiorca łatwiej wyobrazi sobie widok, który opisujesz.

- 5 Uporządkuj fragmenty opisu krajobrazu widocznego na zdjęciu. W tym celu wpisz w kratki odpowiednie cyfry.

- ☐ Nastrój krajobrazu jest spokojny.
- ☐ Krajobraz przedstawia letni dzień nad rzeką.
- ☐ Bliżej, na zakręcie po lewej stronie płyną statek.
- ☐ Po prawej stronie na wodzie unoszą się liście.
- ☐ Na pierwszym planie widać łódkę.
- ☐ Za nimi rośnie trzcina.
- ☐ Nad nimi rozpościera się błękitne niebo pokryte jasnymi chmurami.
- ☐ W tle znajdują się wiatraki.

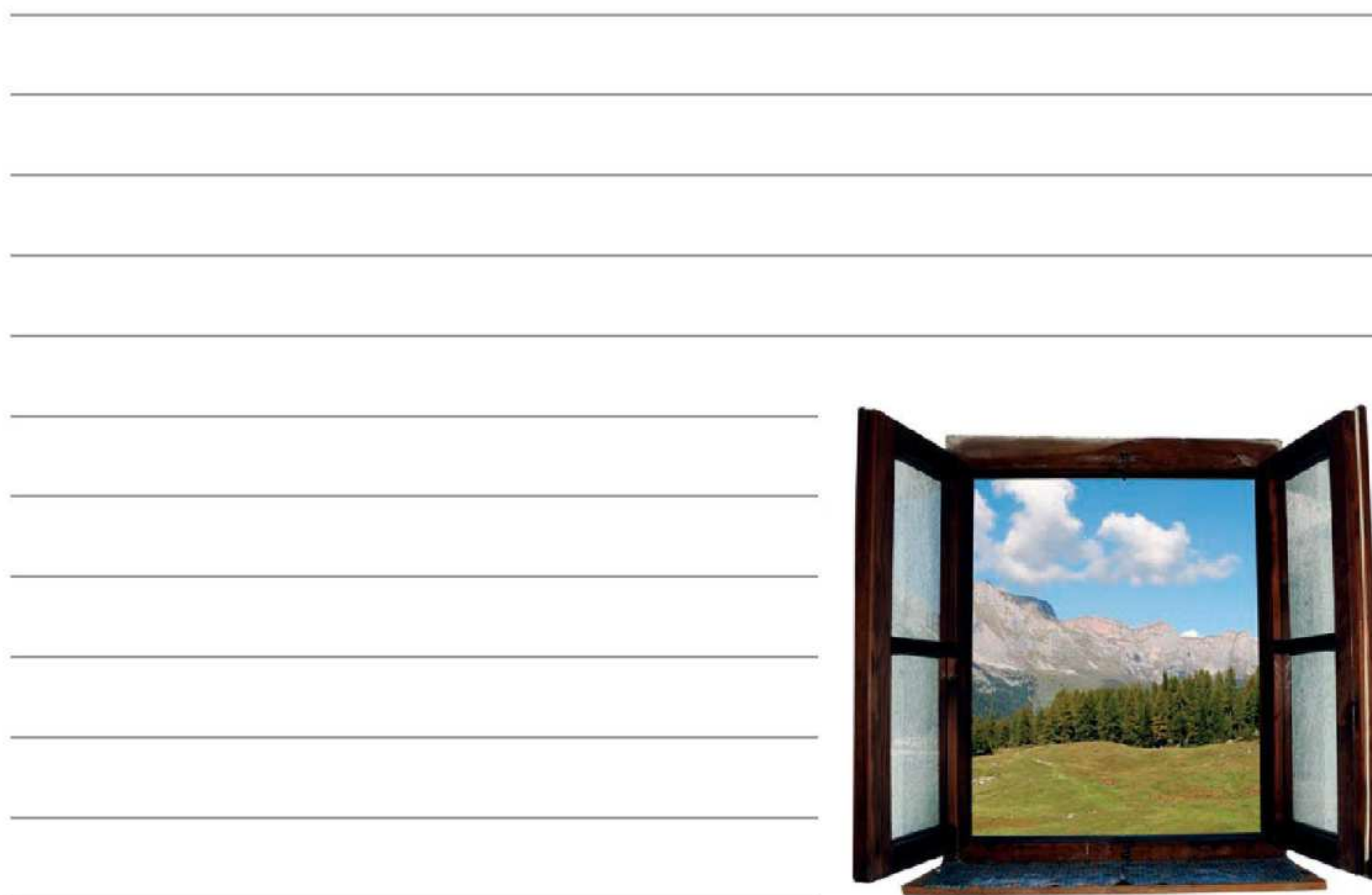
- 6 Popraw tekst w taki sposób, aby uniknąć powtórzeń.

Namioty rozbiliśmy nad jeziorem. Jezioro jest dość płytkie i ma przejrzystą wodę. Na jeziorze często pływają żaglówki. Wokół jeziora rosną drzewa. Drzewa są wysokie i rozłożyste. Kiedy jest gorąco, drzewa dają nam cień. Cień sprawia, że odczuwamy przyjemny chłód.

- 7 Ułóż tekst, który mógłby się znaleźć w folderze turystycznym zachęcającym do odwiedzenia miejsca widocznego na fotografii. Opisz krajobraz, tak aby inni mogli go sobie wyobrazić bez oglądania zdjęcia.

- 8 Wyobraź sobie, że stoisz przy oknie ukazanym na fotografii. Opisz, co widzisz.

Moja notatka

1 Co jest celem opowiadania odtwórczego?

2 Ponumeruj zdania w takiej kolejności, w jakiej wystąpiłyby w opowiadaniu odtwarzającym treść mitu o Heraklesie.

- ☐ Kiedy miał osiemnaście lat, zabił lwa, a z jego głowy zrobił sobie hełm.
- ☐ Już w wieku dziesięciu miesięcy Herakles dokonał rzeczy niemożliwej dla zwykłego człowieka.
- ☐ Najpierw musiał sprowadzić do Myken łanię ceryntyjską.
- ☐ Następnie ruszył po niebezpiecznego dzika.
- ☐ Po zbrodni popełnionej pod wpływem szaleństwa służył u króla Eurysteusa, który kazał mu wykonać dwanaście prac.
- ☐ Potem posprzątał w jeden dzień stajnię Augiasza, której nie czyszczono przez trzydzieści lat.
- ☐ Udusił dwa potworne węże, które wysłała bogini Hera.
- ☐ Gdy podrósł, z drzewa oliwnego wykonał maczugę, z którą nigdy się nie rozstawał.

- Nadaj tytuł opowiadaniu.

- 3** Uzupełnij tabelę dotyczącą Twojej ulubionej książki informacjami, które można wykorzystać przy pisaniu opowiadania odtwórczego.

Tytuł książki	
Imię i nazwisko autora	
Główni bohaterowie	
Najważniejsze wydarzenia w kolejności ich występowania	

- 4** Przeczytaj fragmenty książki *Dziesiąty poziom. 12 opowiadań o przyjaźni* zamieszczone na stronach 31–34 podręcznika. Ułóż wstęp do opowiadania odtwórczego zatytułowanego *Zaskakujący dzień*.

[illegible]

-
- This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

- 6** Poszukaj, na przykład w bibliotece, mało znanych baśni braci Grimmów. Wybierz jedną z nich i na jej podstawie napisz w zeszycie opowiadanie odtwórcze, tak aby osoby nieznające jej treści mogły się łatwo zorientować, o czym jest ten utwór.

This image shows a single page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Urozmaicenie opowiadania

Podręcznik, s. 259–260

Moja notatka

- 1 W jaki sposób możesz urozmaicić swoje opowiadanie? Podaj trzy sposoby.

Gratuluję ci tego niespodziewanego zwycięstwa! Mój upadek był prawdziwym zwrotem akcji.

- 2 Przeczytaj fragment opowiadania. Następnie ułóż dialog złożony z wypowiedzi bohaterów.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S5GGUF

Lało jak z cebra, a do tego wiał mocny, porywisty wiatr. Marylka popatrywała w ekran telewizora, mama kartkowała nowy album o Krakowie, tata rozpakowywał torby z zakupami, a Janek, jak zwykle, tkwił z nosem w komputerze.

I nagle bum! łup! prask! Zgasły lampy, telewizory, komputery, radia i całe miasto okrył mrok.

Małgorzata Strzałkowska, *Awaria*, fragment

- 3 Do podanego opowiadania dopisz zakończenie zawierające puentę.

Znacie to uczucie, gdy na wystawie w sklepie widzicie to wspaniałe COŚ – coś, o czym jeszcze godzinę temu nie wiedzieliście, że w ogóle istnieje, ale teraz nie możecie oderwać od tego oczu? Dla mnie w tamtej minucie tym czymś była czerwona lakierowana kosmetyczka z ilustracją przedstawiającą komiksową parę, zdobiąca okno księgarni. Przecena: dwanaście złotych. Musiałam ją mieć!

– To już ostatnia – powiedziała pani księgarka, którą zaczepiłam natychmiast po wejściu do sklepu. – Zaraz ściągnę z wystawy.

Przy wystawie okiennej kręciła się jakaś dziewczyna, mniej więcej w moim wieku. Z przerażeniem zauważyłam, że trzyma w rękach... MOJĄ kosmetyczkę!

– Hej! Ja ją kupuję. Pani tu właśnie przyszła, żeby mi ją podać! – krzyknęłam.

– Co? Byłam pierwsza, jest moja – dziewczyna wzruszyła ramionami.

Zaczęłyśmy się kłócić. Pani księgarka próbowała nas uspokoić. Niezbyt jej to wychodziło, więc w pewnym momencie zabrała cudo z rąk mojej rywalki i odłożyła na miejsce.

– Musicie się jakoś dogadać – powiedziała, a potem odeszła w kierunku kasy do innych klientów.

Dogadywanie się szło nam średnio. W pewnym momencie zauważyłyśmy, że... kosmetyczka zniknęła! Po prostu, rozplynęła się! Spojrzałyśmy w kierunku księgarki; czyżby zabrała nam z widoku kość niezgody?

Przy kasie stała kobieta z dzieckiem, a pani z księgarni pakowała jej najpiękniejszą na świecie kosmetyczkę!

Dla dociekliwych

- 4 Poszukaj w internecie informacji o opowiadaniach nazywanych *fanficami* [czytaj: fanfikami] albo *fan fiction* [czytaj: fan fikszon]. Czym jest *fan fiction*, kto pisze tego typu utwory, na jaki temat i w jakim celu? Sporządź krótką notatkę.

- 5 Wymyśl i zapisz zwroty akcji, które mogłyby wystąpić po zamieszczonych fragmentach opowiadań.

Byliśmy na grzybach. Zaczął padać deszcz, więc schroniliśmy się pod jednym z drzew. Deszcz szybko zmienił się jednak w burzę z piorunami.

– Zobaczcie, tam jest stary szałas! – zawołała Marta. – Możemy się w nim schronić.

Pobiegliśmy do szałasu i obserwowaliśmy niespokojne niebo. Wtem

To był niczym niewyróżniający się leniwy sobotni poniedziałek. Wstałem o dziesiątej, gdy dłużej już nie dało się zbywać mamy ulubionym słówkiem „zaraz!”. Umyłem się i zszedłem na dół na śniadanie. Kanapka z jajkiem czy twarożkiem? Nagle

- ★ 6 Napisz krótkie opowiadanie z dialogiem, którego bohaterami będą postacie znane z różnych baśni, na przykład Pinokio, Kot w Butach i Czerwony Kapturek.

Moja notatka

- 1 Wymień elementy dedykacji, które pojawiły się w wypowiedzi przedstawionej na ilustracji.

Dedykuję ten utwór mojej mamie,
która zawsze dodawała mi otuchy
w ciężkich chwilach!

- 2 Dobierz do podanych dedykacji odpowiednie zwroty do adresata.

*Kochanej Basi; Szanownemu Panu Profesorowi;
Naszemu drogiemu Wiktorowi; Pani Agnieszce*

w dniu 15. urodzin

rodzice

w podziękowaniu za poświęcony
czas i pomoc w przygotowaniu
do sprawdzianu

Bartek z rodzicami

z okazji świąt Bożego Narodzenia
z najlepszymi życzeniami spełnienia
wszystkich marzeń
w życiu zawodowym i osobistym
dawni studenci

z gratulacjami z okazji zajęcia
I miejsca w konkursie
pianistycznym

ciocia Beata

- 3 Ponumeruj poszczególne fragmenty w takiej kolejności, w jakiej powinny się znaleźć w dedykacji.

- ☐ Warszawa, 28 września 2018 r.
☐ wnuczka Ola
☐ Kochanej Babci z okazji imienin – z najlepszymi życzeniami!

- 4 Zgromadź słownictwo przydatne do tworzenia dedykacji. Dokończ podane sformułowania i dopisz dwa własne.

w dniu _____

za _____

z okazji _____

w podziękowaniu _____

z życzeniami _____

z wyrazami _____

- 5 Jakie słowa mogłyby się znaleźć na początku książki, którą podarujesz swojemu koledze lub swojej koleżance z okazji urodzin? Zapisz w wyznaczonym miejscu odpowiednią dedykację.

- ★ 6 Wyobraź sobie, że Ty i Twoja klasa postanowiliście zrobić miły prezent koledze, który od dłuższego czasu przebywa w szpitalu. Napisz dedykację, którą moglibyście dołączyć do upominku. Zawrzyj w niej elementy życzeń.

Dla dociekliwych

- 7 Niekiedy autorzy książek zamieszczają w nich swoje własne dedykacje, na przykład w formie podziękowań dla bliskiej osoby za wsparcie podczas pisania. Przejrzyj książki w bibliotece szkolnej lub Twoim domowym księgozborze i poszukaj takich dedykacji. Przepisz jedną z nich poniżej.

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Napisz pierwszy akapit, który będzie wstępem do sprawozdania z wydarzenia, filmu lub ze spektaklu.

- 2 Nie było Cię w szkole i chcesz się dowiedzieć, o czym rozmawialiście w trakcie omawiania lektury. Napisz e-mail w tej sprawie do koleżanki lub kolegi z klasy.

Wiadomość

Dodatk

Odpowiedz

Odpowiedz wszystkim

Przejdź dalej

Usuń

Przenieś do folderu

Utwórz regułę

Inne akcje

Zablokuj nadawcę

Nie - spam

Bezpieczne listy

Kategoryzuj

Flaga monitorująca

Oznacz jako nieprzeczytane

Znajdź

Pokrewne

Zaznacz

Od: jacekX1@xx1.pl

Dw: rafik0X@xx1.pl

Temat: Lektura z pomysłem

Zestaw 1 – zadania do tekstów

Podręcznik, s. 336–343

Przeczytaj wiersz i wykonaj polecenia 1.–6.

Julian Tuwim

Ptak

Na gałązce usiadł ptak,
Zaszczebiotał, zatrzepotał,
Ostry dzióbek w piórka otarł,
Rozkołysał cały krzak.

Potem z świrem frunął w lot!
A gałązka rozhuśtana
Jeszcze drży uradowana,
Że ją tak rozpląsał trzpiot.

podmiot liryczny

1 Co zaobserwował podmiot liryczny?

zdrobnienie

2 Odszukaj w wierszu zdrobnienia i wyjaśnij, czemu one służą. Jakie wrażenie dzięki nim uzyskano?

zdrobnienia:

rytm

- 3 Czy wiersz Juliana Tuwima jest rytmiczny? Podkreśl właściwą odpowiedź i dokończ zdanie.

Utwór *Ptak* to wiersz *rytmiczny* / *pozbawiony rytmu*, ponieważ _____

- 4 Wybierz odpowiednie dokończenie zdania.

Ptak i *krzak* oraz *rozhuśtana* i *uradowana* to przykłady rymów

A.	dokładnych,	ponieważ	1.	zakończenia powtarzanych wyrazów brzmią dokładnie tak samo.
			2.	wyrazy są tą samą częścią mowy.
B.	niedokładnych,		3.	wyrazy mają różną liczbę sylab.

- 5 Odszukaj, co oznacza słowo *trzpiot*, a następnie wyjaśnij, w jaki sposób został ukazany w wierszu *ptak*.

- 6 Nazwij środek językowy zastosowany w podkreślonym fragmencie wiersza. Jakie wrażenie wywołuje ten fragment w czytelniku?

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 7.–9.

Wilhelm i Jakub Grimmowie

Niebieska świeczka

Fragmenty

Tłumaczenie: Eliza Pieciul-Karmińska

Żył raz żołnierz, który długie lata wiernie służył królowi, ale gdy wojna się skończyła, a żołnierz nie nadawał się już do służby z powodu wielu ran, które otrzymał, król powiedział do niego:

– Możesz wracać do domu, już cię nie potrzebuję. Pieniędzy też nie dostaniesz, bo zapłatę otrzymuje tylko ten, kto mi służy.

Żołnierz odszedł zatroskany, nie wiedząc, jak ma zarobić na życie. Szedł cały dzień, aż wieczorem dotarł do lasu. Gdy zapadła ciemność, ujrzał światło. Zaczął się do niego zbliżać, aż doszedł do domu, w którym mieszkała wiedźma.

– Przenocuj mnie i daj mi coś do jedzenia i picia – powiedział do niej – bo inaczej marnie zginę.

– Oho – odpowiedziała – a kto by tam coś dawał zbłąkanemu żołnierzowi? Ale niech będzie, okażę ci litość [...], jeśli zrobisz, czego zażądam.

– A czego żądasz? – zapytał żołnierz. [...]

– Jutro wykonasz drobną pracę. Za moim domem stoi stara wyschnięta studnia. Wpadła mi do niej świeczka, która pali się na niebiesko i nie gaśnie. Musisz mi ją wyciągnąć.

Następnego dnia starucha zaprowadziła go do studni i spuściła w koszu w dół. Znalazł niebieską świeczkę i dał jej znak, żeby go wyciągnęła na górę. A gdy był już blisko cembrowiny¹, wiedźma wyciągnęła rękę i chciała mu odebrać świeczkę.

– Nie – powiedział żołnierz, bo zauważył jej złe zamiary – nie oddam ci świeczki, zanim nie stanę obunóż na ziemi.

Wiedźma wpadła we wściekłość, zrzuciła go do studni i odeszła.

Biedny żołnierz upadł na wilgotne dno, nie robiwszy sobie krzywdy. Niebieska świeczka paliła się cały czas, ale cóż mogło mu to pomóc? Żołnierz zrozumiał, że nie uniknie śmierci. Siedział przez chwilę zasmucony, a potem przypadkowo sięgnął do kieszeni i znalazł tam swoją fajkę [...], zapalił ją od niebieskiej świeczki i [...].

¹ Cembrowina – tu: obmurowanie umacniające studnię.

Gdy dym rozszedł się po jamie, stanął nagle przed nim czarny człowieczek i zapytał:

- Panie, co rozkażesz?
- A cóż ja mam do rozkazywania? – odpowiedział zadziwiony żołnierz.
- Muszę zrobić wszystko – rzekł człowieczek – czego zażadasz.
- Dobrze – powiedział żołnierz – pomóż mi najpierw wydostać się ze studni.

Człowieczek wziął go za rękę i zaprowadził przez podziemny korytarz, nie zapomniał przy tym zabrać ze sobą niebieskiego światła. Pokazał mu po drodze skarby, jakie zgromadziła i ukryła wiedźma, a żołnierz nabrał tyle złota, ile dał radę unieść.

A gdy już był na górze, powiedział do człowieczka:

- Idź, zwiąż starą wiedźmę i zaprowadź ją przed sąd.

Nie minęło wiele czasu, a wiedźma ze straszliwym krzykiem przemknęła obok jak wicher na dzikim kocurze, a po jakimś czasie człowieczek wrócił.

- Wszystko załatwione [...]. Panie, co jeszcze rozkażesz? [...]

– Wiernie służyłem królowi, ale on odesłał mnie i skazał na głód. Teraz się zemszczę. [...]

I człowieczek ruszył szybko jak błyskawica, szast-prast [...]. Król przestraszył się, zaczął prosić o litość, a żeby zostać przy życiu, podarował żołnierzowi swoje królestwo i dał córkę za żonę.

- 7 Które postacie, przedmioty i wydarzenia ukazane w tekście są realistyczne, a które – fantastyczne? Uzupełnij tabelę, wpisując w każdą rubrykę po jednym przykładzie.

	Elementy realistyczne	Elementy fantastyczne
Bohater		
Przedmiot		
Wydarzenie		

- 8 Zapisz po jednym przymiotniku określającym cechy charakteru lub zachowanie poszczególnych bohaterów.

żołnierz: _____

król: _____

wiedźma: _____

- ★ 9 Podaj przynajmniej trzy cechy utworu *Niebieska świeczka*, które świadczą o tym, że jest to baśń.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 10.–13.

Paweł Rutkowski

Małpa w internecie

Fragmenty

Znak @ pojawił się po raz pierwszy najprawdopodobniej w świecie anglojęzycznym. Posługiwano się nim przy ręcznym wypisywaniu faktur¹ do oznaczania ceny jednostki, np. 5 @ \$10 (pięć sztuk po 10 dolarów). Dawniej odczytywany był jako *at the rate of* [czytaj: at de rejt of] – dziś z tej formułki pozostało jedynie słowo *at*, znaczące *na*, *w*. Użycie związane z handlem i księgowością jest wciąż żywe w językach hindi², tamilskim³ i tybetańskim. Dlatego w adresach poczty elektronicznej znak @ zastępowany jest przez użytkowników tych języków zwrotami „po kursie”, „po cenie”. [...]

We współczesnym języku angielskim symbol @ oznacza wyłącznie umiejscowienie czegoś gdzieś (np. konta na serwerze poczty elektronicznej). Nazywany jest *at sign* [czytaj: at sajn], czyli znak (przyimka) *at*. Inne określenia są niezwykle rzadkie [...] (np. a *snail* [czytaj: snejl] – „a ślimak”, które szczególnie upodobali sobie Australijczycy). [...]

Znak @ przypomina łacińską literę *a*. Dlatego w języku indonezyjskim i w egipskiej odmianie języka arabskiego nazywany jest po prostu *a*. [...] we francuskim [...] – okrągłe *a* lub [...] zwinięte *a*; [...] w języku gruzińskim [...] – *a* z ogonem.

Pojawiający się w nazwie [...] gruzińskiej „ogon” to podstawa wielu nieoficjalnych określeń znaku @, np. „świński ogon” w języku niemieckim [...] oraz duńskim

¹ *Faktura* – tu: rachunek, dokument księgowy.

² *Hindi* – język używany w Indiach.

³ *Język tamilski* – język używany przez Tamilów, lud zamieszkujący między innymi Indie i Sri Lankę.

i norweskim [...]. Podobieństwo charakterystycznego „kółeczka” wokół symbolu @ do zwierzęcego ogona jest też chyba przyczyną niezwykle częstego łączenia nazwy tego znaku ze słowami znaczącymi „małpa”. [...]

Internetowa *małpa* zdecydowanie najczęściej pojawia się w Europie (pomimo że samo zwierzę nie wydaje się szczególnie związane z codziennym doświadczeniem Europejczyków).

10 Uzupełnij zdanie.

W tekście *Małpa w internecie* można dostrzec cechy tekstów _____
_____, ponieważ _____.

11 W jakich sytuacjach używano znaku @, zanim powstał internet?

12 Co oznaczają słowa dotyczące małpy: *samo zwierzę nie wydaje się szczególnie związane z codziennym doświadczeniem Europejczyków*?

13 Wyjaśnij, co to znaczy, że wyraz *małpa* jako nazwa znaku używanego w internecie ma znaczenie przenośne.

Zestaw 2 – zadania do tekstów

Podręcznik, s. 336–343

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 1.–5.

Małgorzata T. Załoga

Tajna wiedza medyka

Fragmenty

Kto wie, co robili mieszkańcy starożytnego Egiptu, żeby się wyleczyć z kataru albo z bólu brzucha? Działo się to dawno temu, więc nie ma już ludzi, którzy pamiętali tamte czasy. [...]

Setki lat temu ludzie nie znali naukowych przyczyn powstawania chorób. Dlatego często tłumaczyli sobie, że jeśli boli kogoś gardło, to pewnie dlatego, że ktoś inny rzucił na niego czary. Teraz nawet małe dziecko wie, że ból gardła powodują nie złe moce, tylko bakterie albo wirusy. [...]

Pierwsi lekarze [...] podawali swoim pacjentom różne zioła i maści. Jeśli zadziałały, przekazywali tę wiedzę swoim uczniom. Gdy oni dorastali i zostawali lekarzami, korzystali z rad swoich nauczycieli. Sprawdzali też działanie nowych ziół i maści. [...]

Gdy kogoś bolał ząb, należało go po prostu wyrwać. Myślisz, że zabieg robiono sterylnymi¹ narzędziami i w czystym wnętrzu? Ależ skąd. Aby wyrwać ząb, szło się do kowala. Do tej samej kuźni, w której podkuwał konie. Nikt nie leczył zębów, więc już młodzi ludzie byli szczerbaci.

Natomiast gdy ktoś poważnie zachorował, próbowano wyleczyć go modlitwą albo upuszczaniem krwi. Oczywiście było to nieskuteczne. Pacjent bez prawdziwej pomocy medycznej mógł umrzeć. Chorym pomagały więc znachorki – kobiety, które znały lecznicze działanie ziół. Ponieważ jednak nikt nie wiedział, dlaczego zioła leczą, mówiono, że kobiety te odprawiają czary. Uznawano je za czarownice i palono na stosie.

Na dobre magia ustąpiła miejsca nauce dopiero w połowie XIX wieku. Wtedy badacze zaczęli tworzyć pierwsze szczepionki. Niedługo później powstał pierwszy antybiotyk, czyli lekarstwo, które zabija bakterie.

¹ Sterylny – pozbawiony bakterii, wirusów i grzybów.

- 1 Wyjaśnij, jak dawniej tłumaczono powstawanie chorób, a jak – ich skuteczne leczenie za pomocą ziół.

- 2 W jaki sposób przed XIX wiekiem próbowano radzić sobie z bólem i chorobami? Dokończ zdania informacjami z tekstu.

Gdy kogoś bolał ząb, _____.

Gdy ktoś poważnie zachorował, _____.

- 3 Na podstawie tekstu wyjaśnij, kim były znachorki.

- 4 Wypisz z tekstu wyrazy i wyrażenia bliskoznaczne do słowa *zaklęcia*.

pytanie retoryczne

- 5 Podkreśl w tekście pytania retoryczne. Wyjaśnij, w jakim celu ich użyto.

Przeczytaj wiersz i wykonaj polecenia 6.–11.

Andrzej K. Torbus

Zasypianka wigilijna

Pierwsza gwiazdka już za szybą
i w makutrze starty mak.

Karp się kłania w kuchni grzybom,
tylko kogoś chyba brak.

Puste krzesło tkwi przy stole,
 obrus bieli się jak śnieg.
 Nawet wilk, co biegł przez pole,
 w wigilijnej ciszy legł.

Czas opłatkiem się podzielić,
 na kolędę pierwszą czas.

O północy pośród jedlin¹
 rozmów pełen będzie las...

¹ *Jedliny* – tu: jodły.

- 6 Jaki jest nastrój wiersza *Zasypianka wigilijna*? Podaj dwa określenia.

- 7 Wymień przynajmniej trzy zwyczaje bożonarodzeniowe, o których jest mowa w wierszu.

- 8 Wyjaśnij słowa: *tylko kogoś chyba brak*. Do jakiego elementu tradycji świątecznej odnosi się to stwierdzenie?

uosobienie, porównanie, zdrobnienie

- 9 Wypisz ze wskazanych zwrotek wiersza wymienione środki językowe. O czym one informują?

Środek językowy	Przykład	O czym informuje?
uosobienie (1. strofa)		
porównanie (2. strofa)		
zdrobnienie (1. strofa)		

10 Podaj po jednym przykładzie rymów dokładnych i niedokładnych.

rymy dokładne: _____

rymy niedokładne: _____

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 11.–14.

Wojciech Widłak

Miszka

Fragmenty

Kacper nie pamiętał dokładnie tego momentu, kiedy dostał Miskę. Nic dziwnego, bo jak opowiadała Kacprowi mama, było to jeszcze wtedy, kiedy Kacper mieszkał w jej brzuchu. I brzuch, i Kacper byli już całkiem sporzy. To oznaczało, że niebawem Kacper pożegna się z tamtą stroną brzucha i znajdzie się po tej, po której był tata, dziadkowie i wiele innych osób. Po tamtej stronie był tylko Kacper.

– Musiałam dużo leżeć – opowiadała mama. – Do góry brzuchem, jak to się mówi, choć wolałam raczej na boku. Pewnego dnia tata wrócił z pracy i wszedł do naszego pokoju z jakimś niedużym pakunkiem. Przytulił mnie, a potem rozpakował pakunek i położył mi coś na brzuchu. To coś miało brązowe futerko, pasiastą koszulkę i niepewną minę. Na moim brzuchu leżał pluszowy miś!

– To jest Miska – powiedział tata. – Pierwszy przyjaciel naszego syna. [...] Misko, poznajcie się: to jest Kacper. [...]

– Kiedy jechałam do szpitala, żeby cię urodzić, mocno trzymałam Miskę za łapkę. Na pierwszych zdjęciach ze szpitala jesteście we czworo: ty, ja, tata i Miska.

O tym, co było potem, mama nie musiała nawet opowiadać. Kacper sam pamiętał, a jeśli nawet czegoś nie pamiętał, o wszystkim przypominały mu kolejne zdjęcia.

Roczny Kacper na wysokim foteliku próbuje trafić łyżką do buzi. Cały jest usmarowany zupą. Obok niego siedzi Miska, usmarowany tak samo jak Kacper. [...]

Pięcioletni Kacper z rodzicami na plaży. Miska leży na kocu i się opala. [...]

To wszystko było kiedyś – dawno albo nawet bardzo dawno temu. Teraz Kacper chodził już do szkoły. [...] Miska siedział sobie na jego biurku. Aż do dzisiaj.

Kacper stanął przed pokojem rodziców. Trzymał Miskę. Spojrzał mu w oczy, a potem zapukał do drzwi.

Mama czytała w łóżku jakieś pismo. Jej krąglejacy z tygodnia na tydzień brzusek wyglądał już jak łagodna górka. [...] Kacper wiedział, co ma robić. Delikatnie położył Miskę mamie na brzuchu i powiedział:

– Miszko, poznajcie się: to jest Marysia, moja siostra.

- 11** Kim był Miszka i skąd się wziął w domu Kacpra?

- 12** Wyjaśnij, jak Kacper traktował Miskę. Jaki stosunek do niego mieli mama i tata?

zdrobnienia

- 13** Od podanych słów utwórz zdrobnienia. Następnie wyjaśnij, w jakim celu użyto ich w opowiadaniu.

Wyraz podstawowy	Zdrobnienie	Powód, dla którego użyto w tekście zdrobnień
futro		
łapa		
brzuch		

- 14** Kacper wiedział, co ma robić. Co postanowił zrobić chłopiec, gdy zaniósł Miskę do pokoju mamy i przedstawił go siostrze?

Zestaw 3 – zadania do tekstów

Podręcznik, s. 336–343

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 1.–5.

José Manuel Mateo i Javier Martínez Pedro

Emigracja

Fragment

Tłumaczenie: Marta Jordan

Bawiłem się, biegając pośród kogutów i świń. Zwierzęta chodziły swobodnie, bo we wsi nie było zagród ani płotów między domami. Z jednej strony mieliśmy góry, a z drugiej morze.

Mój tata sadził arbuzy i drzewka papai. Ziemi było dużo, ale nie należała do taty. To nie było ważne, bo dbaliśmy o wszystko, jakby było nasze: obsiewaliśmy ziemię, podlewaliśmy ją. Lubiłem dla zabawy przeskakiwać z jednej grządki na drugą, żeby nie zdeptać roślinek...

Lubiłem też bawić się w chowanego za palmami. Ale mi się chciało śmiać, kiedy moja siostra wszędzie mnie szukała! Najgorsze, że mój pies Gazul mnie wydawał. Przybiegał do mnie, machając ogonem, i kładł nos na moich bosych stopach. Aleśmy się śmiali: moja siostra, ja, a nawet moja mama.

Lecz nagle wszystko się zmieniło! Sąsiedzi przestali uprawiać pola. Pierwszy wyjechał don Augusto. Jakiś rok później wrócił po swoich synów. To samo zrobiła reszta dorosłych. Na koniec wyjechał też mój tata. We wsi zostały tylko kobiety i kilkoro dzieci.

Moja mama chciała uprawiać ziemię, ale właściciel jej nie pozwolił. Szukała pracy, ale wszędzie płacili jej bardzo mało. Z początku tata przysyłał nam pieniądze, ale później już nie. Aż któregoś dnia mama wrzuciła swoje rzeczy do torby, wzięła nas za ręce i opuściliśmy nasz dom.

narrator

1

Kim jest osoba mówiąca w tekście? Podkreśl właściwą odpowiedź.

chłopiec dziewczynka dorosły mężczyzna dorosła kobieta

- 2 Odpowiedz w kilku zdaniach, jak wyglądało życie narratora na wsi. Jak spędzał tam czas i czy był szczęśliwy?
- 3 Podkreśl zdanie, w którym przedstawiono nagły zwrot akcji.
- 4 Wyjaśnij, dlaczego *mama wrzuciła swoje rzeczy do torby, wzięła dzieci za ręce i opuściła dom*.
- 5 Wskaż gatunek, którego elementów nie znajdziemy w tekście *Emigracja*. Zaznacz właściwą odpowiedź.
- A. Powieść. C. Nowela.
B. Opowiadanie. D. Baśń.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 6.–10.

Joanna Orłowska-Stanisławska

Księgi pełne tajemnic

Fragment

W Zakładzie Konserwacji Zbiorów Biblioteki Narodowej ratuje się przed zniszczeniem książki nie dlatego, że warte są fortunę. One zawierają ważne informacje, często są jedyną pamiątką po ludziach żyjących setki lat temu. Dzięki nim wiemy, co myśleli, czego się obawiali i w co wierzyli. Te stare dzieła są jak wehikuł czasu, który pozwala poznać przeszłość.

Konserwatorzy likwidują dziury wygrzyzione przez myszy i naprawiają zniszczenia zrobione przez pleśń. Jednym z zabiegów jest kąpiel. Do tego celu wykorzystują wielką, skomplikowaną maszynę.

Osobne kartki ksiąg najpierw są zatapiane w specjalnych płynach, następnie są delikatnie suszone i prasowane. Oczywiście nikt ich nie wiruje jak w domowej pralce.

To wielka sztuka tak wykąpać papierową książkę, by była ładniejsza po kąpieli niż przed. Wie to każdy, komu kiedyś niefortunnie zmoczył się zeszyt.

Konserwatorzy przez wiele tygodni czyszczą stare zwoje i ryciny z gromadzących się na nich warstw kurzu. Wszystko po to, by dało się je ponownie czytać. Wiele starych atramentów z czasem zaczyna zmieniać kolor. Naukowcy starają się temu zapobiec.

Badacze muszą uważnie oglądać księgi, bo bywają one bardzo niesforne. Czasem litery, którymi są zapisane, zaczynają „zjadać” papier. Kilkaset lat temu pisarze używali do pisania atramentów, które dzisiaj dosłownie wyżerają księgę. W miejscu liter robią się dziury. To efekt działania związków chemicznych zawartych w atramencie.

- 6 W jaki sposób pracownicy Zakładu Konserwacji Zbiorów naprawiają stare książki? Wstaw X w kratki obok właściwych odpowiedzi.

- ☐ Likwidują ślady pleśni.
☐ Usuwają dziury zrobione przez myszy.
☐ Oczyszczają książki z zalegającego kurzu.
☐ Poprawiają błędy popełnione przez autorów.
☐ Kąpią w specjalnych płynach i suszą przez wirowanie.

- 7 Czego można się dowiedzieć ze starych ksiąg? Podkreśl fragment, który o tym mówi.

porównanie

- 8 Do czego zostały przyrównane stare książki? Wypisz z tekstu porównanie i je objaśnij.

- 9 Wyjaśnij, co to znaczy, że litery w książkach zaczynają zjadać papier? Czym spowodowane jest to zjawisko?

- 10 Z ostatniego akapitu wypisz przymiotnik nadający książce cechę istoty żywej. Odpowiedz, jak nazywa się taki środek językowy i czemu służy.

przymiotnik z tekstu: _____

środek językowy i funkcja: _____